

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav jihoslovanských a balkanistických studií

Rumunština

Diplomová práce

Rumunská divadelní tvorba po roce 1989

Romanian Dramatic Writing after 1989

Elisabeta Fiedlerová

Praha 2011

Vedoucí práce: **PhDr. Libuše Valentová, CSC.**

*Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně,
že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu
a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia
či k získání jiného nebo stejného titulu.*

V Lovosicích dne 29. prosince 2011

podpis

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Vývoj rumunského dramatu na přelomu tisíciletí	7
3. Charakteristika současných rumunských dramatiků	10
4. Představitelé	13
4. 1. Generace porevolučních dramatiků.....	14
Saviana Stănescu	14
Ștefan Caraman	17
Alina Nelega.....	19
4. 2. „Generace 2000”	25
4. 2. 1. Dramatik původem režisér	25
Vera Ion.....	25
Bogdan Georgescu	27
Gianina Cărbunariu	30
4. 2. 2. Dramatik původem herec	35
Gabriel Pintilei	35
Ioan Peter.....	36
Lia Bugnar.....	39
4. 2. 3. Dramatik původem divadelní kritik či teatrolog.....	48
Mihaela Michailov	48
Carmen Vioreanu	51
Mihai Ignat	52
4. 2. 4. Dramatik „profesionál”	67
Maria Manolescu	67
Nicoleta Esinencu.....	72
Peca Ștefan	74
5. Dramatické psaní jako zrcadlo i kladivo současných poměrů.....	93

Rezumat.....	97
Resumé.....	102
Summary	103
Prameny.....	104
Přílohy	108
1. Saviana Stanescu: <i>Numărătoarea inversă</i> (Poslední odpočítávání).....	108
2. Bogdan Georgescu : <i>Rape</i> (Znásilnění).....	119
3. Lia Bugnar: <i>Fir' mituri</i> (Drobky).....	123

1. Úvod

Tématem mé diplomové práce je dramatická tvorba v Rumunsku po roce 1989, a to především tvorba rumunských autorů označovaných jako „Generace 2000“, která představuje, podobně jako v rumunské kinematografii, „novou vlnu“, nový směr v dějinách rumunské literatury a divadla. „Generaci 2000“ předcházejí autoři porevoluční, kteří představují průkopníky v novém stylu dramatického psaní, co se týká především výběru témat, postav a jazykových prostředků.

Jak důkladně se patnáct „alternativních“ autorů zapíše svými texty do dějin literatury, prověří čas, vzhledem k tomu, že se jedná o současníky, kteří se snaží reflektovat proměny Rumunska a dnešní společnosti. Dramatici, jimiž jsem se zabývala, nezastupují širokou škálu rumunské dramatické tvorby, ale patří k výše zmíněné „nové vlně“, která opustila linii „klasického“ dramatu, rozvíjeného do konce osmdesátých let, a částečně navazuje na rumunskou meziválečnou avantgardu a především na podněty soudobého světového divadla. Můj výběr patnácti zpracovaných autorů je poměrně subjektivní - vychází z překladů, které jsem dříve uskutečnila¹ a které obecně vzbudily můj zájem o současnou alternativní tvorbu, a z ohlasu v odborných časopisech, na divadelních festivalech a z ocenění udílených doma i v zahraničí. Tímto způsobem jsem vybrala následující dramatiky: Saviana Stănescu, Ștefan Caraman, Alina Nelega, Gianina Cărbunariu, Vera Ion, Bogdan Georgescu, Gabriel Pintilei, Lia Bugnar, Ioan Peter, Mihaela Michailov, Mihai Ignat, Carmen Vioreanu, Peca Ștefan, Maria Manolescu, Nicoleta Esinencu. Doposud nebyla vydána žádná odborná kompilace, která by se výslovně zabývala mladými rumunskými dramatiky, proto jsem byla nucena čerpat dílčí informace z jednotlivých kritických článků zveřejněných v literárních a kulturněspolečenských časopisech tištěných či elektronických. Odborné prameny zabývající se rumunskou literaturou mi posloužily jako podpůrný materiál, krom díla M. Ghițulesca o dějinách rumunské dramaturgie z roku 2007².

Pokusila jsem se zmapovat stav moderního dramatu po revoluci roku 1989, kdy došlo k vytouženému pádu komunistického režimu. Devadesátá léta jsou označována jako přechodné (tranzitivní) období od totalitního režimu k zdánlivé demokracii, ve skutečnosti

¹ Zájem o toto v Česku neprobádané téma ve mně vzbudily konkrétní dramatické texty, jejichž překlady do češtiny jsem realizovala díky Rumunskému kulturnímu institutu v Praze – tímto bych chtěla poděkovat panu Danu Duțovi za jeho podněty a cenné připomínky.

² Ghițulescu, Mircea: *Istoria literaturii romane. Dramaturgia*. Bukuresti: Editura Academiei Romane: 2007

členové původní vládnoucí vrstvy neztratili na vlivu, ba naopak, stali se úspěšnými lidmi v politice i obchodu, a docházelo a stále dochází k čím dál větším sociálním a ekonomickým rozdílům mezi městy (předně Bukurešť) a venkovem, i různými profesemi. Do popředí se dostávají nové ikony současnosti – „celebrity“ napodobující životní styl západních populárních umělců. Rumunsko získalo mnohé atributy svobody, jako např. svoboda vyznání (což mělo za následek ohromnou renesanci církevních staveb a demonstrativní projevy víry), svoboda pohybu (možnost neomezeně cestovat do zahraničí – bohužel hlavně za prací), volný přístup k informacím (kromě spisů tajné policie Securitate). Nabyté svobody ale nezaručily všem spokojený život v blahobytu ve stylu Spojených států amerických, jak doufali.

Společenské a ekonomické změny, které se odehrávají v Rumunsku poslední dvě desetiletí, se různými způsoby odrážejí v tvorbě současných rumunských autorů. V 90. letech minulého století se Rumuni vyrovnávali s odkazem komunismu, v prvním desetiletí 21. století se snaží nastavovat zrcadlo nešvarům, kterým dnešní společnost podléhá a dostává se tak nevědomky do poddanství jiného druhu, ale možná nebezpečnějšího.

Tato práce si klade za cíl prezentovat v kapitole „Představitelé“ patnáct rumunských autorů a jejich nejvýznamnější díla. Rozdělila jsem je do pěti skupin, v každé skupině se obšírněji zaměřím na jednoho z nich. Krátce také pojednám o nových divadelních seskupeních (společnostech), které hrají důležitou organizační a podpůrnou roli v prosazování mladých autorů a jejich dramatických textů. V závěrečné kapitole nazvané „Dramatická tvorba jako zrcadlo i kladivo současné společnosti“ se pokusím odpovědět na dvě základní otázky mého bádání:

1. Jakou roli hrají současní dramatici v rumunské společnosti?
2. Jaké místo zaujímají současní dramatici ve vývoji rumunské divadelní tvorby?

Diplomovou práci jsem rozšířila o vlastní překlady tří divadelních her do češtiny, které dosud nebyly publikovány, ale, protože je lze pokládat za symboly současné tvorby, vložila jsem je v celém rozsahu do Příloh.

2. Vývoj rumunského dramatu na přelomu tisíciletí

Konec 20. století a druhého tisíciletí jsme dychtivě očekávali – někteří se strachem z katastrof spojených s koncem světa, jiní s nadějí v „lepší zítřky“, lepší než včerejšky „krvavého století“, poznamenaného dvěma světovými válkami, mnoha regionálními válkami a nespočtelným množstvím státních převratů a osvobozeneckých revolucí. Ačkoliv se západní civilizace snaží napravit chyby minulosti příslibem demokracie, kapitalismu a blahobytu, sny se rozplývají.

Rumunsko, stejně jako Česká republika či ostatní bývalé komunistické státy, prožilo svůj poslední převrat, domnělý „přerod“, před dvaadvaceti lety, ale ještě dnes je vzpomínka na Revoluci³ živá v běžné komunikaci, protože se stala mezníkem v moderních dějinách vzhledem k tomu, jaké politické, ekonomické, společenské a kulturní změny přinesla. Občané (nejen) Rumunska srdečně vítali svobodu a demokracii symbolizovanou Spojenými státy americkými a jejich typickými emblémy (vlajka „hvězdy a pruhy“, Coca-Cola, McDonald's, žvýkačka, džíny, atd.), ale blahobyt se nedostavil mávnutím proutku (případně „zvoněním klíčů), zato rozčarování z narůstajících ekonomických a tím pádem i společenských rozdílů překvapilo velkou část populace. Lidé se dostali ze zajetí komunismu do područí konzumerismu, z jehož spárů se nelze vymanit, protože touha po blahobytu je těžce návyková. Z hlediska buddhismu právě „touha“ po čemkoliv zotročuje lidskou duši, nedosažení vytyčeného cíle vede k nejrůznějším frustracím a únik před nimi zas k nejrůznějším závislostem nebo v nejhorším případě k ukončení lidského života.

Revoluce z roku 1989 tak přinesla nejen osvobození od komunistického režimu, ale i strach z toho, co nás čeká, když si o všem (alespoň zdánlivě) musíme rozhodovat sami. V době nesvobody se lidé s nadějí upínají k „osvoboditeli“ (kterým může být mocný vůdce, z domova či zahraničí) nebo k „spasiteli“. Rumunsko je zemí se silným náboženským vědomím (otázkou je jak hlubokým), a tak, na rozdíl od České republiky, kde ateismus byl poměrně rozšířen ještě v meziválečné době, s pádem komunismu došlo i k „osvobození myšlení“ a právu hlásit se k jakémukoliv vyznání. Začaly se stavět kostely, lidé se neobejdou bez náboženských rituálů, ale to neznamená, že náboženství vyřešilo problémy vyplývající z tranzitivního období (období přechodu od komunismu ke kapitalismu). A tak nezbyvá, než „*haz de necaz*“, aneb dělat si legraci z trápení, protože např. zbavit se (nejen) v Rumunsku

³ V rumunštině se revoluce z roku 1989 píše velkým písmenem na začátku, není-li uveden rok, použila jsem ho též, i k naznačení významu přiřkládanému této údalosti.

korupce (příznačný jev kapitalistické společnosti) je zjevně nemožné. Ale nebyli by to Rumuni, aby se tím alespoň nedokázali pobavit.

Vážnější než korupce je ale krize rodinných a všeobecně mezilidských vztahů, ať už mezi partnery nebo rodiči a dětmi, způsobená rozpadem rodin v důsledku pracovní migrace (jeden z rodičů, příp. oba, odjíždějí z pracovních důvodů do zahraničí, děti zůstávají v péči prarodičů či jiných příbuzných, nebo jsou umístěni do ústavů, málokdy dojde k úplnému spojení rodiny). Komplikovaná situace rumunských sezónních pracovníků v zahraničí (např. v Itálii či Španělsku) se stala dobovým fenoménem. Ještě děsivějším symbolem tranzitivního Rumunska jsou bezdomovci a sirotci, tzv. „aurolaci“ (děti závislé na čichání těkavých látek, podle názvu nátěru proti korozi).⁴

Poslední dvě desetiletí v Rumunsku jsou obdobím hledání nového směru – země, která byla nedobrovolně nasměrována na Rusko, Sovětský svaz, se po změně režimu nevrátila úplně ke svému tradičnímu „velkému bratrovi“ Francii, ale její naděje se upnuly k Spojeným státům americkým. Angličtina, jako kdysi francouzština (do 1. poloviny 20. století), ovlivňuje rumunský jazyk nejen z hlediska odborných termínů, ale vstupuje do běžných rozhovorů především prostřednictvím mladé generace čerpající slovní zásobu z amerických filmů, MTV a samozřejmě internetu. Dorozumivací jazyk, používaný k „chatování“ či „blogování“ se jen vzdáleně podobá rumunskému jazyku a nerumunům, kteří se s ním dostanou prvně do styku, může být naprosto nesrozumitelný.

Nesrozumitelné, nepochopitelné aspekty dnešního Rumunska a jeho obyvatel se staly námětem mnoha současných rumunských divadelních her. Divadlo obecně od svého vzniku (s počátky sahajícími do antického Řecka) reflektuje lidské zkušenosti, divadlo bývalo a snaží se být zrcadlem nešvarů společnosti, pomocí ironie, satyry, nadsázky a mnoha dalších prostředků upozorňovat na palčivé problémy lidstva. Svou diplomovou práci pojmám jako „virtuální exkurzi“ do literární podoby rumunského divadla - předmětem jsou tedy texty divadelních her současných rumunských autorů, kteří začali tvořit nebo debutovali až po Revoluci. Jejich situace nebyla jednoduchá, protože nová tvorba si musela najít a stále hledá své příznivce. Divadlo po pádu komunistického režimu si muselo projít významnou evolucí od antických či klasických děl až po hry undergroundové a suprealistické, s tématy sociálními či angažovanými. Na jevištích rumunských státních divadel lze shlédnout

⁴ DOLCEA, C., CRACIUN, A.: *Aurolacul-simbol al României. Epopeea*. [Online]. [2011-12-20]. Dostupné z http://www.adevarul.ro/dosar/Aurolacul-simbol_al_Romaniei- Epopeea_0_329967270.html

inscenace klasických her domácí i zahraniční tvorby, zato současná domácí tvorba stále hledá dostatek vhodných prostor a samozřejmě finančních prostředků potřebných k realizaci představení.

V 90. letech 20. století se spisovatelé, ale také filmaři, až obsesivně zabývali komunistickou minulostí (reprezentovanou „velkým kormidelníkem“ diktátorem Nicolaem Ceaușescem a jeho (sou)družkou Elenou) a jejím zhroucením v prosinci 1989. Tato „posedlost“ je naprosto pochopitelná, neboť s šedou realitou komunistického období, spojeného s represemi a bídou posledních let před pádem režimu, bylo potřeba se vyrovnat. Navíc Západ stál o to poslechnout si, co se dělo za „železnými vraty“. Ale počínaje novým tisíciletím dochází ke změnám v tematice a výběru námětů. Rumunští dramatici se začínají konečně přímým explicitním způsobem zabývat realitou, která je obklopuje.

Během komunistické éry bylo divadlo přísně pod vedením režiséra, který, chtěl-li protestovat proti režimu, musel používat symbolický kódovaný jazyk, na rozdíl od současných režisérů, kteří mohou své okolí a události komentovat vlastním způsobem. Tak např. k emigraci Rumunů do zahraničí, příznačnému a plošnému jevu postkomunistického období, se vyjadřuje ve hře *Kebab* Gianina Cărbunariu a v *România! Kiss Me*. Bogdan Georgescu, kteří patří k mladší části (do 35 let) současných rumunských dramatiků. Ti starší, jako např. Saviana Stănescu ve hře *Waxing West*, se zaměřují na identitu a život / přežívání mezi dvěma světy.

Čím se tedy vyznačuje současný divadelní text? Podle Ady Hausvater je prostředkem definování a předefinování kulturně-sociálních poměrů a Mihaela Michailov dodává, že rumunská realita potřebuje texty, které by ji reprezentovaly. Cristina Modreanu rozeznává čtyři charakteristické definice nové dramaturgie: 1. výběr relevantních témat ze sociálního hlediska, 2. kolektivní spolupráce, 3. dokumentace všeobecně a 4. metody začlenění publika. V současné divadelní tvorbě dochází k míšení dříve oddělovaných funkcí – režiséři, autoři, herci boří hranice mezi svými specializacemi, častokrát se jediná osoba může zhostit všech funkcí. Současné hry lze shlédnout nejen ve státních divadlech, ale především v nezávislých prostorech (počínaje kavárnami, kluby a věznicemi konče), protože jejich cílem není pouhé pobavení diváka, ale změna chování a myšlení.⁵

⁵ MODREANU, Cristina: *Artist = cetatean. Note despre festivalul dramaturgiei romanesti*. In *ArtAct magazine*, nr. 119. [Online]. [2011-06-10]. Dostupné z <http://www.artactmagazine.ro/artist-cetatean-note-despre-festivalul-dramaturgiei-romanesti-2011-ii.html>

3. Charakteristika současných rumunských dramatiků⁶

Zamyslíme-li se nad dějinami literatury a literárními představiteli, můžeme je dělit na spisovatele – prozaiky, básníky a dramatiky. Někteří autoři jsou věrni jednomu žánru, ale mnozí zvládají alespoň dvě „funkce“. K nejvýznamnějším jedincům patří profesionální dramatici⁷, protože v dějinách literatury se setkáváme s prozaiky či básníky, kteří doplnkově psali i divadelní hry, ale už se dále nezabývali jejich nastudováním a provedením, což obvykle přísluší režisérům a hercům. V rumunském divadelním prostředí dochází během 90. let k změnám – potřeba nových dramát přivádí k psaní herce, literární kritiky, pedagogy či studenty, kteří získali motivaci k tvorbě díky projektům jako *TangaProject* či *dramAcum*. Koncem 90. let se objevuje generace dramatiků zavádějících v rumunském prostředí nové způsoby vyjadřování a tematické okruhy, čímž se formují i nové názory na vnímání divadelní tvorby a jejího uplatnění. Počáteční (částečně ještě trávající) nedůvěra státních divadel vyprovokovala vznik nových mnohdy nekonvenčních prostor.

V minulosti, především v období komunismu, rumunští dramatici (vzácně dramatičky) psávali divadelní hry, např. komedie, historická a metaforická dramata, příběhy o proletářích a straně, většinou do „šuplíku“ (a čekali, až nastane vhodná doba k jejich inscenaci), ale již se dále nezabývali jejich scénickým nastudováním. Mnozí autoři se dočkali až začátkem 90. let. V druhé polovině 90. let autoři navázali na meziválečnou avantgardní tvorbu, a tak vznikají absurdní hry v Ionescově stylu. K nejvýznamnějším představitelům nové generace dramatiků (stále ještě spisovatelů či básníků), patří **Saviana Stănescu**, **Alina Nelega** a **Ștefan Caraman**, jejichž dramata začala být žádána, protože předchozí metaforická tvorba, skrytě kritizující poměry režimu, ztrácela po pádu komunismu smysl. Jejich hry byly inscenovány mnohdy nejprve v „provinciálních“ městech či v nově vzniklých nezávislých bukurešťských divadlech.

Alina Nelega patří nejen k nejvýznamnějším dramatikům posledních třiceti let, ale je i divadelní průkopnicí, teoretičkou a organizátorkou. Stála u zrodu nadace **Dramafest** (1997), první organizace zabývající se propagací současných rumunských dramatiků a experimentálního divadla, které má uměleckým způsobem zaznamenávat proměny Rumunska

⁶ Peca, Ștefan: *Despre dramaturgul roman contemporan*. [Online]. [2010-12-20]. Dostupné z http://www.aurora-magazin.at/medien_kultur/rumtheat_pecarum_frm.htm

⁷ Mezi autory známé spíše jako dramatiky se řadí W. Shakespeare, G.B. Shaw, z rumunských E. Ionesco, A. Mirodan, T. Tzara.

v přechodném (transformačním, tranzitivním) období. Nadace začala postupně rozvíjet tři směry – „Nová dramaturgie“, „Underground“ a „Výchovné programy.“⁸ Cílem programu „Nová dramaturgie“ bylo pořádání dramatických soutěží, objevování, propagace a podpora mladých dramatiků, informace zainteresovaných médií. V letech 1998 a 1999 byla uspořádána dvě odborná kolokvia o novém rumunském dramatu a dva ročníky mezinárodního dramatického festivalu Dramafest. Současné projekty nadace spočívají v pořádání seminářů, konferencí a spolupráce s divadly a rozhlasovými stanicemi.

V roce 2002 vznikl druhý divadelní projekt iniciovaný skupinou režisérů hledajících mladé dramatiky do 26 let, kteří by reflektovali současná sociální témata „na zakázku“ přímo k inscenaci. Požaduje se, aby se dramatik osobně účastnil zkoušek a spolupracoval s herci i režiséry, protože hry jsou vnímány jako rozvíjející se proces. K zakladatelům projektu **dramAcum** (název má dva významy: *drama acum* tedy drama teď a *drama cum* tedy drama jak – jak psát dramata v současné divadle) patřili režiséři Andreea Vălean, Radu Apostol, Gianina Cărbunariu, Alexandru Berceanu a Ana Mărgineanu, které podporoval jejich mentor Nicolae Manda, pedagog a současný děkan na UNATC. Tato stále působící skupina hluboce změnila rumunskou divadelní mentalitu a významně pozvedla postavení dramatiků (dříve byly pokládány za bezvýznamné ve srovnání s režiséry či herci) tím, že připravili projekt v podobě soutěže určené mladým autorům do 26 let, který jim má pomoci v těžkých začátcích. Vítězové soutěže byli odměněni zinscenováním svého dramatického textu. dramAcum se snaží být prostředníkem začátečníků při jejich začleňování do divadelního týmu.

Třetí významné uskupení bylo pojmenováno **Tanga Project**⁹ - atelier de teatru independent pentru dezvoltarea și explorarea noilor tipuri de teatralitate și dramaturgie (nezávislý divadelní ateliér pro rozvoj a výzkum nových divadelních a dramatických druhů). Mentorem tohoto divadelního seskupení je Bogdan Georgescu, ale na jeho založení se podíleli ještě Vera Ion, Miruna Dinu, Ioana Paun a Dawid Schwartz. Vycházejí a částečně navazují na činnost dramAcum, ale nesoustřeďují se už pouze na rozvoj nové dramatické tvorby (*scriere dramatica*, *dramatic writing*), ale na myšlenku nové teatralnosti, což znamená, že

⁸ Dramafest: *Despre noi*. [Online]. [2011-12-20]. Dostupné z <http://www.teatrulariel.ro/?id=13>

⁹ POPOVICI, Julia: *Generatia experimentului cotidian*. In 9am news. [Online]. [2011-02-20]. Dostupné z <http://www.9am.ro/stiri-revista-presei/2006-08-22/generatia-experimentului-cotidian.html>

experimentují s dramatickým textem na hranici divadla jakožto autonomního umění a vytvářejí performance, site-specific art (*Red Bull Very Ion*, *Rape* Bogdana Georgesca) atd.¹⁰

Během prvních pěti let si nová tvorba získala uznání v zahraničí i doma, kde se stala populární mezi mladou generací do té míry, že chodit na činoherní představení je vnímáno jako *in a cool*. Starší generace jí stále přichází na chuť. Totéž platí i o divadelních kritikách – mladí současnou tvorbu oceňují pro její aktuálnost, starší tepou pro její vulgaritu. Hnutí dramAcum ovlivnilo, že k současným dramatikům se dnes řadí jak lidé původně jiného zaměření, podle čehož je lze rozdělit do tří skupin, a profesionální dramatici, zabývající se pouze psaním divadelních her a jejich nastudováním. Pro každou z těchto kategorií jsem vybrala tři zástupce:

- 1) Dramatik původem režisér - Gianina Cărbunariu, Vera Ion, Bogdan Georgescu
- 2) Dramatik původem herec - Gabriel Pintilei, Lia Bugnar, Ioan Peter
- 3) Dramatik původem divadelní kritik či teatrolog - Mihaela Michailov, Mihai Ignat, Carmen Vioreanu
- 4) Dramatik „profesionál” – Peca Ștefan, Maria Manolescu, Nicoleta Esinencu

Výše jmenovaní autoři „nové vlny” začali tvořit na přelomu tisíciletí a bývají označováni jako „Generace 2000”. Nepatří do ní jen uvedených dvanáct autorů, mohla bych dále jmenovat dramatiky jako Andreea Vălean, Mimi Brănescu, Ana Mărgineanu a mnohé jiné, ale pro účely mé diplomové práce postačí určený výběr. Přestože se jimi v práci zabývat nebudu, nemohu nezmínit tak významná jména jako Adrian Lustig, Radu F. Alexandru, Horia Gârbea, Denis Dinulescu a především Matei Vișniec, kteří stále píšou platné texty, ale mým záměrem bylo představit autory „alternativní” a teprve se prosazující.

¹⁰ POPOVICI, Iulia: *Cite ceva despre epoca restauratiei*. In *Atelier LiterNet*. [Online]. [2011-04-15]. Dostupné z <http://atelier.liternet.ro/articol/4361/Iulia-Popovici/Cite-ceva-despre-epoca-restauratiei-I.html>

4. Představitelé

Dříve než představím jednotlivé autory a jejich vybrané texty, je potřeba zmínit, jaké postavení má dramatik v divadelní hierarchii, a jaký tvůrčí směr ovlivňuje jeho tvorbu. Vycházím především z názorů Saviany Stănescu, která situaci sleduje s odstupem, protože již deset let tvoří v New Yorku, kde působí jako vysokoškolská pedagožka, která přednáší mimo jiné i současnou dramatickou tvorbu v Rumunsku.

Stănescu konstatuje, že kontinentální Evropa se soustřeďuje na režiséra jakožto hlavní osobu v divadelní hierarchii, která má možnost více či méně upravovat dramatické texty. Tím se oslabuje postavení dramatika, jehož úkolem je divadelní hru napsat, ale neplést se do její scénické interpretace. Oproti tomu se v Americe klade důraz na dramatika disponujícího právem účastnit se zkoušek a hru v případě potřeby upravovat. Dostává se jim plné podpory a oni jsou schopni tvořit profesionálně na zakázku, protože nejsou finančně závislí na jiných činnostech, což v Evropě není téměř možné. Kvůli tomu v Evropě vznikají jiné typy dramaturgie. Například v Německu se dospělo k postdramatickému divadlu.

Evropská dramaturgie současnosti je tematicky založena na disfunkčnosti, marginalitách a extrémní realitě, kterou v polovině 90. let začali prosazovat mladí představitelé britského dramatu jako Mark Ravenhill a Sarah Kane. Tento směr byl pojmenován „*In-Yer-Face Theatre*“ (německy „*Blut und Sperm*“, polsky a srbsky „*nový brutalismus*“, v češtině a slovenštině se rozšířil výraz „*cool drama*“) a jeho ohniskem se stalo The Royal Court Theatre, které pořádá semináře a letní školy pro cizí studenty. I tímto způsobem se nový směr rozšířil do Rumunska, kde vznikají autochtonní verze školy „Royal Court“ kombinováním se socio-politickou realitou jednotlivých zemí.¹¹

V posledních letech došlo k jisté strukturalizaci rumunské dramaturgie do tří směrů. První je pokračováním dramaturgie z dob komunismu, kdy se používal kódovaný metaforický jazyk pro obejití cenzury. Druhý je spjat s koncem bývalého režimu a přechodem ke kapitalismu, který se v jazykových prostředcích odrazil přechodem od symbolického metaforického jazyka

¹¹ MARINESCU, Ciprian: „*Interviu cu dramaturgul Saviana Stănescu*“. In ArtAct magazine, nr.21. [Online]. [2011-02-25]. Dostupné z http://www.artactmagazine.ro/interviu_cu_dramaturgul_saviana_stănescu.html

k jazyku respektujícím realitu, čímž se dospělo k absurdnímu realismu. Třetí směr patří nejmladším autorům, kteří se uchylují až k suprarrealismu.¹²

4. 1. Generace porevolučních dramatiků

Saviana Stănescu

Saviana Stănescu (Condeescu) se narodila v Rumunsku 22. února 1967 v Bukurešti, získala vysokoškolské vzdělání technického směru (Computer Science and Media Technology Faculty, Polytechnic University Bucharest). Poté absolvovala navazující universitní studium žurnalistiky, divadelní kritiky a dramaturgie. Působila jako žurnalistka v „Adevărul”, „Adevărul literar și artistic” a redaktorka časopisu „Manuscriptum” či divadelní tajemnice v Muzeu rumunské literatury.¹³

Na konci 90. let se pokládala spíše za básnířku, ale okolí ji začínalo nazývat dramatičkou, a tak se začala plně věnovat psaní divadelních her. Odborné vzdělání (dramatické psaní – playwriting) si doplnila ve Francii, Anglii, Německu a Rakousku. Přestože původně nepatřila k Rumunům vzhlízejícím k USA jako k zemi zaslíbené, přestože její babička se v Americe narodila a její rodina stále čekala, až Američané přijdou osvobodit Rumunsko, usadila se v New Yorku poté, co roku 2001 získala Fullbrightovo stipendium. V New Yorku si její hry tematicky zaměřené na adaptaci cizinců v Americe získaly publikum i kritiky. Rumunsko opouštěla právě v době, kdy se její dramata začala hrát a kdy získala cenu UNITER za nejlepší hru roku. Do USA přijela těsně před teroristickými útoky z 11. září 2011. Roční stipendijní pobyt se proměnil v magisterské studium „Performance Studies“ na Newyorské univerzitě, poté ji bylo nabídnuto i magisterské studium v oboru „Fine Arts in Dramatic Writing“. Její hry, napsané v angličtině si získaly úspěch a ona se stala americkou dramatičkou rumunského původu. Během studií a spolupráce s Lark Play Development Center vznikla hra *Waxing West (Să epilăm spre West, Střihněme to na Západ)*, jejíž inscenace byla od počátku vyprodána a za níž získala cenu „Inovative Theatre Award for Best Play“. Začala spolupracovat i s asociací „Women’s Project“, kteří ji zinscenovali hru „*Aliens with extraordinary skills*“. Stănescu v současnosti vyučuje na newyorské univerzitě.

¹² CERNAT, Paul: „Poeti-vitamina“ pentru noua dramaturgie. In Bucurestiul cultural, nr. 20-21. [Online]. [2011-03-22]. Dostupné z <http://www.romaniaculturala.ro/articol.php?cod=6465>

¹³ Romania on line: Saviana Stănescu. [Online]. [2011-12-20]. Dostupné z <http://romania-online.net/whoswho/StănescuSaviana.htm>

Ve všech divadelních hrách, které Stanescu napsala v Americe, se více či méně odráží Rumunsko a migrační problematika: „...toate piesele mele de acolo reflectă imaginea imigrantului, a celui care trăiește între două lumi, negociind permanent între valorile lumii vechi și valorile lumii noi. Eu mă identific cu ceilalți nou veniți în NYC - mulți americani din small-town America, care și-au adus bagajul plin de vise propunându-și să-și construiască o carieră. Personajele mele sunt în general acești nou veniți, acești underdogs care-și doresc să devină topdogs. De aceea, ei se și regăsesc în personajele mele. Sigur că asta vine și din faptul că sunt o româncă în America. România este în ADN-ul meu, oricât de bine m-aș acomoda acolo.“ (...všechny mé tamní hry odrážejí obraz imigranta, toho, který žije mezi dvěma světy, neustále vyjednává mezi hodnotami starého světa a hodnotami světa nového. Já se identifikuji s těmi nově příchozími do New Yorku – mnozí Američané ze small-town America (maloměsta), kteří si donesli kufr plný snů, kteří si stanovili za cíl, že si vybudují kariéru. Mými postavami jsou většinou tito nově příchozí, tito underdogs (podvratáci), kteří se touží stát topdogs (vůdci smečky). Proto se v mých hrách poznávají. Samozřejmě že tento fakt vychází i z toho, že jsem Rumunka v Americe. Rumunsko je moje DNA, jedno jak dobře bych tam zdomácněla.)¹⁴

Mezi první dramatické texty, napsané ještě v Rumunsku, patří *Eleada*, *Infanta*, *mod de întrebuințare*, (Pubertářka, návod k použití), *Apocalipsa gonflabilă* (Rozpínavá apokalypsa) a *Numărătoarea inversă* (Poslední odpočítávání). Tyto hry pokračují v tradici absurdního divadla, v jehož stylu zobrazují dědictví komunismu. Stanescu zavedla v porevolučním období novou formu tragedie. Hry, zasazené do typických komunistických paneláků, s hrdiny trpícími kvůli svému handicapu a šílené realitě, připomínají tvorbu Sarah Kane. Pohrává si s různými tabu a profanuje smrt, život se stává bezcenným, protože po smrti už nenásleduje nic. Zato v tomto životě je všechno na prodej, a tak hrdinové zabíjejí sebe či jiné, protože vůbec na ničem nezáleží. Jedinec totiž žije v permanentním pekle, ale neuvědomuje si to, protože nezná opak pekla a nemůže srovnávat. Jeho extrémní utrpení je dané, nikdo proti němu nebojuje. V nové formě tragiky vytvořené posledními desetiletími už neexistuje tragická vina. Lidé trpí až do konce, nebojují se svým údělem, protože nelze identifikovat

¹⁴ MARINESCU, Ciprian: „Interviu cu dramaturgul Saviana Stanescu“. In ArtAct magazine, nr.21. [Online]. [2011-02-25]. Dostupné z http://www.artactmagazine.ro/interviu_cu_dramaturgul_saviana_stanescu.html

nějakou zjevnou vinu. Hrdinové se rodí vini a viní umírají, aniž by svou vinu rozpoznali. A tak znakem současné tragédie je ne-vina, která působí tragickou bolest.¹⁵

V americké tvorbě Saviany Stănescu dochází k proměně – jak bylo uvedeno výše, své hrdiny a hrdinky rekrutuje mezi východoevropskými (často rumunskými) a hispánskými imigranty do USA, kteří se snaží uniknout před vlastní minulostí a hledají ráj na zemi, ale bohužel se stávají oběťmi vlastní naivity. V jejích hrách se odrážejí i současné realie jako útlak žen, války, terorismus. Mezi tyto hry patří *Aliens with Extraordinary Skills* (Mimozemšťané s mimořádnými schopnostmi), *Waxing West* (Stříháme to na Západ), *Lenin's Shoe* (Leninova bota), *For a Barbarian Women* (Pro barbarku), *Toys / Bechnya* (Hračky / Bechnye), *Ant* (Mravevenec), *White Embers* (Do běla rozžhavený popel), *Aurolac Blues*, *Jelly-Love* (Zrosolovatělá láska). Jestliže v Rumunsku tvořila hry pro Rumuny, v USA tvoří pro Američany, aby poznali své cizince, kteří přišli hledat nový domov a kteří se snaží začlenit. Autorka otřásá zkreslenými zažitými představami tím, že nastavuje zrcadlo společnosti, v níž žije, aby společnost pochopila, že za odpudivou tvář se může ukrývat vřelé srdce.

Numărătoarea inversă

Absurdní hra *Numărătoarea inversă* (Poslední odpočítávání)¹⁶ patří k nejstarším autorčiným hrám, které vznikly ještě v Rumunsku. Hlavní postavou je Zozo, s níž se seznamujeme v několika životních epizodách, které měli vliv na její současný psychický stav. Dospělá Zozo se totiž ráda projíždí vlakem se svým „miminkem“, vůči němuž vyžaduje zvláštní zacházení od spolucestujících. Když však průvodčí, starý známý, přijde zkontrolovat lístky, ukáže se, že Zozo v peřince schovává zabalený balónek, který jí nahrazuje ztraceného syna. Zozo poskytuje průvodčímu sexuální služby za to, aby se jí „narodil“ další balónek, s nímž by jezdila vlakem. Každý akt si odpočítává a myslí jí probíhají okamžiky z jejího života. Vzpomíná na rodiče, hrobníka a plačku, kteří se vzájemně velmi milovali a obdivovali, ale vlastní dcerou pohrdali, vzpomíná na svého prvního muže a jeho přezíravost. Ve druhé rovině pronikají ozvěny komunistické každodennosti charakteristické materiálním nedostatkem.

Toys

¹⁵ YORICK: *Reality – tragedia made in Romania*. [Online]. [2011-08-30]. Dostupné z <http://yorick.ro/reality-tragedia-made-in-romania/#more-5423>

¹⁶ Viz Příloha 1

Rozsahově kratší hra *Toys* (*Jucăriile*, Hračky) se odehrává v současném New Yorku, kde postgraduální studentka sociologie Newyorské univerzity Clara pracuje na své dizertační práci věnovanou ženám, které přežily válečné konflikty. Setkává se s ženou, jež si říká Madonna a je odvážnou uprchlicí z válkou pustošené země jménem Bechnye. Podařilo se jí vyvázat díky tomu, že se dostala k zahraničním zpravodajům a poskytla jim informace o probíhající genocidě. Clara se snaží dozvědět o Madonně více, aby mohla publikovat její příběh. Vyzvídání je oboustranné, Madonna chce znát podrobnosti z Clařina soukromí. Sdělí jí své pravé jméno – Shari, Claru začne oslovovat jménem Fatma, neustále zírá na Clařiny plyšové hračky a začne jí vyprávět příběh dvou sester, Shari a Fatmy, a přitom si pohrává se svou hračkou, ručním granátem, který položí do Clařina klína. Začne předvádět divadélko s plyšáky místo loutek, zosobňujících matku a otce, jak si ze dvou děvčátek vybrali k adopci mladší a usměvavější z nich, obdarovali ji plyšovými hračkami a odvezli si ji do Ameriky. Od Shari žádali pochopení, ale Shari nezapomněla a Ameriky zřejmě přijela proto, aby našla svou sestru, kvůli níž se i v Bechnyi naučila mluvit anglicky. Clara / Fatma si začne vzpomínat, ale nechce uvěřit, protože jí adoptivní rodiče přesvědčili, že si ji přivezli z Peru. Ve skutečnosti Shari nepřijela jen kvůli shledání, ale aby se pomstila – plyšovým medvídkům, kteří ji připravily o sestru, ona je za to všechny nakonec upálila a poté vyčerpáním usnula. Adoptivní matka potvrdila Madonnin příběh a Clara se rozhodla o svou sestru postarat.

Ștefan Caraman

Spisovatel, dramatik a básník Ștefan Caraman, narozený 3. ledna 1967 v rumunském městě Tulcea, vystudoval roku 1992 Akademii ekonomických studií v Bukurešti, brzy na to, roku 1995, vstoupil do literatury svým debutem krátkých próz *Suflet de rocker* (Rockerská duše). Patří ke stálícím rumunského vydavatelského a divadelního světa. Během šestnácti let vydal přes sedmnáct svazků, více jak třicet jeho her bylo zinscenováno ve státních i nezávislých divadlech. Obdržel četná ocenění jak za prózu, tak i drama. Caraman je členem Svazu rumunských spisovatelů (Uniunea Scriitorilor din România - USR) a Rumunského divadelního svazu (Uniunea Teatrală din România - UNITER). Pokládá se za jednoho z autorů „Generace '90“ a největší vliv na jeho tvorbu mělo období počátku 90. let, kdy se jak osobně, tak profesně „oddával“ rockové hudbě, která se nejprve odrazila v jeho krátkých prózách a následně i v divadelních hrách. K hlavním charakteristikám rockerů, tím pádem i

Caramanovy tvorby, patří vzpurnost, zjednodušený způsob vyjadřování a nekonformnost.¹⁷ V podstatě ve všech svých hrách odráží obyčejný každodenní život, který ilustruje používáním konzumních klišé.

Zapp...

Ve své první hře nazvané *Zapp...*, účelově avantgardní, se zabýval proměnou vztahů mezi smrtelně nemocným člověkem, jeho manželkou a matkou. Štefan (33 let) je těžce nemocen a ví, že brzy zemře, ale nedokáže se smířit s vědomím předčasného odchodu do neznáma (do nicoty nebo těžko říct kam), zatímco jeho manželka (31) i matka (60) tu zůstanou. Přestože se manželka o něj obětavě stará a matka ho často navštěvuje, terorizuje je svými výčitkami způsobenými strachem z neznáma, sebelítostí představami o tom, jak se časem obě vrátí k normálnímu životu. Ženy neví, jak na jeho řeči reagovat, snaží se ho povzbuzovat, aby nepropadal zoufalství, za což je odměněn obviněním z pokrytectví a falše. Všechny jejich rozhovory, zpočátku milé a laskavé, rychle sklouznou k nenávisným výčitkám.¹⁸

Colonia îngerilor

Životy na prahu smrti jsou námětem jedné z jeho nejznámějších her *Colonia îngerilor* (Kolonie andělů) situovaná do luxusní restaurace, jejíž všichni zaměstnanci a dokonce i majitel (35 let) jsou smrtelně nemocní. Číšníci jsou převlečeni za anděly. Svého stavu zneužívají k tomu dělat si, co se jim zlíbí, včetně napadání klientů, kteří si to nechávají líbit, protože platí vysoké částky za to, aby mohli být svědky hrůzostrašného představení lidského úpadku a umírání „on-line“. Zaměstnanci - andělé konstatují svůj chátrající stav téměř nezúčastněně, jsou si vědomí jistého konce. Pro dva z nich, pro anděla Gavrilu (45 let) a anděla Mihăița (60 let), je jediným a posledním zdrojem radosti a potěšení dívka s krásným hlasem, Ona, jedna ze zaměstnankyň. Mezi jejich zákazníky patří Starý pán (70 let), který dívce nabídne zaplacení velice drahého léčení, ale Gavrila a Mihăița ji zabijí, aby ji

¹⁷ CRACIUN, Melinda: *Peregrinari*. [Online]. [2011-05-10]. Dostupné z <http://www.romaniaculturala.ro/images/articole/melinda122009.pdf>

¹⁸ TEXTEXTRACT: *Zapp...* [Online]. [2011-05-02]. Dostupné z http://www.textextract.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=32%3Azapp&catid=4%3Astefan-caraman&Itemid=9&lang=ro

neztratily... I majitel se pokusí pozměnit svůj osud tím, že uteče s jednou zákaznicí, jeho podnik je nakonec přeměněn v hardrockový bar, kde obsluhují číšníci převlečení za čerty.¹⁹

Neosobní komunikace prostřednictvím internetu a jeho sociálních sítí nebo „chatu“ (míněno komunikace na dálku), která je příznakem dnešní doby a dospívající mládeže, může pohltit i starší generaci. Jak ale může pomýlit své uživatele, v Caramanově podání dva šedesátníky poblouzněné krásnou neznámou po internetu, je námětem jeho stejnojmenné hry *Chat*. Naopak ve hře *Talk Show*, jejíž název naznačuje komunikaci tváří v tvář, zachycuje stereotypní rozhovor manželského páru vzpomínajícího na krásné začátky a jejich společný život. Jakékoliv neshody zahánějí umělým „křížením“ minulosti, aby si nemuseli přiznat, že jejich vzájemná láska se vytratila. Jejich záměrná slepota dojde do kritické fáze, během níž manžel svou ženu v afektu zabije. Smrtí, morálkou a úctou k zemřelým se zabývá ve hře *Morți și vii* (Mrtví a živí) inspirované skutečnými událostmi. Hlavní hrdina, mladý asociál, pracuje na pitevně, protože se cítí dobře pouze mezi mrtvými, kteří se stávají protagonisty v jeho snovém světě. Když je do márnice přivezena krásná mladá dívka, vyprosí si odložení pitvy na druhý den, aby s ní mohl strávit noc. Představuje si jejich svatební den, ale během „svatební noci“ – erotické scény se dívka probere z komatu. Autor dává podnět k otázce, zdali je možné akceptovat zneuctění (zdánlivě) zemřelého, když tím došlo k záchraně života. Mezi jeho další hry patří *Întoarcerea de acasă* (Návrat z domova), *Santiago el Campeón*, *M&M (Couture à porter)* či *Epilog*.

Alina Nelega

Alina Nelega Cadariu se narodila v roce 1960 v Târgu Mureș, v roce 1984 dokončila studium angličtiny a rumunštiny na klužské univerzitě (Facultatea de Litere a Universității Babeș-Bolyai). Literárně mnohostranná osobnost, Alina Nelega Cadariu může být označena za spisovatelku, žurnalistku, překladatelku, divadelní kritičku a samozřejmě dramatičku. Svůj divadelní debut si odbyla v roce 1992. Od té doby za své divadelní hry získala řadu ocenění, k nejvýznamnějším patří „Nejlepší hra roku 2000“ za *www.nonstop.ro*, kterou uděluje UNITER a „Evropský autor“, jíž získala v roce 2007 na Heidelberském Stueckemarktu.

¹⁹ TEXTEXTRACT: *Colonia Ingerilor*. [Online]. [2011-05-02]. Dostupné z http://www.textextract.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=3%3Acolonia-ingerior&catid=4%3Astefan-caraman&Itemid=9&lang=ro

Získala i pobytová stipendia v USA („The International Writing Program”, Iowa) a v Anglii (The Royal Court Theatre a The Bush Theatre, Londýn). Nelega je členkou Svazu rumunských spisovatelů (Uniunea Scriitorilor din România) a Rumunského divadelního svazu (Uniunea Teatrala din România). Její práce byly přeloženy do angličtiny, francouzštiny, němčiny, polštiny i češtiny. Nelega se zasloužila o rozvoj současného rumunského dramatu, mimo jiné i tím, že v roce 1997 položila základy nadace Dramafest, přičemž v roce 1998 vydala dvojjazyčnou antologii nové dramaturgie „*Piese noi românești/ New Romanian Plays - Dramafest '98*”. Jako literární tajemnice divadla Ariel v Târgu Mureș založila undergroundové divadlo, které našlo útočiště ve sklepení téhož divadla.²⁰

Nelega je produktivní spisovatelkou, jen divadelních her napsala přibližně 20: *Amalia respiră adânc* (Amália dýchá zhluboka), *Blau, mărturisorul* (Blau, vyznavač), *Cealaltă Isolda* (Ta druhá Isolda), *Corespondența* (Korespondence), *Euri* (Eura), *Graffiti Drimz, Hess, Kamikaze, Mi se duce bateria* (Dochází mi baterie), *Nascendo, Podul* (Most), *Taxi Vinil, Una Cosa Mentale, Voci* (Hlasy), *www.nonstop.ro, XX Project, Zurinka*.²¹ K nejznámějším, a to i v Čechách, patří Hess / *Decalogul dupa Hess* (Desatero podle Hesse) a *Amalia respiră adânc* (Amália dýchá zhluboka) díky překladu Jitky Lukešové.²² Obě se dotýkají násilí páchaného v nedávné historii, a přestože je můžeme z hlediska postavy hodnotit jako protiklady, číst je společně může rozšířit čtenářovo vcítění se do psychologie obou postav.

Decalogul dupa Hess

Rudolf Hess, jeden z nejbližších Hitlerových spolupracovníků, který jako jediný prožil desítky let ve vězení, pod neustálým dohledem kamer, měl ve svých 93 letech spáchat ve vězení sebevraždu. Nikdy zřejmě nepochopil svou vinu (byl obviněn z přípravy války a odsouzen k doživotnímu vězení), nikdy se „nekál ze svých hříchů“. V autorčině ztvárnění konce jeho života se naopak hájí a polemizuje s Bohem o nespravedlnosti svého osudu. Ve svém zvráceném způsobu uvažování se pokládá za nevinného, který dodržoval desatero Božích přikázání. Dokáže si ospravedlnit i ty nejhorší spáchané činy, čímž se dotýká samotné podstaty zla způsobena Boží nepřítomností.

²⁰ RESPIRO: *Alina Nelega (Cadariu)* [Online]. [2011-04-28]. Dostupné z www.respiro.org/Bios/alinelegaprezz.htm, http://ro.wikipedia.org/wiki/Alina_Nelega,

²¹ Regizor caut piesa: *Alina Nelega (Cadariu)* [Online]. [2011-12-20]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/autori/Alina-Nelega-Cadariu-63.html>

²² LUKEŠOVÁ, J.: *Amalia respira adanc., Decalogul dupa Hess*. In *5 současných rumunských her*. dybbuk. Praha, 2008. ISBN 978-80-86862-28-4

Amalia respiră adânc

Proti pachateli Hessovi lze postavit oběť Amálii, prostoduchou ženu přijímající svůj úděl bez odmlouvání. Hra je tvořena pěti monology a čtyřmi mezihrami a dotýkají se důležitých životních období od dětství po stáří. Její reflexe umožňuje nahlédnout do běžných poměrů nastolených komunistickým režimem a jeho způsobu manipulace. Hra byla pojmenována podle způsobu, jakým Amálie překonávala všechny strasti – dýcháním zhluboka a vírou v Boha a v dobré úmysly lidí, kteří ji obklopovali. Již z prvního monologu – dětské modlitby se dozvídáme o neštěstích, která postihla její rodinu po vítězství pracujícího lidu, který zvítězil nad buržoazní sebrávkou, k níž patřili i oni. Amália ztrátu rodičů, domova a hojnosti vnímá pod tlakem školní výchovy pozitivně a přeje si být v dospělosti ukázkovou soudružkou. Ve své prostoduchosti a víře přestala být schopná rozlišovat dobro a zlo, což nás přivádí k myšlence odpovědnosti za vlastní jednání, je-li cíleně manipulováno jinými osobami, režimem. Obě hry nutí k vážnému zamyšlení nad jednáním člověka na pozadí totalitních režimů. Amália prožila velkou většinu života za komunismu a závěr po pádu revoluce, ale v jejím náhledu na svět k žádnému zlepšení nedošlo, pouze se změnily „kulisy“. Nové možnosti, dostatek jídla, svoboda cestovat vyznívají jako pomíjivá marnost. Když umírá, je šťastná že se probouzí z ošklivého snu do skutečného bytí.²³

Kamikaze

Do jiné tematické kategorie patří hra *Kamikaze* – oblíbený a častý model dialogu mezi ženou a mužem a vztahu mezi nimi. V tomto případě se „ona“ jmenuje Kami (24 let), „on“ Cristi, je nazýván přezdívkou Doc (35 let). V případě této hry není uplatněn dialog v pravém slova smyslu, spíše se jedná o dva monology, o dvě vyznání lásky vůči třetí osobě, již byl zesnulý přítel Duke. Kami i Doc si sdělují během své svatební noci svou variantu života stráveného po boku Duka. Oba dva milovali jeho způsob života, jeho lehkomyšlný extrémní přístup motorkáře. Kami, původně Dukeova přítelkyně, se zcela oddala jeho životnímu stylu a společně s ním riskovala život pokaždé, když nasedli na motorku, protože Duke rozhodně nebyl ukázněným řidičem. Naopak rád ohrožoval sebe, Kami i náhodné míjející řidiče. Doc, jeho kamarád byl fascinován jeho nespoutaností, k níž sám neměl odvahu, ale v Dukeově přítomnosti byl schopen osvobodit se od svých tendencí k jisté a klidné existenci. Příběh má klasický motiv – mezi dva kamarády vstoupí osudová žena, do níž se zamilují oba dva. A ona si je vybere oba.

²³ MORARIU, M.: „*Reabilitarea monologului dramatic.*“ in *Teatrul azi* (nr. 3-4/2008). Str. 234, 235.

Zdá se, že nakonec ale uspěl Cristi, protože ji pojal za manželku. První manželské zklamání zažívá ihned po obřadu, kdy začíná vlastní hra. Cristi nechápe, proč se jeho manželka brání naplnění svatební noci, proč v tu „nejromantičtější“ chvíli, o níž sní každá dívka, chce rozebírat detaily Dukeova úmrtí. A tak jí Cristi začne odhalovat tajemství jeho seznámení s Dukem, kterému jako doktor zachránil život poté, co mu ho přivezli na pohotovost k nepoznání „rozsekaného“. A on jako jediný se ho ujal, i když mu jiní doktoři nedávali šanci, a on ho znovustvořil, jako nový doktor Frankenstein. Tím začalo jejich krásné přátelství. Fakt, že se znovu narodil, nezměnil jeho způsob života, podruhé byla jeho nehoda dokonalejší a on sešel tím, čím zacházel, ale Kami se s tím nechce smířit, přestože se provdala za Cristiho, což ho přivádí k zoufalství: „*De ce-mi faci asta? De ce? DE CE? Ce pula mea mai vrei? Te excită – asta e? Îți place să mă chinui... ești sadică, ești...! Știu că ești – după cum călătorești scula aia, a lui. Ca și când ar fi el, de parcă ar fi viu și tu deasupra lui – da’ e numai chopper-ul lui – el e mort, să nu uiți asta, e mort. L-ai văzut, l-am văzut amândoi – motocicleta aia împruțită nu e el, el e jos, sub pământ, plin de viermi și pute, nici măcar nu e un cadavru, e o mână do oase lichefiate, cărnița cu viermi – acum nu mai poate! N-o mai încăleca, nu v-o mai trageți cu ora 250 la oră, nu mai ai decât mașina aia, vibratorul ăla nichelat pe care-l plimbi tu. Crezi că nu văd cum deschizi garajul și îl mângâi, îl ștergi, îl umezești. E mort – să-ți intre bine in cap. Eu sunt tot ce ți-a mai rămas.*” (Proč mi to děláš? Proč? PROC? Co do píči ještě chceš? Vzrušuje tě to – je to tak? Ráda mě mučíš... Jsi sadistická, jsi...! Víím, co jsi – podle toho jak se vozíš na tom jeho nástroji. Jako by to byl on, jako by byl živý a tys seděla na něm – al je to jen jeho čopr – on je mrtvý, nezapomeň na to, je mrtvý. Vidělas ho, viděli jsme ho oba – ta smradlavá motorka není on, on je dole, pod zemí, plný červů a smrdí, není to ani mrtvola, je to jen hrst rozteklých kostí, masíčko s červíky – teď už nemůže! Už si jí neosedlává, už se neproháníte v 250 za hodinu, nemáš nic víc, než tu mašinu, ten pokovený vibrátor, který teď venčíš ty. Myslíš, že nevidím, jak otvíráš garáž a hladíš ho, utíráš ho, navlhčuješ ho. Je mrtvý – dobře si to zapiš do hlavy. Já jsem vše, co ti zbylo).²⁴

Cristi rekapituluje začátek zvláštního přátelství mezi ním, cílevědomým bezchybným zodpovědným premiantem, který nikdy nepropadl žádné závislosti, a Dukem, sobeckým nezodpovědným hulvátem, který prošel všemi možnými závislostmi a skončil u té nejnebezpečnější – závislosti na adrenalinu. Zpočátku ho Cristi studoval jako své dílo, ale

²⁴ NELEGA, Alina.: *Kamikaze*. In 4 piese. [Online]. [2011-04-28]. Dostupné z <http://editura.liternet.ro/descarcare/193/pdf/Joan-Peter-Mihai-Ignat-Alina-Nelega-Peca-Stefan/4atru-piese.html>, str. 138

začal ho obdivovat, jeho odlišnost a způsob, jak dokázal manipulovat se všemi ze svého okolí, včetně celého nemocničního personálu, počítaje mezi ně i sebe: „*Dacă eram femeie... de fapt toate asistentele erau leșinate după el și prima pe care a futut-o era exact aia care i-a vărsat mațele când l-a văzut. Dragoste la prima vedere. Nici nu eram invidios – mi se părea firesc să le aibe pe toate,...*“ (Kdybych byl ženou... vlastně všechny sestry z něho omdlévaly a první, kterou vojel, byla přesně ta, která se zblbila, když ho viděla poprvé. Lásky na první pohled. Ani jsem nežárlil – zdálo se mi přirozený, aby je dostal všechny...)²⁵

Než byl Duke propuštěn z nemocnice, stal se slavným přeživším, o němž (ne o jeho zachránci) se psalo v novinách. Získal smlouvy s motorkářskými firmami i novou motorku, slavnou „Hell’s Baby“, a začal zase jezdit i s novou partou, jejímž víkendovým členem se stal také Cristi, který se začal měnit – podobat Dukeovi, vzhledem i způsobem chování. Začal chápat, co znamená nechat se unášet rychlostí a větrem, a propadal novému stylu života čím dál více, dokud si je u silnice nestopla Ona.

Cristi byl jediným Dukeovým rovnocenným soupeřem, protože i on byl zvyklý být ve všem první. Ale Ona, Kami si na první pohled vybrala Dukea, a Cristi, který ho do té doby miloval, na něj poprvé začal žárlit a nesnášet ho, kvůli tomu, jak odporně se k ní choval, i když jí to bylo úplně jedno. Naprosto propadla jemu i jeho motorce, od níž se ani po jeho smrti nedokáže odpoutat. Cristi se nakonec přiznává, že on, kvůli ní (protože Duke se o ni vsadil) i všem obětem jejich bezohledných jízd, způsobil jeho smrt tím, že poškodil svou motorku předtím, než si je vyměnili kvůli poslednímu závodu v Dukeově životě. Cristi se snaží Kami vysvětlit, že ji před ním a před smrtí zachránil a, zapomene-li na něj, mohou spolu prožít krásnou budoucnost v Kanadě. Představuje si jejich společné děti a poklidný zajištěný život vyšší třídy jak vyšitý z amerických seriálů. Kami ho začne zahrnovat něžnosti a on, nadšený, že jejich svatební noc se konečně dočká i vytoužené erotiky, se nechává spoutat. A zalepit ústa lepicí páskou.

Když se konečně dozvěděla, co potřebovala, začne Kami vyprávět svou verzi života s Dukem. Nejprve se vysměje Cristiho nabídce dlouhé a zajištěné budoucnosti: „*Ce cadou de căcat - să mori de bătrânețe! Trupul să te lase pe nesimțite, de-a lungul anilor, să mori cu zilele, să simți din ce în ce mai des dureri...*“ (Dar na hovno – umřít stářím! Abys přestával cítit své tělo v průběhu let, umírat každým dnem, abys cítil čím dál častěji bolesti...). Představa, že by jednou měla ztratila kontrolu nad svým tělem, je pro ni nepříjemná, Kami žila jen

²⁵ Tamtéž, str. 139

přítomností, která pro ni zemřela společně s Dukem, s nímž se cítila být svázána od svých patnácti let, kdy se poznali. Kami i Duke byli stejní – pohrdali ostánými lidmi a pro své potěšení se neváhali bavit na úkor druhých, i kdyby je přivedli do smrtelného nebezpečí. Když Duke zahynul při závodu s Cristim, nevěřila, že by se jednalo o skutečnou nehodu, proto se za něho provdala, aby z něj dostala pravdu. A aby on, premiant zvyklý vyhrávat poznal, kdo se směje naposledy, protože její domněnka se potvrdila: „*Hai, nu-ți fie frică, treaba e destul de simplă și nu doare – acum jucăm după reguli. Am să-ți fac ce mi-ai făcut și tu mie, ai furat, am să fur și eu de la tine, ai ucis – am să te las fără ceea ce iubești cel mai mult.*“ (No tak, neboj se, záležitost je dost jednoduchá a nebolí – teď si zahrajeme podle pravidel. Provedu ti to, cos provedl ty mě, kradl jsi, okradu i já tebe, zabils – nechám tě bez toho, co miluješ nejvíce.)²⁶ Kami, Kamikaze jak jí přezdíval Duke, dovolila jejich svatbou Cristimu snít o šťastné společné budoucnosti, aby se mu mohla pomstít za to, že jí připravil o Dukea. A tak, ačkoliv se úředně stala jeho ženou, nikdy ji jako ženu neměl, protože ona, Kamikadze, nad ním nakonec zvítězila: popřála mu „La mulți ani“ a poté (co se dostala do bezpečné vzdálenosti) odjistila granát.

²⁶ Tamtéž, str. 155

4. 2. „Generace 2000”

4. 2. 1. Dramatik původem režisér

Vera Ion

Vera Ion se narodila 17. ledna 1981 v Bukurešti. Do literatury vstoupila jako básnířka Zvera Ion v roce 2000 sbírkou básní *Copilul-cafea* (Dítě-kafe). O tři roky později získala ocenění Svazu spisovatelů za debut. V roce 2005 publikovala další sbírku básní nazvanou *Aceton*.²⁷ Poté se začala věnovat psaní divadelních a v posledních letech i filmových scénářů. Vystudovala divadelní režii na UNATC v Bukurešti a společně se svými kolegy Mirunou Dinu, Bogdanem Georgescem, Davidem Schwartzem a Ioanou Păun společnost tangaProject. Vera Ion je autorkou dramatických textů *Gin și puțină muzică* (Gin a trochu hudby), *Red Bull*, *Noi construim viitoru* (My tvoříme budoucnost), *Saving Sam*, *Weekend cu mama* (Víkend s matkou) a *Vitamine* (Vitamíny). Poslední jmenovaná hra vyhrála jeden z ročníků dramAcum a byla zinscenována bukurešťským divadlem Teatrul Foarte Mic. Jako režisérka nastudovala divadelní hru *Rape* svého kolegy Bogdana Georgesca pro známé nezávislé divadlo Teatrul Luni de la Green Hours (2006).²⁷

Vitamine

Nejznámější a nejúspěšnější hra Vera Ion, napsaná v roce 2004, je koncipovaná jako tragikomedie, která pranýřuje (nejen) rumunskou rodinu a společnost, zotročenou diktaturou médií, jež nám ordinuje nejen vitamíny pro zdraví, ale především návody, jak být šťastnější a úspěšnější, pokud... Na příkladu jedné rodiny odhaluje, co ovládá většinu společnosti – touha po „ideálním stavu“ díky nadbytku a spotřebě, ale zjevuje, jak je všechno relativní a kýčovitě. Ve hře vystupuje sedm postav. Typickou rodinu tvoří úspěšný otec, starostlivá matka a dvě nadané děti – syn a dcera. V tomto případě otec pracuje v oblasti reklamního marketingu a nesnáší beatnického zpěváka a herce Toma Waitse. (Jeden z pracovních názvů hry zněl „Já nejsem Tom Waits“), matka se epiluje, často sleduje televizi a „štěstí“ si objednává z teleshoppingu. Syn Bro, do něhož rodiče vkládali naděje, má umělecké sklony, ale pracuje v McDonaldu a zamiluje se do hluchoněmé dívky, takže ho nečeká žádná zářivá budoucnost.

²⁷ ROTESCU, E. A.: *Teatru. Intersectie cu vitamine*. In *Observator Cultural*, nr. 312. [Online]. [2011-12-20]. Dostupné z http://www.observatorcultural.ro/TEATRU.-Intersectie-cu-vitamine*articleID_15045-articles_details.html

Dcera Andrea je dospívající pubertáčka, kterou zajímá tenis a sex. Členové rodiny, otupělí telenovelami a jejich slangy, sami prožívají příběh jak z „béčkového“ filmu – syn uteče z domova a předčasně zemře, dcera začne trpět panickým strachem, rodiče se začnou podvádět. Rodinné scény, jejichž rozmluvy nemohou být označeny jako skutečné dialogy, protože jsou jen nesmyslnou kombinací útržků televizních frází, jsou prokládány televizními scénami, v nichž vystupují tři herci. Jeden z nich se stane matčíným milencem a později dceříným snoubencem. Hra končí vyhroceným happy endem – parodií ve španělštině. Autorčíným cílem bylo naservírovat divákům extradávku reality. Publicista Constantin Vica nazval svůj příspěvek k této hře odpadajícím titulkem: „*Luati Vitamine. Pentru ca meritati.*“²⁸ Vitamíny, metafora podpůrných nástrojů současnosti, má zkvalitňovat život, ale ve skutečnosti zabírají místo přirozeným duševním lékům jako možnost schoulit se do matčiny náruče a řešit upřímně své problémy s otcem. Nebát se projevit své city, slabost a strach.²⁹

Weekend cu mama

Vera Ion zpracovává i téma migrace za prací a jejích důsledků, v Rumunsku velice aktuálního, ve hře Víkend s matkou. Matka Luiza odjela před patnácti lety do Španělska za prací, ale kvůli tomu musela svou tříletou dcerku Cristinu svěřit do péče příbuzným. Když se po tolika letech vrací zpátky domů, musí čelit šokujícím faktům, které jí byly zatajovány. Cristina utekla z domovu, stala se narkomankou a matkou, jenže dvouletou holčičku dala do sirotčince. Luiza je zdrcená, hrouť se pod tíhou svého tehdejšího rozhodnutí, které jim mělo zajistit lepší budoucnost, ale naopak ji zničilo. Snaží se zachránit svou dceru a vykoupit tak chyby z mládí. Jenže na to má jen jeden víkend.³⁰ Podle námětu této divadelní hry byl natočen stejnojmenný film.³¹

²⁸VICA, Constantin: *Luati Vitamine. Pentru ca meritati.* In Suplimentul de cultura. LiterNet.ro[Online]. [2011-10-10]. Dostupné z <http://agenda.liternet.ro/articol/2404/Constantin-Vica/Luati-Vitamine-Pentru-ca-meritati.html>

²⁹POPOVICI, Iulia: *Pilule albe pentru o viata mai roz – Vitamine.* In Observator Cultural. LiterNet.ro. [Online]. [2011-10-10]. Dostupné z <http://agenda.liternet.ro/articol/2392/Iulia-Popovici/Pilule-albe-pentru-o-viata-mai-roz-Vitamine.html>

³⁰ION, Vera: *Week-end cu mama. In regizor caut piesa.* [Online]. [2011-12-20]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese/Week-end-cu-mama-1387.html>

³¹*Weekend cu mama.* [Online]. [2011-10-23]. Dostupné z <http://www.weekendcumama.ro/>

Bogdan Georgescu

Mnohostranný umělec Bogdan Georgescu vystudoval režii na UNATC. Působí především jako režisér a dramatik, ale je znám i jako sociální aktivista, který se snaží pomocí umění a své společnosti „Ofensiva generozității“ poukázat na současné nešvary. Při práci používá metodu nazvanou „Active Art“³², jejímž cílem je zapojit jako aktéry komunitu vybrané lokality, aby došlo k její revitalizaci ve prospěch obecného blaha.³³ V roce 2009 uskutečnil projekt obecného umění „Turneu la țară“³⁴ (Turné po venkově), který si klade za cíl usnadnění přístupu ke kultuře pro jakoukoliv sociální kategorii a zpřístupnění nových perspektiv a možností mládeži z venkovských komunit. Společně se svými kolegy založil uměleckou společnost TangaProject.

Georgescu napsal necelou desítku divadelních her, jmenovitě *Rape* (Viol, Znásilnění), *D. W., I am special* (Jsem výjimečný), *Ketchup* (Kečup), *ROGVAIV, Romania! Te pup.* (Rumunsko! Pác a pusu.), *XXXCartoons* a *Casa poporului* (Palác lidu / Dům národů), která byla nedávno oceněna cenou Irského velvyslanectví v Bukurešti.³⁵ Náměty jeho her jsou, podobně jako u ostatních dramatiků generace 2000, ovlivněny dobovým trendem. S „krví“ a vztahem „on – ona“ se setkáváme v krátké hře *Rape*, s pracovní migrací v *Romania! Te pup.* i v *Casa poporului*. Jeho sociální aktivity a terénní výzkumy na vybraných místech (zaměřuje se na zapadlé vesnice či na věznice a nápravné ústavy) se promítly do her *I am special* a *Casa poporului*.

Casa poporului

Název hry Palác Lidu / Dům národů odkazuje k nejznámější rumunské budově, 2. největší vládní budově po Pentagonu, kterou nechal postavit Nicolae Ceaușescu, aby okázale reprezentovala Rumunsko, ale hra se nevěnuje ani Ceaușescovi, ani komunistické minulosti,

³² *Arhivele noilor dramaturgii. Arta activa intr-un spectacol si o dezbatere.* In ICR Mihai Eminescu. [Online]. [2011-07-09]. Dostupné z <http://www.icr.ro/chisinau/evenimente-13/arhivele-noilor-dramaturgii-arta-activa-intr-un-spectacol-i-o-dezbatere.html>

³³ CECARTSLINK. [Online]. [2011-07-08]. Dostupné z http://www.cecartslink.org/grants/participants/residencies_awardees_2011.html

³⁴ GEORGESCU, Bogdan: *Locuri unde cultura e la ea acasa.* In Dilema veche, nr. 411. [Online]. [2011-07-08]. Dostupné z <http://www.dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptaminii/articol/turneu-tara-0>

³⁵ MEDIAFAX. *Bogdan Georgescu – castigatorul Irish Embassy Award for an Emerging Romanian Playwright.* [Online]. [2011-12-20]. Dostupné z <http://www.mediafax.ro/cultura-media/bogdan-georgescu-castigatorul-premiului-pentru-un-dramaturg-roman-debutant-al-ambasadei-irlandei-8955095/>

jak by se mohlo zdát. Hra vznikla na základě výzkumu uskutečněného v rámci projektu aktivního umění pro sociální reintegraci rozvíjené ve věznicí se zvýšenou ostrahou v Craiově společně s herci zapojenými do projektu.³⁶ Námět hry vychází z životních příběhů rumunských vězňů, kteří páchali v Belgii trestnou činnost. Svoji základnu, třiceti metrový byt v Antwerpách nazývali Casa poporului. Ve hře vystupuje osm postav – členové Scarfaceovi party, která se řídí heslem „když mají, musí dát i těm, co nemají.” Hra byla představena i na Divadelním festivalu trestanců EXIT (Festivalului de Teatru al Deținuților EXIT)³⁷

I am special

Hru vycházející ze skutečného příběhu, Georgescu napsal na základě svého výzkumu v rámci projektu *Turneu la Țară – proiect de artă activă pentru educație împreună (Turné po venkově – projekt aktivního umění pro společnou výchovu)*. Ústředními postavami jsou dvě školní uklízečky z jakési rumunské vesnice, Elena Grigore a Sanda Potcoavă. Snaživá Leni získala možnost pracovat na částečný úvazek jako nekvalifikovaná učitelka angličtiny na téže škole, kde uklízí, což se ale nelíbí její závistivé a nepřející kolegyni, která na tyto nezvyklé okolnosti upozorní média a Elenin případ transformuje ve veřejný skandál proto, aby získala její část pracovního úvazku. Hra je příběhem výjimečné ženy, která se snažila, něco zlepšit, ale za svou snahu byla drsně potrestána.

România! Te pup.

Ve hře o opouštění Rumunska, Rumunsko! Pác a pusu., napsané v roce 2004³⁸, vystupují tři postavy a pět členů sboru. Miss Renata (65 let), Pan Neagoe (45 let) a Vasile (19 let) se setkávají v kupé vlaku jedoucího do Bukurešti, aby odtud zamířili do zahraničí. Všichni tři jsou opravdovými Rumuny, ale chtějí opustit Rumunsko, jak nejrychleji to bude možné, a dostat se odtud co nejdál. Se svým zásadním rozhodnutím se ještě nevyrovnali, ale radí kde komu, i když je o to nikdo nežádá. Paní Renata, která čas od času terorizuje své příbuzné v Německu svými nenadálými návštěvami a sní o tom, že se v Německu usadí u svých vnuček,

³⁶ IANCU, Valentina: *Casa poporului*. In Acum. [Online]. [2011-07-20]. Dostupné z <http://www.acum.tv/articol/30235/>

³⁷ MIHAELA, Michailov: *Casa Poporului, garsoniera pentru detinuti*. In *Romania libera*. [Online]. [2011-07-18]. Dostupné z <http://www.romanialibera.ro/cultura/teatru/casa-poporului-garsoniera-pentru-detinuti-205947.html>

³⁸ GEORGESCU, Bogdan: [Online]. [2011-12-20]. Dostupné z <http://www.dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptaminii/articol/tu-ce-nu-pleci-romania>

Pan Neagoe, nezaměstnaný alkoholik s příšerným chrupem, který je frustrovaný z toho, že ho vydržuje manželka, jež odešla za prací do Itálie, i Vasile, nezralá studentka s chlapeckým jménem (po otci toužícím po synovi), která působí poněkud šíleně a neustále si opakuje, že v USA bude lépe,³⁹ si během společné cesty sdělují své důvody, proč opustit Rumunsko a opravdu nenávidět svou rodnou zem. Sbor/kompars doplňují scény tím, že dělají „křoví“ - zajišťují obrazy, pachy a zvuky, které umocňují odehrávající se akce. Na povrch tak vyplývá nenávist a pokrytectví, nedostatek dobrého vychování a tolerance.

Hra působí mylným dojmem, že autor promlouvá prostřednictvím svých tří hrdinů, ale naopak – nastavuje zrcadlo těm, kteří kritizují stát za to, že se o ně nestará, z čehož vyplývá otázka, jak se oni starají o svůj stát? A když není dobře doma, bude jinde lépe? Mnoho Rumunů získalo v zahraničí možnost lepšího uplatnění, ale mnozí byli zneužiti pro svou naivitu a dopadli daleko hůře, než kdyby zůstali doma. Georgescu se snaží svými hrami vnést něco nového a ve spolupráci se svým kolegou režisérem Davidem Schwartzem bourají mýty o tom, co se v divadle smí a nesmí. Inscenace hry *Romania! Te pup.* je výjimečná tím, že nezaměstnává pouze zrak a sluch, ale i čich, protože Rumunsko má své specifické pachy, s nimiž se lze běžně setkat na veřejných místech, jakým je i dálková vlaková souprava, kde cestující svačí – uzený špek, pařížský salám, hořčici, zelné závitky a vše zapijí pivem.

Autorovým záměrem bylo navodit co nejrealističtější představu o Rumunsku: „*România? Miroase urât. O țară de mitocani, indiferent de sex. Oamenii vorbesc tare și se împing. „Nesimțita aia”, „proștut ăla”... Celălat e desconsiderat apriori. O nație cu agresivitatea dată la maxim chiar când tace. Fără mize importante, principalul scop al locuitorilor e să se sape veșnic unii pe alții. Cei mai mulți sunt săraci, needucați și ineficienți. În emigrație, fac treburile cele mai murdare. Ne-am consacrat ca menajere și căpșunari. Rămași aici, șansa să-și achite datoriile e de găsit doar în trafic: de droguri, de carne vie etc. („Hai, că românul se descurcă!”). Toată România, cu mic cu mare, îmbăcsită de fasonul imuabil agresiv al concetățenilor, vrea să plece: „I had enough. România! Te pup”...“⁴⁰ (Rumunsko? Hnusně páchne. Je to země sprostáků nezávisle na pohlaví. Lidé mluví hlasitě a postrkují se. „Ta?, ten blbec“... Tím druhým se apriori opovrhuje. Národ s maximální agresivitou, i když mlčí. Bez důležitých nadání, hlavním cílem obyvatel je, neustále se vzájemně podkopávat. Většina*

³⁹ POP, Gina: „*Romania! Te pup.*“ a facut furori la FNT. In Evenimentul. [Online]. [2011-12-20]. Dostupné z <http://www.evenimentul.ro/articol/romania-te-pup-a-facut-furori-la-fnt.html>

⁴⁰ RUSIECKI, Cristina: *Miros enorm si aud zgomotos*. In ArtAct magazine, nr. 14. [Online]. [2011-12-20]. Dostupné z http://www.artactmagazine.ro/miros_enorm_si_aud_monstruos.html

z nich jsou chudí, nevzdělaní a neefektivní. V emigraci vykonávají ty nejspínavější práce. Obětovali jsme se jako hospodyně a jahodáři. Ti, co zůstali, mají šanci vyrovnat své účty pouze obchodováním: s drogami, bílým masem, atd. („No tak, Rumun si poradí!“) Celé Rumunsko, malí i velcí? násilnickou fazónou spoluobčanů chce odejít: „Mám toho dost. Rumunsko! Pác a pusu.“)

Gianina Cărbunariu

Autorka Gianina Cărbunariu, jejíž motto zní „Divadlo mi dalo šanci bojovat“, se narodila 9. srpna 1977. Vystudovala francouzštinu a rumunštinu na Universitě v Bukurešti (Universitatea București), režii a dramatickou tvorbu na Národní universitě divadla a filmu v Bukurešti (Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică - UNATC). Je zakládajícím členem skupiny dramAcum. Získala stipendia a hostování v oboru dramaturgie ve Wiesbadenu, Varšavě a v Londýně na Royal Court Theatre. Právě londýnské stipendium ji velmi ovlivnilo svým způsobem výuky, svým způsobem psaní divadla, divadla sociálního, ze současnosti. Multikulturní prostředí dané složením stipendistů ze všech koutů světa jí dalo pocítit, že lokální problémy, s nimiž se setkávala v Rumunsku, jsou vlastně problémy, s nimiž se potýká současné generace i např. v Indii. Zde napsala např. divadelní hry *Terorismus a mady-baby.edu*. Další studijní pobyty absolvovala ve Wiesbadenu či Valencii. Vyhrála hlavní cenu Národní dramaturgické soutěže ministerstva kultury za hru z roku 2000 „*Irealități din Estul sălbatic imediat*“ (Neskutečnosti z divokého východu).⁴¹

Gianina Cărbunariu píše vlastní divadelní hry, které většinou i sama uvádí na scénu. Samozřejmě režíruje i díla jiných dramaturgů ať už rumunského či zahraničního původu. Ve své tvorbě se zaměřuje na dnešní realitu, zkušenosti mladých s adaptací na podmínky, které nabízí současná společnost, a konflikty s ní spojené a z ní vyplývající. Současná rumunská realita a poměry měly na mladou divadelní ředitelku a dramatičku zásadní vliv a přiměly ji soustředit se na to děsivé, palčivé a přitom groteskní. Její hry jsou určeny především mladé generaci ve věku 25 až 30 let, která se potýká s potížemi přechodného období, jako jsou přistěhovalectví či nezaměstnanost. Její hrdinové bojují sami se sebou, sní o lepším životě, který by jim snad mohl přinést idealizovaný odchod do zahraničí za vysokou cenu opuštění domova. Postavy nejsou černobílé, kladné či záporné, jsou to bojovníci zápasící o svůj život a

⁴¹ CARTEA ROMANEASCA. *Carbunariu, Gianina*. [Online]. [2011-04-10]. Dostupné z <http://www.cartearomaneasca.ro/catalog/autori/carbunariu-gianina/>

místo ve světě.⁴² Autorka se tedy nezaměřuje na skutečnou realitu, ale na realitu v konfliktech ovládajících současnou společnost. Konflikt je zásadním tématem jejích performancí.

Na tematice her je možné sledovat autorčin postupný vývoj zájmu od konfliktu jednotlivců ke konfliktu generací, ve společnosti. Zpočátku svá témata čerpala mezi mladými a jejich generačními problémy – *Stop the tempo*, ale v jedné z posledních her s tajemným názvem *20/20* se věnuje skutečným událostem spojeným s pádem režimu v roce 1989 a národnostnímu konfliktu v Târgu Mureș. Název je šifrou, která odkazuje k dvaceti rokům, které uplynuly od 20. března 1990, kdy došlo ke střetu rumunské a maďarské komunity. Převážná většina her nese anglické názvy – *Sado-maso blues bar* (příběh dvou mladíků, z nichž se jeden (Sa) dostane z vězení, kde si odpykával trest za zabití vlastního otce při dopravní nehodě, a druhý (Ma) aspiruje na to, stát se luxusní prostitutkou, kteří se rozhodnou provozovat sado-maso bar), *mady-baby.edu*, *Future*, *Kebab*, *Poimâine alaltăieri*. Nejnovější hra *X Centimetri din Y kilometri* (X centimetrů z Y kilometrů) se vrací do komunistické minulosti a zveřejněným tajným spisům Securitate (Rumunské tajné policie), respektive k případu občana Dorina Tudorana, který si v 80. letech dovolil otevřeně kritizovat nešťastné poměry v Ceaușescově Rumunsku. Jeho spis představoval několik centimetrů z několika kilometrového archivu Securitate. Pro autorku je důležité mluvit o prostředí, ve kterém žijeme. Při nastudování her a jejich inscenaci je pro ni základním kritériem teatrálnost – tvrdí, že jí nezáleží na tom, budou-li její texty vydávány, stojí o to, aby byly hrány.

Stop the Tempo!

Název této divadelní hry odkazuje k sloganu či názvu známého songu „Push the Tempo”, je vlastně jeho opakem, a Gianina jím chce říci „zastav rytmus, v němž vedeš svůj život, či lépe řečeno, kterým život řídí tebe. Chtěla tím vyjádřit, jakým způsobem dnešní mladá generace revoltuje vůči zmatenému chaosu v Rumunsku. V překladu Zastavte rytmus! aneb Zastavte bláznovství!, které přináší život nebo ještě lépe, v němž vás život vězní. Hra byla oceněna publikem i kritiky ve všech evropských zemích, kde byla ztvárněna. Publikum se dokázalo vžít do postav nezávisle na kulturním prostředí, z kterého pochází. Gianina se nechala inspirovat k napsání této hry myšlenkou, že se neustále pokoušíme nazývat věci pravými jmény, co nejpřímějším způsobem. Poukazuje na fakt, že si všichni neustále stěžují, jsou nespokojeni, ale nikdo nic nedělá. Svou hrou chtěla z všeobecné perspektivy promluvit za

⁴² CARBUNARIU, Gianina: *Staging the newspaper facts*. [Online]. [2011-12-20]. Dostupné z <http://www.culturebase.net/artist.php?3955>

mladou generaci. Hrdinové, 2 dívky a 1 mladík, vedou na první pohled pohodový život, „OK život“ (v souladu se základními hodnotami kapitalistické společnosti: dostatek finančních prostředků, postoj „cool“ a „trendy“...) ale pak si v danou chvíli uvědomí, že to tak dál nejde, a zastaví se, aby si promítli dosavadní život... Tlak vyvíjený společností je velmi silný. Gianininy hrdinové se mu snaží bránit prováděním „sabotáží“ – např. vypnutím elektriky v hudebně-tanečním klubu. Hra byla kladně přijata jak v Německu, Polsku, Irsku, i Francii, kde mládež ocenila podstatu hry, tedy zobrazení sociální změny, a, viděno zvnějšku, divadlo jedné generace. V zahraničí byla hra poprvé představena v Německu na Bienale ve Wiesbadenu, kde se jí dostalo příznivého přijetí, a díky tomu byla zahrnuta do repertoáru dvou německých divadel.

Mady-baby.edu / Kebab

Původní název hry – mady-baby.edu – je těžce rozluštitelný. Autorka se nechala inspirovat stejnojmennou webovou stránkou s pornografií, ale ta není tématem její divadelní hry, která byla napsána a rozvíjena v době jejího dramaturgického pobytu na Royal Court Theatre v Londýně v roce 2004. Absolutní premiéra představení proběhla v listopadu 2004 v bukurešťském divadle Teatrul Foarte Mic. V roce 2007 byla představena v Paříži v divadle Studio d'Alfortville a poté se hra vydala na turné do Moskvy, Bratislavy, Štrasburku, Berlína, Mnichova, Londýna atd. Publikace se jí dostalo roku 2006 nejprve v Paříži a poté v České republice, kde ji mohli diváci zhlédnout na prknech Strašnického divadla v Praze. Byla tedy přeložena do angličtiny, němčiny, francouzštiny, češtiny, polštiny, italštiny. Vystupují v ní tři postavy představující tři mladé imigranty do Irska, kteří se snaží adaptovat do tamní společnosti, ale dostávají se do střetu s tvrdostí původně idealizované společnosti, která je staví do drsných podmínek. Jsou přibližně stejného věku, ale pocházejí z různých prostředí: jeden je student, druhý kuplíř nejnižší úrovně, protože „prodává“ jednu jedinou dívku, a to tu svojí, představující třetí osobu příběhu. Dívka Mady (nejmladší, asi 15 let) utíká do Irska, protože doufá, že si zde vybuduje uměleckou kariéru. Během letu poznává Bogdana, studenta vizuálních umění, s nimiž se později opětovně setkává v roli případného zákazníka a obchodního partnera. Voicu, Madyin přítel a její pasák, se stane hlavou společnosti.

Poimâine alaltăieri

Hra „*Poimâine alaltăieri*“ tedy „Pozitíí předevčirem“ se na první pohled zdá být autorčinou odbočkou do žánru science-fiction, dokud si neuvědomíme její postoj k dramatické tvorbě,

jenž tak výstižně vystihuje její heslo. I tato hra je sociálně politickou kritikou dnešní doby a generace nacházející se v zajetí stresu způsobeného posedlostí po dokonalosti. Důvody vzniku této hry nejlépe vyjádřila sama autorka: „*Ideea de bază a spectacolului a fost un exercițiu de imaginație: ce se va întâmpla cu noi în 20, 30, 50 de ani și în ce măsură ceea ce facem acum va avea un efect mai târziu? Toate lucrurile pe care noi le-am plasat într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat, mai mult sau mai puțin posibil își au punctul de pornire în fapte reale pe care le-am observat fiecare dintre noi, în dilemele pe care le trăim chiar în acest moment. În plus, viitorul imaginat nu e unul singur, pentru că fiecare scenă propune o posibilitate, o perspectivă, care poate fi complementară sau contradictorie în raport cu celelalte scene. "Distanța" pe care am dorit să ne-o luăm prin raportarea la prezent ca și cum ar fi trecut, am considerat-o ca fiind o sursă bună pentru lărgirea spațiului lăsat liber creativității. Această distanțare a intenționat și posibilitatea unei raportări ironice și patetice în același timp. Interdicțiile, modele, fobiile, obiectele care fac parte din viața noastră obișnuită, senzațiile pe care le trăim, deciziile pe care le luăm - toate aceste lucruri pe care le luăm drept normale și abia dacă mai avem timp să ne uităm la ele îndeaproape, au fost materialul de bază al întregului proces. Nu ne-am propus să facem un spectacol de science-fiction, ci un spectacol în care unele din lucrurile care există deja la acest moment să fie exagerate, supradimensionate, duse atât de departe cât ne-a permis nouă imaginația. Tocmai pentru a putea fi de fapt privite mai bine.*“ (Základní myšlenkou představení bylo cvičení v představivosti: co se s námi stane za 20, 30, 50 let a do jaké míry to, co teď děláme, bude mít později důsledky? Všechno, co jsme přeložili do budoucnosti více či méně vzdálené, více či méně možné, mají svůj počáteční bod ve skutečných událostech, které jsme zaznamenali každý z nás v dilematech, které prožíváme právě v této chvíli. Navíc imaginární budoucnost není jedním jediným, protože každá scéna nabízí nějakou možnost, perspektivu, která může být doplňující nebo protikladná v souvislosti s ostatními scénami. „Vzdálenost“, kterou jsme si přáli zaujmout odkázáním se k současnosti, jako by už pominula, jsme pokládali za dobrý zdroj pro rozšíření prostoru ponechaného tvořivosti. Tímto odstupem jsme také zamýšleli i možnost nějaké ironického a současně i patetického přenesení. Zákazy, vzory, fobie, předměty, které jsou součástí našeho každodenního života, pocity, které prožíváme, rozhodnutí, která činíme – všechny tyto záležitosti, které pokládáme za naprosto přirozené, ale teprve když se na ně podíváme zblízka, zjistíme, že byly základním prvkem celého procesu. Nestanovili jsme si vytvořit sci-fi představení, ale představení, v němž by některé

věci existující v tuto chvíli byly přehnané, předimenzované, dovedené tak daleko, jak jen nám to představivost dovolila. Právě proto, aby mohly být lépe nazírány.)⁴³

⁴³ CARBUNARIU, Gianina: *poimaine alaltaieri*. [Online]. [2011-04-05]. Dostupné z <http://www.teatrumic.ro/spectacole/future.htm>

4. 2. 2. Dramatik původem herec

Gabriel Pintilei

Gabriel Pintilei se narodil 30. června 1978 v městě Dorohoi a je absolventem oboru Herectví jašské Univerzity George Enesca (Universitatea de Arte „George Enescu” din Iași), na který navázal studiem Školní psychopedagogiky a praktické pedagogiky na téže škole. Od roku 2001 působí jako herec v bukurešťském divadle Odeon, koordinátor-choreograf představení moderního tance, dva roky vyučoval herectví na Umělecké škole v Brašově. Pintilei je především divadelní herec, jako dramatik se proslavil svou (na dlouhou dobu jedinou) hrou nazvanou *Elevator* (2005). Text, inspirovaný skutečnou událostí, byl natolik úspěšný, že o tři roky později byl natočen stejnojmenný nezávislý celovečerní film. Jak divadelní hra, tak film se představily v mnoha zemích, včetně České republiky. K dalším dramatickým počínům patří *Lucruri mic*“ a *Blifat*.

Elevator

Mezinárodní věhlas si získala hra *Elevátor / Výtah* díky námětu hry – otázce, kterou si klade téměř každý: „Co bych dělal, kdybych se ocitl na pustém ostrově, na měsíci nebo bych se zasekl ve výtahu?“ Hrdinům Pintileiovy hry se neúmyslně podařilo to poslední, tedy zaseknout se v nákladním výtahu jakési staré opuštěné továrny. Osmnáctiletý „On“ a téměř osmnáctiletá „Ona“, dva teenageři, které brzy čeká maturitní zkouška, hledají na tomto opuštěném místě úkryt, aby se mohli sexuálně poznat. On se tváří jako zkušený milovník, ona už nechce být panna, vždyť jí bude osmnáct! Bohužel výtah, kterým se chtějí dostat nahoru, se zasekne a nejde otevřít. Nemají s sebou žádné zásoby jídla ani vody a zůstanou uvězněni. Zpočátku věří, že se dostanou ven, že se dovolají rodičům, že je někdo zaslechne, dokud si neuvědomí, jaká opatření sami učinili, aby se po nich rychle nepátralo. Chlapec a děvče, spolužáci ze střední školy, se začnou blíže poznávat. Vyprávějí si o svých rodinách, tajemstvích a snech. O tom, co mají rádi, co je trápí a čeho litují. V jejich příbězích se zrcadlí fenomény současné rumunské společnosti, jako např., problematika pracovní migrace a dětí vyrůstajících bez rodičů. Po téměř třech týdnech zoufalého čekání jsou smířeni se svým smutným osudem. Den před svými narozeninami si dívka přeje vědět, jaké to je milovat se a žádá ho, aby jí o tom upřímně povyprávěl, ale on až tak zkušený není. Dostávají se do deliria, ona umírá. On procítá, aby rtěnkou napsal její jméno na stěnu výtahu, a usíná navždy. Jejich poutavé dialogy čtenáře či diváka naprosto pohltí – autor věrně zachytil způsob vyjadřování

dnešní mládeže a jejich okaté postoje. Jejich předčasná smrt na prahu dospělosti diváky dojíká o to více, že vycházejí ze skutečnosti. Nikdo se nedokáže ubránit otázkám, co by, kdyby...

Ioan Peter

Ioan Peter působí především jako divadelní herec, jehož domovským divadlem je od roku 1994 Teatrul Clasic „Ioan Slavici“, ale v psaní dramatických textů našel sám sebe. Narodil se 28. ledna 1968 v Maramureši (Săcel), je ženatý a má dceru. V roce 1994 vystudoval Divadelní akademii v Târgu Mureș (Academia de artă teatrală Târgu Mureș), navázal magisterským programem Komunikace a současné vztahy na Univerzitě Jamese Joyce. Založil a vede divadlo pro žáky a studenty „ArtStudio“, inicioval vznik divadla Pit v Aradě. Přispívá do aradského literárně-uměleckého měsíčníku Arca. Podílí se na činnosti asociace „Down Art“, která se věnuje osobám narozeným s Downovým syndromem a jejich rodinám.⁴⁴

Vytvořil hry jako *Tot ce se dă* (Vše, co se dává), *Proștii* (Hlupáci), *O noapte cu Ioachim Cortez* (Noc s Joachimem Cortezem), *Slăbănogu se rosta* (Slaboch se vyjadřoval), *Jim cară molozul* (Jim veze rumovisko), *Hamletule* (Hamleťák), *Nu deranja, așteaptă. Acum.* (Neobtěžuj, čekej. Teď.), *Coca Blues*, *Un om de milioane* (Milionový člověk). Jeho dramatická tvorba je spjata s divadly v Aradě nebo Temešváru, pro něž tvoří převážně komedie či tragikomedie, k nejoblíbenějším patří hra *Hamletule*, v kontextu současné sociální tvorby příjemná změna.

Jeho první hra *Tot ce se dă* se věnuje současnému migračnímu fenoménu. Tři rumunští hrdinové, kteří doma nenacházejí uplatnění se touží dostat do Anglie, země zaslíbené, kde je očekává jistý „boss Polonius“ – mají předem domluvenou práci, jenže ta spočívá v tom, že mají unést Hamletovi ostatky. Sama cesta je strastiplná, ale všude jim nečekaně pomůže nějaký Rumun, takže zvládnou i svůj podivný úkol. A protože se osvědčili, dostali nový, a to unést ostatky rumunského diktátorského páru.⁴⁵ I jedna z posledních her *Un om de milioane* o

⁴⁴ DOWN ART: Ioan Peter. [Online]. [2011-12-20]. Dostupné z <http://www.down-art.ro/ioan-peter>

⁴⁵ PETER, Ioan: *Tot ce se da*. In 4piese, LiterNet.ro. [Online]. [2011-12-20]. Dostupné z <http://editura.liternet.ro/descarcare/193/pdf/Ioan-Peter-Mihai-Ignat-Alina-Nelega-Peca-Stefan/4atru-piese.html>

Piteovi Pavlovičovi, který neustále čeká na nádraží na Liubov Andreevnu, se vymyká, protože tato absurdní monodramatická hra je napsána ve stylu Čechovova Višňového sadu.⁴⁶

Hamletule

Zkomolený název jedné z nejznámějších Shakespearových děl „Hamlet, princ dánský“ je v podání rumunského autora ironickým přepisem klasického díla do autochtonní podoby. Hlavní hrdina tak není dánským princem, ale „princem romským“, pojmenovaném po výjimečném hrdinovi: „...*mă cheamă Hamletule, te superi ? Când mama era însărcinată cu mine a avut poftă de film și tatăl meu a invitat-o la Viva'' unde rula Hamlet'' cu Melghipsonu'. A plâns. Tata a dormit tot filmu' da' mama a plâns ș'-a zis că numele lu' ăla micu' adecă-al meu să fie ca al băiatului pe care-l juca Melghipsonu. Adecă Hamletule. Tatălui meu i-a sărit muștarul : fugi de-aici albineațo ce nume-i ăsta ? De ce să nu îl cheme Roky...Gladiator...Matrix !? Sunt atâtea nume frumoase. Măcar Supermanule .'' Da' mama: n'ț nu se poate pen' că Hamletule e nume de erou deosebit și gata.''* Te pui tu cu mama?“ (... menuju se Hamleťák, zlobíš se? Když byla mama se mnou těhotná, měla chuť na film a můj táta ji pozval do Viva, „kde běžel Hamlet“ s Melghipsňákem. Bulela. Tata prospal celej film, ale máma bulela, tak si řekla, že méno toho preka, jako že mě, bude jako toho kluka, co ho hrál Melghipsňák. Tagže Hamleťák. Mýmu tatovi se z toho naježily chlupy: táhni s tím, včelindo, co je tohle z méno? Proč by se neměl menovat Roky... Gladiator... Matrix?! Takový sou to pěkný ména. Aspoň Supermaňák. Ale mama: n' to nejde páč Hamleťák je meno vynímečného hrdiny a hotovo. „Chytneš se ty s mamou?“⁴⁷

Romský Hamlet vypráví osobitým (slangovým) způsobem o sobě a svých nejbližších: o matce znuděné učitelce a otci šikovném okapáři (burlănaș) nazývaném král (împăratule) a jejich seznámení: „*Tati: Ești bestială vrei să fi a mea? Mama: Chiar și dacă mai am un copil !? Tati(mirat): Hai să mori tu...! Mama: Da are trei ani îl cheamă Horațiu pricepi? Altfel nu mă mai prindeai tu pe mine pe-aici prin cartier. Acestea fiind condițiile date nu ai decât să cugeți''*. *Tati: Merge.(aplauze)*. (Taťka: Jseš k sežrání, chceš bejt moje? Mama: I když už mám jedno děcko!? Taťka (udiveně): Nekecej, na tvoji smrt...! Mama: No má tři roky a

⁴⁶ PETER, Ioan: *Un om de milioane*. [Online]. [2011-12-18]. Dostupné z http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Un%20om%20de%20milioane_12137227911158.pdf

⁴⁷ PETER, Ioan: *Hamletule*. [Online]. [2011-12-18]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Hamletule-1354-1231.html>. (neočíslováno)

menuje se Horaci, kapiš? Jinak bys mě tady na tom sídlišti nelapil. Takový jsou podmínky, můžeš o tom přemýšlet. Tat'ka: Beru. (potlesk).⁴⁸

Stejně jako v původním Hamletovi se matka po letech spřáhne s jeho bratrem, který mu nenalije do ucha jed, ale bateriovou kapalinu, a stane se Hamletův nevlastním otcem. Duch vlastního otce žádá odhalení vraha. Nevlastní starší bratr Horácjác (Horaciule), který působí v Německu, mu poradí, aby vzal rodiče do divadla, což způsobí pozdvižení, ale nic nedokáže, jen prohloubí Hamletův smutek. Nevlastní otec si ho chce naklonit: „*Hamletule, Hamletule nu mai fi amărât. M-am gândit la posomorala ta și vreau să-ți fac bucurie cu un scuter. Să-i spui tatălui tău care te iubește: ce fel să fie de uscat ori de apă?*“ *Hamletule: Nu vreau scuter, domnule. Tatăl vitreg: Hamletule, Hamletule poate că vrei Harleidavidsonu și eu n-am știut? Hamletule: Nu vreau Harlei domnule. Tatăl vitreg: Hamletule Hamletule vine vremea să pleci la facultate și tu încă n-ai jeep?! Hamletule: N-am nevoie de jeep domnule. (Explicație : la noi cea mai mare înjurătură este atunci când faci pe cineva: domnule. O dată hai de două ori mai merge. A treia oară e prea mult.) Tatăl vitreg(urlă tunete și fulgere): Te pomenești că vrei Hamăr !? Hamletule: Îhî Hamăr vreau. Tatăl vitreg(criza e pe sfârșite): Nu pot să-ți dau Hamăr numai atunci când am să te văd de mână cu aleasa inimii tale călcând pragul bisericii la sfânta cununie. Când a' să ieșiți de la sfânta liturghie a' să urcați în Hamăr și valea! (aplauze).“ (Hamletův, Hamletův, nebuď furt mrzutej. Myslel sem na tvý trápení a chci ti udělat radost se skútre. Řekni svýmu tatovi, kerej tě miluje: jakej to má bejt, na sucho nebo na vodu? Hamletův: Nechci skútr, pane. Nevlastní otec: Hamletův, Hamletův, třebas češ Harlejdejvidsna a já sem nevěděl? Hamletův: Nechci Harlej, pane. Nevlastní otec: Hamletův, Hamletův, blíží se čas, abys šel na vejšku a ty ještě nemáš jeep?! Hamletův: Nepotřebuju jeep, pane. (Vysvětlení: u nás je největší nadávkou, když někomu říkáš: pane. Jednou, dvakrát, to by ještě šlo. Třikrát, to už je příliš.) Nevlastní otec (křičí jak hromy a blesky): Nepovídej, že chceš Hamra!? Hamletův: Hmm, Hamra chci. Nevlastní otec (krize je v závěru): Nemůžu ti dát Hamra, dokud tě neuvidím za ruku s vyvolenou tvýho srdce, jak překračuješ práh kostela při posvátných oddávkách. Až budete vycházet po svatý mši, nastoupíte do Hamra a táhni! (potlesk))⁴⁹*

⁴⁸ Tamtéž

⁴⁹ Tamtéž

Hamleťák se nechá zlákat vidinou prestižního auta, tak se snaží získat svou sestřenku Ofilicu, která je ale zamilovaná do jeho bratra Horacia. Chce upustit od pomsty, ale duch jeho otce se mu připomene. Děj pokračuje podle předlohy až k hromadnému tragickému konci.

Peter prostřednictvím svého „Hamleťáka“ paroduje současné manýry zbohatlé rumunské romské menšiny jako např. zálibu ve výběru jmen dětí podle filmových hrdinů z telenovel, v nákupu impozantních aut, v pořádání nabubřelých oslav za účasti pochybných pěveckých hvězd (manelisté). Samotný děj není důležitý, autorovým záměrem bylo humorně, s jemnou dávkou ironie, komentovat nešvary minoritní skupiny.

Lia Bugnar

Divadelní a filmová herečka, režisérka, dramatička a scénáristka Lia Bugnar, vlastním jménem Felicia Sanda Buhagiar, se narodila 5. listopadu 1969. V roce 1995 vystudovala herectví na Státní filmové a divadelní akademii v Bukurešti. Herečkou se od dětství chtěla stát proto, že nejrady ze všeho si hrála. Později se stala dramatičkou a režisérkou, aby si mohla hezky hrát s kamarády.⁵⁰ I když ji zpočátku nebavilo psát, psala, aby se sama sobě rehabilitovala. Začala psát proto, že se zlobila sama na sebe, že není dobrá herečka. Psaní jí oproti tomu nestresovalo, protože to od ní, blondřaté herečky, nikdo ani nečekal. Jelikož se jejím hrám dostalo pozitivního ohlasu, povzbudilo jí to natolik, že začala nacházet uspokojení z hraní. Často hraje ve vlastních hrách, shodou okolností, když zaskakovala na dublinském Fringe festivalu za herečku, která ji nechala „v louži“, byla nominována na nejlepší herečku. Sama sebe nepokládá za režisérku, přestože režíruje vlastní hry.⁵¹

Lia je vědomě šťastný člověk, chce být šťastná a spokojená, pozitivní za všech okolností. Tento životní postoj se promítá do všech jejích divadelních her, přestože se její hrdinové musí vypořádat s prostředím, v němž žijí, s komplikovanými situacemi, které mohou být neveselé, ale Lia nachází poetické, vlídné řešení. Svými hrami se snaží diváky povzbudit, dodat jim

⁵⁰ ZIAREAZ: *Lia Bugnar „Cu scrisul e ca si cu facutul curateniei“*. In Academia Catavencu. [Online]. [2011-06-10]. Dostupné z <http://catavencu.ro/fits-2011-%C8%99i-academia-ca%C8%9Bavencu-prezinta-lia-bugnar-%E2%80%9Ccu-scrisul-e-ca-%C8%99i-cu-facutul-cura%C8%9Beniei%E2%80%9D-48271>

⁵¹ CINEMARX: *Lia Bugnar*. [Online]. [2011-06-16]. Dostupné z <http://www.cinemarx.ro/persoane/Lia-Bugnar-Interviu-132057,135.html?articol>

naděje, protože se domnívá, že rumunská divadelní a filmová scéna je přesycena „ošklivostí“.⁵²

Do svých divadelních her částečně promítá sama sebe.⁵³ Ale také konkrétní osoby, které dobře zná, a něčím ji inspirovali. Divadelní hru *Kosti pro Ota* napsala Lia Bugnar pro svou kolegyni Marianu Dănescu, operní zpěvačku. Na jevišti ji ztvárnila Dorina Chiriac. Hru *Vypadá to na déšť* napsala pro Marii Buzu.⁵⁴

Lia je autorkou několika filmových scénářů, jmenujme alespoň Cobai (společně s Valim Florescu), *Camera ascunsă* (Skrytá kamera), *După ea* (Po ní), a *Bună, ce faci?* (Dobřej, jak se máš?), a má za sebou i bohatou scénaristickou a režisérskou činnost v divadlech i na festivalech, kde získala vyjimečné úspěchy jak v roli herečky, tak v roli režisérky svých her. Její hry nesou názvy jako *Șapte dintr-o lovitură* (Sedm jednou ranou), *Ofertă de serviciu* (Pracovní nabídka), *Aici nu se simte* (Zde to cítit není) aneb *Omul de zapadă* (Sněhulák), *Femeia din manuscris* (Žena z rukopisu), *Oase pentru Otto* (Kosti pro Otta), *Stă să plouă* (Až zaprší), *Firmituri* (Drobky/Střepiny), *Jocul de-a adevărul* (Hra na pravdu). V monodramatické hře „*Felii*” (Plátky), napsanou pro herečku Ofelii Popii, se zamýšlí nad osudem sedmi pozůstalých žen, jejichž životní cesta se změní smrtí jednoho muže. Ofelia Popii chameleonicky ztvárnila všech sedm žen a demonstrovala tak různé ženské typy.⁵⁵

Oase pentru Otto

Divadelní hru *Kosti pro Otta* napsala Lia Bugnar pro svou kolegyni Marianu Dănescu, operní zpěvačku, a divadlo Teatrul Luni de la Green Hours v roce 2003. Na jevišti ji ztvárnila také herečka Dorina Chiriac, role prostitutky se nakonec ujala sama autorka. Hra byla o rok později představena v Dublinu na Fringe Festivalu, kde získala ocenění Fringe-Project a obě

⁵² TANASE, Iulian: *Aici nu se simte – Aici nu se simte*. In Academia Catavencu. LiterNet.ro. [Online]. [2011-06-02]. Dostupné z <http://agenda.liternet.ro/articol/2709/Iulian-Tanase/Aici-nu-se-minte-Aici-nu-se-simte.html> <http://editura.liternet.ro/carte/43/Lia-Bugnar/Omul-de-zapada.html> <http://www.cariereonline.ro/articol/aici-nu-se-simte>

⁵³ LIVIA: *Lia Bugnar*. In Hot City. Cultura urbana feminina. [Online]. [2011-06-05]. Dostupné z <http://www.hotcity.ro/social/dosar/artisti-tineri/lia-bugnar>

⁵⁴ TURNUL SFATULUI: *Teatrul de cafeana – omul de zapada*. [Online]. [2011-06-05]. Dostupné z <http://www.turnulsfatului.ro/2284/teatrul-de-cafenea-%E2%80%93-omul-de-z%C4%83pad%C4%83.html>

⁵⁵ AGENTIA DE CARTE.RO: *Spectacolul “Felii” de Lia Bugnar, la Teatrul Național “Radu Stanca” din Sibiu* [Online]. [2011-12-20]. Dostupné z <http://www.agentiadecarte.ro/2011/02/spectacolul-%E2%80%93-felii-%E2%80%93-de-lia-bugnar-la-teatrul-national-%E2%80%93-radu-stanca-%E2%80%93-din-sibiu/>

herečky byly nominovány na cenu „Nejlepší herečka“. Hra byla přeložena do češtiny, její inscenace v Písecké bráně v Praze se zúčastnila i autorka.

Hra patří do projektu Lii Bugnar nazvaného „Divadlo sociálních témat“ a je příběhem ženy, která se nachází na začátku nové životní etapy podmíněné zásadním rozhodnutím, jenž může ovlivnit její blízkou budoucnost ve znamení dobra či zla.⁵⁶ A tak heslem této hry by mohlo být „Všechno zlé je k něčemu dobré“ aneb je potřeba jít vždy cestou kompromisu? Podle herečky Mariany Ivanov cesta kompromisů není žádoucí za všech okolností: „*Un compromis, mic sau mare, nu rămîne singur, va fi urmat de altele..., pentru că majoritatea tinerilor găsesc soluția de a cîștiga un ban pe calea aparent cea mai simplă, bătîndu-și joc de trup, de suflet, umilindu-se. Pierzi totul în momentul în care te vinzi pe bani*“ (Kompromis, malý či velký, nezůstává jediným, bude následován jinými..., protože většina mladých nachází řešení jak si vydělat peníze, tou na pohled nejjednodušší cestou, tím, že si tropí žerty z vlastního těla a duše, ponižováním sebe sama. Ale všechno se dá ztratit ve chvíli, kdy se člověk prodává za peníze.)⁵⁷ V tomto případě příběh operní zpěvačky toužící po dosažení snu podmíněného cestou na druhý konec světa „...*poate fi a oricărui artist din România. Este un spectacol despre umanitate, despre sufletul bun care se ascunde în fiecare dintre noi*“ (... může být (příběhem) kteréhokoliv umělce z Rumunska. Je to představení o lidskosti, o dobré duši, která se skrývá v každém z nás.)⁵⁸

Autorka se vlídným lidským pohledem snaží přiblížit marginalizované prostředí prostitutek. Svým podáním dokáže diváky jak rozesmát, tak rozplakat. Příběh dvou zcela rozdílných žen odhaluje jejich skutečné tváře, jejich duše skryté odpudivou maskou dobrovolně nasazenou nejen ve svůj prospěch či pro své potěšení. Jejich „katalyzátorem“ je třetí hrdina – pes Otto, bytost vnášející do hry s vážným sociálním tématem humorné prvky. Slovo autora: „*Două prostituate pe șoseaua de centură. Da. Și?! De ce să merg la teatru ca să văd ceva ce pot vedea oriunde pe drumurile patriei?! Tocmai de-asta. Pentru că le vedem dar de fapt nu le mai vedem. Ne-am obișnuit cu ele ca și cu gropile, ca și cu gunoaietele, nici măcar nu ni se mai par ceva picant. Sunt ca niște umbre ale șoselei. Și-atunci, când ne trezim cu ele față în față, în sala de spectacol, mai întâi suntem stânjeniți, apoi ne întrebăm dacă e un spectacol din ăla*

⁵⁶ CRAIU, Claudiu: „Oase pentru Otto“, in premiera la Teatrul „Iasi“. In Ziarul de Iasi. [Online]. [2011-06-08]. Dostupné z <http://www.ziaruldeiasi.ro/mozaic/oase-pentru-otto-in-premiera-la-teatrul-luceafarul~ni4nbt>

⁵⁷ POPA, Gina: *Despre decizii capitale in „Oase pentru Otto“*. In Evenimentul.ro. [Online]. [2011-06-09]. Dostupné z <http://www.evenimentul.ro/articol/despre-decizii-capitale-in-oase-pentru-otto.html>

⁵⁸ Tamtéž

vulgar cum sunt mai toate comicăriile de pe la televizor, după care (neavând de ales) ne liniștim și LE PRIVIM. Și sunt altfel decât ni le-am închipuit. Și diferențele dintre noi și ele sunt atât de mici... (cum sunt între noi și oricare alt om). Și nu vreau să zic vorba mare, da' dacă ești un om normal, la sfârșitul celor 50 de minute le și îndrăgești. Pe cineva care te face când să râzi, când să plângi, nu poți decât să-l îndrăgești în cele din urmă. Iar pe Otto, cel mai bun câțel-actor, îl îndrăgești din prima.” (Dvě prostitutky u silnice: A co?! Proč bych měl jít do divadla, abych viděl to, co můžu vidět kdekoliv u silnic vlasti?! Právě proto. Protože je vidíme, ale ve skutečnosti je už nevidíme. Zvykli jsme si na ně stejně jako na díry, na odpadky, ani nám to už nepřipadá choulostivé. Jsou jako nějaké stíny silnice. A tak, když se s nimi střetneme tváří v tvář v divadelním sále, nejprve jsme tím dotčeni, pak se ptáme, jestli se opět jedná o takové to vulgární představení, jako jsou skoro všechna komická představení v televizi, a poté (nemaje na výběr) se uklidníme a SLEDUJEME JE. A jsou jiné, než jsme si je představovaly. A rozdíly mezi nimi a námi jsou tak malé... (jako jsou mezi námi a kýmkoliv jiným). A nechci přehánět, ale jestli jsi normální člověk, po skončení těch 50 minut si je zamiluješ. Někoho, kdo tě chvilkami rozesměje a chvilkami rozpláče, nelze si nakonec nezamilovat. A Otta, nejlepšího psího herce, si zamiluješ okamžitě.)⁵⁹

Žena 1, operní zpěvačka a jednorázová prostitutka, a Žena 2, prostitutka profesionálka, se setkávají na okraji nějaké silnice. Žena 1 dorazila k silnici jako první a zpočátku není zřejmé, o co se snaží, snad „stopnout si“ nějaké auto. Její oděv ani způsob chování nenaznačují, že by mohla být prostitutkou. Zato druhá „stopařka“, Žena 2, se chová naprosto zkušeně, její postoj i oblečení jsou vyzývavé a míjející je auta si vyslouží řadu sprostých nadávek. Po chvíli ji první žena slušně požádá, aby přešla na druhou stranu a měly tak větší šanci na úspěch, čímž si vyslouží ránu do břicha. Přesto se nenechá vystrnadit a žádá vysvětlení. Druhá žena na ni vytasí nůž a přiloží ji ho ke krku, ale první nevěří, že by jí doopravdy chtěla ublížit. Myslí si, že „blafuje“ a tím druhou ženu úplně odzbrojí. Raději jí přenechá své obvyklé místo, než aby se zapletla s takovou bláznivkou, která se náhle rozpláče. Ačkoliv je druhá žena na první pohled obhroublá, snaží se ji utěšit, ale nechce, aby jí více oslovovala ve třetí osobě. Nedostatečné znalosti gramatiky Ženy 2 se stanou podnětem jejich rozhovoru, a tak se první žena odváží zeptat, proč byla fyzicky napadena. U silnice vládne „zákon džungle“, druhá žena zaútočila dříve, aby sama nebyla napadena a vyštována ze svého obvyklého stanoviště. První

⁵⁹ GREENHOURS.RO: *Oase pentru Otto*. [Online]. [2011-06-09]. Dostupné z http://www.greenhours.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=151:oase-pentru-otto&catid=65:arhiva-piese:

žena jí svou naivitou připadá jako z jiné planety a částka, kterou si žádá za „jedno číslo“, jako absurdní, vzhledem k tomu, že nabízí „jen“ své tělo. Navíc žádné auto nezastavuje a „profesionálka“ odežene „debutantku“, že jí nosí smůlu. Vzápětí toho lituje a vtáhne ji během nekonečného čekání do hovoru o jedné kolegyni, opravdové smolařce. Na jejím příkladu vysvětluje rozdíl mezi prostitutkou a kurvou: „Ž1 Copak to neznamená to samé? Ž2: Neznamená. Kurva znamená, že seš kurva, a prostitutka neznamená nic. Zní to, jako by se na to bylo potřeba vyučit v nějakém institutu, nebo co. „Prostitutka, teda... kurňa, taková blbost! Blbost je, když nevíš, co děláš. Ale já vím moc dobře, co dělám a Elastická to ví taky a i všechny holky. A ten, kterej zastaví, taky ví, co dělá... Takže to nemá nic společného z blbostí nebo prostitucí. A když to má bejt na rovinu, tak... já prodávám sex, ne? Ten, co zastaví, kupuje sex, vid’?! No, a nakonec já odcházím s prachama navíc, a von – má kapsu prázdnější. Tak kdo z nás je prostoduchej? Ž1 (Pobaveně): Máš pravdu. Jen si myslím, že se všem zdá ošklivé, jak slovo „kurva“ zní... Ž2: A jaký to jsou perverzáci. Myslí si, že „kurva“ znamená něco, s čím nechtěj mít nic společného, a tak říkaj „prostitutku“. Ale platěj si dycky kurvu. Žádná prostitutka neexistuje, je to jenom slovo v jejich hlavě.“⁶⁰ Štěstí, jim nepřeje, přestože se druhé ženě obvykle daří. Myslí si, že jí Bůh pomáhá, protože není „krkna“, na rozdíl od nezkušené, ale zřejmě chamtivé. Ona však není chamtivá, což dokazuje i tím, že se s profesionálkou dělí o svačinu a dokonce myslela i na potulné psy, kterým donesla kosti od oběda. Ž2 přivolává psa Ottu, kterého si přivlastnila Elastická – stará bezzubá prostitutka snící o lepším životě pro sebe a svého psa. Prostitutce se podivná dívka začne zamlouvat, a tak ji navrhne „trojku“, čímž by si každá vydělala 50 dolarů, jenže děvče potřebuje desetinásobek. Aby se dostala na Nový Zéland, kam ji pozvali na soutěž v operním zpěvu. Ž2 operu neposlouchá a dívka jí svým zaujetím pro umění připomene vlastního malého syna, který rád a dobře maluje. Zpočátku obhroublá a násilnická žena začne odkrývat své vřelé mateřské srdce, které jí manžel zlomil, protože byl „kurevník“, a tak, přestože ho stále miluje, ho vypudila a celý svůj život zasvětila synovi, aby mu opatřila vše nezbytné. Podle své zkušenosti vyloží dívce teorii, proč vlastně muži chodí za prostitutkami: Ž2: *Byl to kurevník. Zkoušela jsem ho to všelijak odnaučit, ale když má jeden rád kurvy, můžeš se snažit, jak chceš, a stejně s tím nic nenaděláš. Ani se na něj nezlobím, dyť to není jeho vina. Se mu líbí, když nezná tu ženskou, se kterou spí. Že prej taková kurva je daleko čestnější než nějaká manželka. Dá jí dycky prachy a hotovo. Ale prej manželce... můžeš dát celý svý srdce, a stejně jí to furt nestačí. Ž1: A on ví... co teď děláš? Ž2: Nemá zdání! Nikdo to neví! A i kdyby věděl,*

⁶⁰ BUGNAR, L.: *Kosti pro Otta*. In 5 současných rumunských her. dybbuk. Praha, 2008, str. 136

*tak co? Copak mě to nenapadlo díky němu? Hele, tohle je řemeslo, který tu bude vždycky... A dyť ani nikomu neublížíš... Páč ten, kterej chodí za kurvama, kurevník je, to je daný. Není to moje vina, jakožto jeho manželky.*⁶¹ Přestože se s manželem rozvedla, myslí na něj, když je se svými zákazníky, nebo když se dívá na svého syna, ale věří, že je otcovou dokonalejší verzí. Vzpomínáním na syna a jeho obrázky ji přejde chuť čekat na to, až někdo zastaví, a přemlouvá pěvkyni, aby šla s ní. Ta to ale nechce vzdát, protože ji cesta za snem stála mnoho úsilí, čímž v druhé ženě vzbudí zvědavost. Chce si také poslechnout, co se chystá zpívat na Novém Zélandě. Dívka přednese árii z opery *La traviata*, která pojednává o kurtizáně předčasně umírající na tuberkulózu. Žena je na jednu stranu ohromená překrásnou písní a na druhou stranu pobouřená: *Ž2: A tys nepřišla na nic lepšího, jak zpívat o tuberácký kurvě, než že se taky staneš kurvou?!*⁶² Ale zpěvačka k této možnosti, přistoupila po dvouměsíčním marném hledání řešení a v poslední chvíli, takže si přikázala být čistě pragmatická: *Ž1: A opravdu si nedovolím mít výčitky svědomí kvůli tomu, že se vyspím s člověkem, kterého neznám, jestli mi ten člověk dá peníze na to, abych se dostala na místo, na které s dlouho připravuju, kde mám právo být a které může můj život změnit. Raději pět minut kurvou v pravou chvíli než svatou, co promarnila životní šanci!*⁶³ Jako by tím zákazníka přivolala, běží k čekajícímu autu a ve chvíli se vrací s předem vyplacenými penězi, aby je kolegyně zkontrolovala. Pro jistotu jí je svěří do úschovy, i s poslední kostičkou pro Otta a pak už běží odměnit zákazníka. Prostitutka nevěří tomu, co se právě odehrálo. Neznámá dívka, nepochopitelně důvěřivá, „blbka“, co přinesla kosti potulnému pejskovi, jí svěřila spoustu peněz a ona teď bojuje se svým svědomím. Bylo by příjemné ponechat si ty peníze. Vracející se pěvkyně nachází opuštěný „flek“. Pokušení bylo silné, ale svědomí sympatie k dívce nedovolily druhé ženě zcizit dívčiny peníze, i když její vysvětlení bylo poněkud sarkastické: *Ž2: Myslela sem na to, jak vodjedeš tam, na Novej Zéland, jak budeš zpívat těm Zéland'anům vo kurvách, kterým nastydnou plíce, protože u silnic fíčí.*⁶⁴ Byla také zvědavá na dívčinu novou zkušenost. Dívka měla veliké štěstí, že narazila na gentlemana, který si poslechl její příběh i píseň a pokládal za čest, že může stát na počátku její budoucí kariéry, aniž by žádal zaplacené služby. Takové štěstí je potřeba společně oslavit.

⁶¹ Tamtéž, str. 140

⁶² Tamtéž, str. 142

⁶³ Tamtéž, str. 143

⁶⁴ Tamtéž, str. 145

Omul de zăpadă sau Aici nu se simte

Divadelní hra kratšího rozsahu *Omul de zăpadă* (Sněhulák) byla Liou Bugnar napsána pro divadlo Luni – Green Hours, kde byla prezentována pod názvem *Aici nu se simte* (Zde to cítit není). Obě hry se v podání divadla Teatrul Luni de la Green Hours 2004 zúčastnily Fringe Festivalu v Dublinu v roce 2004 a vyhrály velkou cenu Project-Fringe Award.⁶⁵ Podle Iulie Popovici obsahuje hra vše: „*Are de toate - rînduri puține, dar pline de savoare (adică de gustul plăcut al vorbei cu miez), un pic de disperare, tot atîta spaimă, naivitatea celor prea mici pentru o lume atît de normală, și mai ales umor, mult umor - de disperare, de spaimă, de naivitate.*“ (Má ode všeho – málo řádků, ale plných vkusu (tedy dobrého vkusu), špetku zoufalství, stejně tak zděšení, naivitu těch příliš malých pro tak normální svět, a především humor, spoustu humoru – ze zoufalství, ze strachu, z naivity.)⁶⁶

Divadelní inscenace *Zde to cítit není* nastudovaná na základě scénáře *Sněhulák* je hrou o „smradu sestaveného z vícero pachů“, který ale cítí jen dva lidé vzájemně si cizí. On / Muž kvůli tomu prožívá až panický strach. Úkryt nachází na vyvýšené plošině, kam se nemotorně vyšplhal. Totéž místo si k úniku před úmorně intenzivním puchem vybrala i Ona / Žena, protože platforma je jediným místem, kam puch nedospěl. Oba se podivují tomu, že ostatní lidé nic nevnímají, a tak je potěší zjištění, že jsou alespoň dva, jinak by se pokládali za paranoidní blázny. Osudy dvou naprosto rozdílných osob se střetávají v „domečku“, kde se zamýšlejí nad charakterem toho nepochopitelného smradu skládajícího se z mnoha drobných pachů, který ale nepocítují v nose, ale v uších, kolenou a dlaních. Muž se snaží být pozorný, tak rozprostře svůj postarší plášť, aby se na něj mohli natáhnout a přečkat dobu, než puch vyprchá. Vzápětí si vzpomene, že manželka na něj čeká a on ji rozhodně nechce rozčítit. I Žena by si měla pospíšet, protože má domluvenou schůzku, ale potřebuje načerpat víc sil. Muž má o ní obavy, ale ještě větší má z manželky, tak leze dolů z plošiny, ale ihned se nemotorně šplhá zpět, stěží duchu popadaje, protože se nic nezměnilo. Není schopen dojít na konec ulice, kde by ho už měla očekávat jeho manželka. Žena se proto postaví, aby zjistila, jestli ji nezahledne. Po chvilce se bezvládně sesune a omdlí bolestí způsobenou těmi zvláštními pachy. Muž se o ni strachuje, ale ona naštěstí začne reagovat a snaží se ho uklidnit zprávou, že na konci ulice zahlédla jen nějakou ženu venčící pejska. Jenže právě tato žena s pejskem je

⁶⁵ NICOLAE, Miruna: *Aici nu se simte...* In *Cariere*. [Online]. [2011-12-20]. Dostupné z <http://www.cariereonline.ro/articol/aici-nu-se-simte>

⁶⁶ POPOVICI, Iulia: „*Lia Bugnar: Omul de zăpadă*“. In *LiterNet.ro*. [Online]. [2011-06-08]. Dostupné z <http://editura.liternet.ro/carte/43/Lia-Bugnar/Omul-de-zapada.html>

jeho manželka s jeho pejskem Psem, kterého se musí kvůli manželce zbavit, protože pro psy ani pro manželovu lásku k psům nemá pochopení, přestože ho dostal jako dárek k narozeninám. Ale tato neznámá, na první pohled zcela odlišná, s ním prožívá jeho náklonnost a povzbuzuje ho, aby nezoufal, že si jistě najde nové pány: „Ž: Řekněme, že potká nějakou mladou maminku, s dobrým srdcem a prostorným domem, která si vyšla s dítětem na procházku. Dítě, až zahlédne takhle malého psa, miloučkého a veselého... Je veselý? M: Je dost veselý, chudáček. Ž: To je dobře. Dítě řekne: „Mami, podívej se, jak malý pes, jako by to byla veverka!“ A Pes, kvůli tomu, že jste mu dal natolik inspirativní jméno, si bude myslet, že volají na něj. A půjde k dítěti a bude vrtět ocáskem. Maminka, maminky většinou na začátku psy nechtějí, řekne: „Broučku, už jsme se o psovi bavili. Dohodli jsme se, že psa dostaneš, až budeš trochu větší.“ A víte, jak to dopadne? M: Jak? Ž: Máma řekne několikrát slovo pes. Pes si bude myslet, že volá na něj, a bude se lísat, kdo ví, třeba udělá i několik kotrmelců, když bude mít dobrý den. Věřte mi, žádná maminka na světě by neodolala podobnému představení. Řekne si: „Vlastně bude lepší vzít mu tohohle pejska maličkého jak veverka, než aby si jednou přál bernardýna se soudkem, až bude větší.“ M: Je možné, že máte pravdu. Vůbec mě nenapadlo, když jsem mu dával jméno, že se stane něčím, jako sentimentální zbraní...“⁶⁷ Muž tím získal naději na šťastnou budoucnost pro svého pejska, kterého manželka chtěla ztratit, ale nepřestává se o manželku strachovat. Nechce ji rozzlobit, a tak se na ni pokusí zavolat, ale padne k zemi. Když se probere, přemůže ho psychické vypětí a Žena ho vybidne, aby se nestyděl a nechal slzy kanout, aby se jeho duše bránila zamrznutí: „Zamrzá nám duše. Stávají se věci, kvůli nimž nám zamrzá duše. A tehdy se naše srdce strašně rozpálí a všechen ten led roztopí. Slzy nejsou nic jiného než způsob, jak se zbavit věcí, které zmrazují naši duši. Je dobře, když se pláče... led taje a člověk je zachráněn...“⁶⁸ Muž se zajímá o příčinu jejího smutku a Žena se mu zpovídá ze svého trápení s prsními implantáty, které si chce nechat voperovat kvůli svému příteli, aby ho byla schopná opustit za to, že se kvůli němu chtěla nechat změnit. Muž nechápe její nespokojenost s poprsím, a proto ji poprosí, aby se mu odhalila. Po chvíli váhání si vyhrne svršky, on se chvíli v tichosti dívá a pak poděkuje. Lehnou si na záda, podělí se o jablko a vlašský ořech a oba si přejí, aby tato nčekané shledání, které jim vlilo pokoj do duše, nikdy neskončilo. Začnou snít, jaké by to bylo, zůstat tam třeba až do zimy, postavit si společně sněhuláka, aby byli tři...

Fir'mituri

⁶⁷ Bugnar, L.: *Sněhulák. 5 současných rumunských her.* dybbuk. Praha, 2008. Str. 158.

⁶⁸ Tamtéž, str. 160

Divadelní hru *Fir'mituri* (Drobky) napsala Lia Bugnar během dvou dnů na přání svých přátel (Dorina Chiriac, Mihaela Mihăescu, Vlad Ivanov), kteří v ní společně s autorkou účinkují. Příběh tří sester a manžela jedné z nich byl představen i v Praze v Rumunském kulturním institutu v rumunštině s českými titulky.⁶⁹ Otta, nejstarší ze tří sester, slaví narozeniny a její manžel jí doma přichystal romantickou večeři. Jenže Otta, která ví, že manžela není schopná sexuálně uspokojit, protože je nešikovná a nevyzná se, objednala u příležitosti svých narozenin dárek pro manžela – prostitutku, aby potěšila toho, kterého miluje. Manžel je zaskočen nenadálou návštěvou, po níž netoužil, protože miluje svou ženu takovou, jaká je. Zaskočena je i Otta, když zjistí, že ona prořelá prostitutka není nikdo jiný, než její sestra Cella. Krátce po ní dorazí i poslední ze sester, psychicky narušená houslistka, Meza. Shledání po mnoha letech spustí lavinu vzpomínek i výčitek, duchů minulosti. Přízrakem, před nímž se všechny tři snaží uniknout jiným způsobem, je jejich vlastní otec, pravoslavný pop, který je držel víc než zkrátka, aby se nespustily a nedělaly mu ostudu. Otta se stala frigidní, Cella naopak frivolní a nejhůře dopadla Meza, která se zbláznila poté, co jí ztropil nesmyslnou scénu a rozbil milované housle. Matka trápením zemřela a otec se nakonec oběsil. Sestry obviňují jedna druhou, ale jsou přerušeny dposud tichým Mihuem, který jim vyjeví svoje krušné dětství, kdy byl otcem „dán do zástavy“ a zneužíván. I přesto se rozhodl vymanit se ze stínů minulosti a prožívat šťastnou přítomnost se svou ženou, protože minulost změnit nelze.

⁶⁹ Viz Příloha 3

4. 2. 3. Dramatik původem divadelní kritik či teatrolog

Mihaela Michailov

Mihaela Michailov je absolventkou Bukurešťské univerzity (Facultatea de Litere din cadrul Universității București), kde vystudovala obor Srovnávací literatury (2001), a UNATC (Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică), kde získala magisterský titul v oboru Dramatického psaní (2008), na něž navázala doktorandským studiem. Profesionálně začínala jako divadelní a taneční kritik (critic de artele spectacolului), své články publikuje v nejvýznamnějších rumunských kulturních časopisech a důležitých týdenících. Je členkou odborných porot některých národních divadelních festivalů a prosadila se jako divadelní teoretik. Spolupráce se známými režiséry ji přivedla k dramatickému psaní. Ze strany společnosti dramAcum získala stipendium za hru *Mi-e frică* (Bojím se), která byla uvedena jako scénické čtení v divadle Teatrul Foarte Mic a později i v divadle Lark v New Yorku (2009). Hra *Complexul România* (Komplex Rumunsko) získala Cenu Uniter pro nejlepší hru roku 2006 a byla zinscenována v Národním divadle v Bukurešti. V říjnu 2008 proběhla, opět v Teatrul Foarte Mic, premiéra představení *Interzis sub 18 ani* a v březnu 2009 byla uvedena hra *Cum traversează Barbie criza mondială* v Národním divadle Mihai Eminescu v Temešváru. V červenci 2009 byla na stipendijním pobytu v Londýně, protože získala divadelní stipendium od Royal Court Theatre.⁷⁰ Krom čtyř výše jmenovaných, napsala divadelní hry pojmenované *Balul* (Ples), *Capete înfierbântate* (Rozpálená čela), *Copiii răi* (Zlé děti), *Faceți loc* (Uvolněte místo), *TV for Dummies* a „*Google țara mea*“ (Google, má země).

Cum traversează Barbie criza mondială

Hra *Jak Barbie prochází světovou krizí* si bere na paškál současnou posedlost nejrozličnějšími návody, které radí jak si uspořádat život, abychom dosáhli úspěchu, ale tlačí tím život do všeobecných stereotypů chování. Autorka zde uplatnila mnohé známé scény z videoklipů a typické dnešní postavy – workoholik neustále pronásledovaný mobilními telefony se jim snaží uniknout tím, že se dá na zen buddhismus v deseti krocích, bývalá modelka se stane anorektičkou kvůli posedlosti po hlásané štíhlosti, jedenáctiletá dívenka se v tak raném věku zajímá o to, jak být nejkrásnější. Jmenuje se Barbie a, bohužel, žije ve světě plném různých

⁷⁰THE CHRONICLE: *Mihaela Michailov*. [Online]. [2011-10-20]. Dostupné z <http://www.thechronicle.ro/autori/mihaela-michailov/>

klišé, reklam a návodů jak docílit úspěchu. Celá společnost je v područí slova „jak“, jak se stává novým náboženstvím.⁷¹ Hra má upozornit na nedostatek svobody a důvody, proč o ni přicházíme.⁷²

Interzis sub 18 ani

Zakázáno do 18 let je divadelní hra, která se zabývá mezigeneračním konfliktem mezi rodiči a dětmi. Ústřední postava sedmnáctiletá Lulu byla po rozvodu svých rodičů svěřena do péče matky, která své pubertální dceři znepríjemňuje život množstvím nejrůznějších zákazů a příkazů, což pak kompenzuje finančně. Lulu si protestně obléká obnošené oděvy v punk stylu a nosí krátce střižené vlasy. Má přítele s piercingem v jazyku, s nímž právě otěhotněla, ale ten, aby se opětovně vyhnul reparátu, odjíždí s rodiči do nějaké exotické země. Lulu utíká před matkou (39 let), která se neustále stresuje tím, co by řekli kolegyně v práci, k otci Edimu (40 let). Ten právě naplno prochází krizí středního věku ve společnosti své mladé milenky, osmnáctileté Mony vypadající jako modelka z časopisu Cosmopolitan. Obě dívky se uchýlili k otci Lulu, protože hledali útočiště a oporu. Mají materiální dostatek, ale chybí jim pozornost a komunikace. Aniž by si to uvědomily, mají se svými rodiči podobné problémy, ale nejsou schopné pomoci jedna druhé. Bohužel pomoci se nedočkají ani od rodičů. K příležitosti Ediho narozenin přichází matka, aby mu blahopřála, ale setkává se Monou. Lulu jí rozhodí ještě více, když jí oznámí, že je těhotná a že se nebude řídit jejich rozhodnutím.⁷³ Zoufalá Lulu se snažila hledat pomoc i na lince bezpečí, ale operátorka s naučenými frázemi jí neposkytne potřebnou radu. Hra o nepochopení problémů teenagerů na prahu dospělosti a přezíravosti rodičů patří do kategorie sociálního divadla, které se snaží reflektovat současnost a konkrétně zodpovědnost rodičů za chování adolescentů a vysokou míru sebevražd mezi mládeží.⁷⁴

Complexul România

⁷¹ RICHIE: *Cum traverseaza Barbie criza mondiala?* In Blogspot.com. [Online]. [2011-10-01]. Dostupné z <http://richietm.blogspot.com/2009/03/cum-traverseaza-barbie-criza-mondiala.html>

⁷² LUPU, Gabriel: *Barbie si criza mondiala sau manual de utilizare a recesiunii.* In Cotidianul.ro. [Online]. [2011-10-01]. Dostupné z http://old.cotidianul.ro/barbie_si_criza_mondiala_sau_manual_de_utilizare_a_recesiunii-75200.html

⁷³ GRUIA: *Teatru: Interzis sub 18 ani.* In La zi pe Metropotam. [Online]. [2011-10-01]. Dostupné z <http://metropotam.ro/La-zi/Teatru-Interzis-sub-18-ani-art5727148917/>

⁷⁴ *18 ani? Interzis...* In Hai la teatru. [Online]. [2011-10-01]. Dostupné z <http://www.hailateatru.ro/2009/01/18-ani-interzis/>

Divadelní hra *Komplex Rumunsko* byla oceněna jako nejlepší rumunská hra roku 2006 (Gala Premiilor Uniter). Autorka chtěla vytvořit fresku současného Rumunska na příběhu chlapce jménem Georgica, jehož život sleduje od dětství, kdy býval Ceaușescovým pionýrem a společně se svým kamarádem Mircicou si dělali legraci z generálního tajemníka, nevelký muž má malého „pindíka“, až po dnešek kdy se dospělý Georgicã vrací s penězi vydělanými v Kanadě, aby si otevřel myčku aut poblíž budovy Parlamentu (Palatul Parlamentului) a dále by ji chtěl rozšířit. Georgica, byl nadějným žákem, matka byla učitelkou a otec inženýrem, ale pověsí se na něj Securitate, protože nechce vstoupit do strany a odmítá donášet na své kolegy. Zato Mircicã žije jen s matkou v domácnosti, otec žije jen v jejich vzpomínkách, protože utekl do USA. Rodiny žijí v témže panelovém domě, v identických bytech, používají tytéž věci a jsou sledováni tímtež pánem ve slunečních brýlích. Nakonec Georgicã ztratí otce, který se dostal do konfliktu se sekuristou za to, že vyprávěl vtíp o Eleně Ceaușescu.⁷⁵ O svého kamaráda Mircicu přišel během revoluce v roce 1989, zatímco on si splnil svůj z dětství. Hra zachycuje zkušenosti rodin těchto dvou hochů s traumatizujícími zkušenostmi před a po Revoluci, rodiny jsou miniaturním obrazem Rumunska, které mlčí a zapomíná. Rumunsko, které se i po dvaceti letech od Revoluce stále podobá Rumunsku komunistickému už proto, že bývalí prominenti ze Securitate prošli transformačním obdobím devadesátých let jako myčkou aut, protože jsou stále ve vůdčích pozicích, přestože získali nová pojmenování.⁷⁶ A jak se vyrovnávají současní dospělí se svým komunistickým dětstvím? Pomocí zapomnění, aby mohli přetřpět budoucnost.⁷⁷ Komunismus ovlivnil myšlení, chování, gesta Rumunů - aby přežili, museli se naučit lhát, jiným i sobě, a bohužel Revoluce a ani dvě desetiletí to nedokázaly napravit, komplex strachu a pasivity přežívá do dnešních dnů.⁷⁸

⁷⁵ GHITULESCU, Mircea: *Complexul Romania sau Scene din viata lui Georgica*. In *Luceafarul de dimineata*. [Online]. [2011-11-20]. Dostupné z <http://www.revistaluceafarul.ro/index.html?id=356&editie=21>

⁷⁶ MARTIN, Matei: *Reflexe si complexe – Complexul Romania*. In *Esquire*. LiterNet.ro. [Online]. [2011-11-20]. Dostupné z <http://agenda.liternet.ro/articol/7791/Matei-Martin/Reflexe-si-complexe-Complexul-Romania.html>

⁷⁷ NASTASIE, Silvia: *Tu ce prejudecati ai despre comunism?* In *Ziarul de duminica*. [Online]. [2011-11-20]. Dostupné z <http://www.zf.ro/ziarul-de-duminica/tu-ce-prejudecati-ai-despre-comunism-3089545/>

⁷⁸ STOICA, Oana: *Priveste inapoi cu detasare – Complexul Romania*. In *Agenda LiterNet*. ro. [Online]. [2011-11-20]. Dostupné z <http://agenda.liternet.ro/articol/6879/Oana-Stoica/Priveste-inapoi-cu-detasare-Complexul-Romania.html>

Carmen Vioreanu

Carmen Vioreanu se narodila 3. března 1974 v Buzău. Vystudovala nejprve obor Němčina a Německá kulturní studia (Universitatea din București, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine) a poté, co se začala blíže věnovat divadlu, Dramatické psaní (Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică „I. L. Caragiale” București). V současnosti je doktorandkou oboru Současná švédská dramaturgie (UNATC). Absolvovala mnoho studijních pobytů ve skandinávských zemích. Působí jako vysokoškolská pedagožka švédštiny na Bukurešťské univerzitě a překladatelka skandinávské prózy a dramatických textů (téměř 70). Sama literárně tvoří i režíruje divadelní hry, jmenujme např. *9 pm*, *Anathema (Erased)*, *Dincolo*, *DJCoulture*, *FF*, *No One*.⁷⁹

No One

Námětem autorčiny nejznámější hry je touha mladých proslavit se, kterou v dnešní době podporují nejrůznější televizní či rozhlasové pořady vyhledávající nové talenty ve zpěvu, tanci apod. Parta čtyř rumunských kamarádů se rozhodne zúčastnit soutěže, kterou vyhlásila jedna německá produkční společnost hledající tříčlenou popovou taneční skupinu.⁸⁰ A tak se čtyři dvacetiletí kluci z komunistického sídliště, kteří se především poflakuji nebo zabíjí čas u počítače, dají dohromady, aby se z nich stali „popstars” a fakt hodně „cool”. Že by mohli pracovat jim připadá směšné, stejně jako názory jejich rodičů o budování kariéry.

Humorná hra nastavuje zrcadlo dospívající generaci nacházející se v procesu amerikanizace, která zaplavila všechny země hledáním svého „idolu”. Výběrem čtyř nejoblíbenějších mužských typů, do nichž se stylizují dospívající mladíci, autorka paroduje představy o tom, co je „cool” a „trendy”. Partu tvoří black-metalista, manelista, homosexuální choreograf a skladatel, který na ně má pifku... Ve hře se promítají jejich biografie a především vztah k rodičům, z čehož vyplývá, jak jsou si hloupě jistí sami sebou a svými nereálnými, a proto i nebezpečnými představami. Nevnímají sebe ani své výkony reálně, jsou poblouznění samotnou možností stát se přes noc celebritou.

⁷⁹ CV Carmen Vioreanu. [Online]. [2011-12-20]. Dostupné z http://www.unibuc.ro/prof/vioreanu_c_g/docs/cvs/2011sepCV_25.09.11.pdf

⁸⁰ *No One*. In Teatrul Desant. [Online]. [2011-12-20]. Dostupné z <http://teatrul-desant.blogspot.com/2006/12/no-one-de-carmen-vioreanu-la-desant.html>

No one může být zařazena do skupiny realistických her, protože prezentuje chování dobové generace, vyzdvihuje epizody z každodennosti sledované skupiny v jazyce dané sociální třídy, na němž je, v tomto případě, patrný vývoj dnešní rumunštiny zaplavené anglicismy. Ve hře se rovněž odráží mentalita a chování současné rumunské společnosti, v níž se rozšířil negativní společenský jev – zrada. „Podraz na kámoše” jako pomstu nachystá jeden z nich, kvůli sporu, který se odehrál o rok dříve.⁸¹ Raul (absolvent herectví, který se objevil v jedné televizní reklamě na pivo jako vedlejší postava, žije s matkou v důchodu, které organizuje život) a Vio (rodiče pracují ve Španělsku, dostatečně finančně syna zajišťují a směřují k tomu, aby se stal realitním makléřem), poté, co v rádiu opakovaně slyšeli výzvu k začínajícím popovým zkupinám, se rozhodnou zkusit štěstí a prorazit v showbyznisu. Vyznají se celkem dobře v tanci, ale neumí skládat hudbu. K tomu potřebují svého bývalého kamaráda Sebiho (macho, jehož vydržují matka a babička, tráví čas v posilovnách a doufá, že jednou prorazí jako DJ), který se vyzná v mixování hudby v klubech, ale s nímž se rozešli před rokem ve zlém, kdy se společně účastnili soutěže o místo DJ, kterou vyhrál Vio, díky čemuž odjel na Ibiza. Vyhledají ho a nová šance na úspěch je opět spojuje dohromady. K staré trojce se přidává Patrick (umělec s nejasnou sexuální orientací a posedlostí být „super-wow”), který má talent pro choreografii. Kluci, kteří stále bydlí u rodičů a nemusí se zabývat ničím vážným, chtějí dosáhnout toho, že se proslaví, budou mít úspěch u děvčat, budou se bavit a cestovat.⁸² Natočí videoklip⁸³ k písni „Ooooo iubirea mea pentru tine e misto” složené Sevim, ale nakonec se ukáže, že jeho cílem byla pomsta, kvůli níž své kamarády zradí.

Mihai Ignat

Básník a dramatik Mihai Ignat se narodil 5. října 1967 v Brašově, kde absolvoval základní školu a střední školu „Unirea“. Ve studiích pokračoval na Bukurešťské univerzitě (Facultatea de Litere, Universitatea din București), kde se roku 1997 stal magistrem v oboru Rumunská literatura - moderní a současná. Doktorát z rumunštiny získal v roce 2004. Jeho manželkou se stala básnířka Doina Ioanid. V současnosti pracuje jako vysokoškolský lektor na brašovské univerzitě (Facultatea de Litere, Universitatea din Braşov), ale začínal jako nekvalifikovaný

⁸¹ RUSIECKI, Cristina: S-o ardem staruri! In Adevarul. [Online]. [2011-12-07]. Dostupné z http://www.adevarulonline.ro/2006-07-22/Adevarul%20Literar/o-s-o-ardem-staruri_192229.html

⁸² GEORGE, Catalina: No One. In Cotidianul. [Online]. [2011-12-07]. Dostupné z <http://teatrul-desant.blogspot.com/2006/12/no-one-de-carmen-vioreanu-la-desant.html>

⁸³ Inscenace divadelní hry se stala natolik úspěšnou, že se opakovaně hrála s vyprodaným sálem po dobu asi pěti let. Videoklip parodující chlapecké skupiny je přístupný na <http://www.youtube.com/watch?v=OO11KrfCYUA>

dělník v Poligrafia Braşov, před dokončením vysoké školy působil jako středoškolský později i vysokoškolský pedagog, redaktor deníku „Monitorul de Braşov“ redaktor časopisu Interval nebo literární tajemník divadla Teatrul Andrei Mureşanu ve Sfântu Gheorghe. Je aktivním členem literárního kroužku „Litere“ vedeného básníkem a prozaikem Mirceou Cartarescem.⁸⁴

V sedmnácti letech založil se svými přáteli literární směr „diferencialismus“ – název napovídá, jaké byly jejich snahy – odlišovat se od všeho, co se v té době psalo. Diferencialistické texty, poezie a krátké prózy, představují první Ignatovu literární tvorbu, již se doopravdy začal věnovat až po dokončení vysoké školy.⁸⁵

Ignat básník publikoval svou tvorbu v několika kolektivních sbírkách i samostatných svazcích. Za svůj básnický debut pokládá antologii *Tablou de familie* (Rodinný portrét) (Leka-Brâncuş, Bucureşti, 1995) a plaketa *Klein* (Timpul, Iaşi, 1995). Poté následovali básnické sbírky *Eu* (Já) (Paralela 45, Piteşti, 1999), *Klein spuse* (Klein řekl) (underground, 2001), *Poeme în doi* (Básně ve dvou) (Vinea, Bucureşti, 2003), *Kleinpoeme* (Aula, Braşov, 2004), *Cangrena e un animal de casă* (Gangréna je domácí zvíře) (Vinea, Bucureşti, 2005), *Klein spuse Klein* (Klein řekl Klein) (Cartea Românească, Bucureşti, 2006)⁸⁶.

Ignat dramatik debutoval v roce 2004 v rádiu BBC Londýn s hrou *Crize sau Încă o poveste de dragoste* (Crises or Another love story / Krize aneb Ještě jedna pohádka o lásce), která získala mnohá ocenění nejen doma, ale i v zahraničí. Doposud napsal asi sedm divadelních her, které nesou názvy *Postludium* (Dohra), *Patru cepe degerate* (Čtyři shnilé cibule), *Nu de gât* (Za krk ne), *Meserii si fundături* (Řemesla a slepé ulice), cena Uniter pro nejlepší rumunskou hru roku 2007), *Fermoare, nasturi și capse* (Zipy, knoflíky a patentky)⁸⁷, *Black Sitcom* (první místo v

⁸⁴ WIKIPEDIA: *Mihai Ignat*. [Online]. [2011-02-20]. Dostupné z http://ro.wikipedia.org/wiki/Mihai_Ignat

⁸⁵ VAKULOVSKI, Mihai: *Interview cu Mihai Ignat*. In *Tiuk!* [Online]. [2011-02-20]. Dostupné z <http://www.tiuk.reea.net/8/mihaiignat.html>

⁸⁶ POEZIE.RO: *Biografie Mihai Ignat*. [Online]. [2011-02-20]. Dostupné z <http://www.poezie.ro/index.php/author/0030107/index.html#bio>

⁸⁷ IGNAT, Mihai: *Fermoare, nasturi si capse*: In *Atelier LiterNet.ro*. [Online]. [2011-02-20]. Dostupné z <http://atelier.liternet.ro/articol/6801/Mihai-Ignat/Fermoare-nasturi-si-capse.html>

soutěži o nejlepší rumunskou komedii)⁸⁸, *Ionescu versus Popescu, Moartea pentru patrie* (Zemřít pro vlast)⁸⁹.

Crize sau Încă o poveste de dragoste

Nejúspěšnější Ignatova hra Krize je humorným až ironickým příběhem o vztahu muže a ženy od jejich prvního setkání po nástup rutiny. Byla nominována na cenu UNITER za nejlepší knihu roku a vyhrála hlavní cenu rádia BBC. Byla přeložena do mnoha jazyků, včetně češtiny.⁹⁰

Na začátku jejich vztahu patrně stála náhoda – On a Ona se kdesi setkali, přehnali to s alkoholem, zapomněli na své partnery a „zapomněli” se. To se lze domnívat z prologu hry Krize, pojednávající o řadě banálních, absurdních krizí, s nimiž se lze setkat v jakémkoliv partnerském vztahu. Autor zachytil notoricky známé pasáže jednoho vztahu, které v čtenářích či divácích vyvolávají smích nebo je vyzvou k zamyšlení – vždyť něco velmi podobného se stalo i nám! A pak je potřeba položit si otázku, zdali naše dohady jsou opodstatněné.

Bezejmenní hrdinové této hry se poznávají v posteli. Neví, jak se v ní ocitli, navíc spolu, když netuší, kdo je ten druhý. Rozhodně to není její partner, ani jeho partnerka. Ona ho začne vyslyšet, je totiž nad slunce jasné, že do postele ji dostal On. On se brání a z jejich osočování se o nich dozvídáme bližší informace. Ona by měla nosit brýle, ale nenosí je, protože jí nesluší. Je poněkud hašteřivá, vztahovačná, lítostivá. On má smysl pro humor a snaží se tu překvapivou situaci, v níž se ocitli neznámo jak, brát s nadhledem, ale jeho vtípné poznámky ji spíše dráždí.

Ačkoliv se zdálo, že jejich setkání bylo omyl, začali se dále vídat. A ačkoliv jí zpočátku připadal jako hrubec, dva dny, během nichž jí nezavolał, jí připadaly nekonečné. Ale on si pro ni nepřipadal s oparem na puse dost dobrý. Celkově si připadá ošklivý, natož pak s oparem. Jeho nepochopitelné komplexy jí ale připadají jako výmluva, způsob jak se jí vyhnout, protože už jí zřejmě nemiluje. Ve skutečnosti se milují natolik, že si připadají pro toho

⁸⁸ IGNAT, Mihai: *Black Sitcom*. In Atelier LiterNet.ro. [Online]. [2011-02-20]. Dostupné z <http://atelier.liternet.ro/articol/4554/Mihai-Ignat/Black-Sitcom.html>

⁸⁹ POPOVICI, Iulia: *Interview cu Mihai Ignat*. In Atelier LiterNet.ro. [Online]. [2011-02-20]. Dostupné z <http://atelier.liternet.ro/articol/3226/Iulia-Popovici-Mihai-Ignat/Mihai-Ignat-Pe-mine-lenea-m-a-facut-poet-tot-lenea-m-a-dus-la-teatru.html>

⁹⁰ Kučerová, Elisabeta: *Krize aneb ještě jedna pohádka o lásce*. In 5 současných rumunských her. dybbuk. Praha, 2008.

druhého nedostateční. A tak banální věc, jakou je opar, může způsobit nesmyslnou hádku, protože do vztahu si oba partneři přinášejí i stopy své minulosti, vzpomínky na neúspěchy a nevyrovnanost se sebou samým. On se považuje za nenormálního ubožáka, když nosí košili z puberty starou patnáct let, za naprostého zoufalce, kterému se stávají hloupé trapasy, s pochybným vkusem, neboť ho přitahují zvláštní ženy (např. šilhavá se skleněným okem). I Ona má své slabé místo, a to nevyrovnaný vztah ke své matce, která ji dováděla k šílenství svými průpovídkami. Bohužel zjistila, že se stala kopií své matky. Ačkoliv si On říká, jestli by takový zoufalec měl vůbec žít, má velký strach ze smrti. Ona se ale chybně domnívá, že skrytě touží po její péči a jejím těle.

On ani ona nejsou se svou tělesnou schránkou spokojeni. Během jedné schůzky, na koncertě klasické hudby, nevnímají krásu linoucích se tónů, ale momentální potřeby (jít na toaletu, sundat si boty) a chutě (dát si pivo nebo čokoládu), které ale vnímají jako prohřešek. Stejně jako koketování s představou o jiném partnerovi, který něco významného dokázal. Spojení s ním by změnilo jejich bezvýznamnost, přesto se On a Ona rozhodnou pro společný život ve společném bytě. Ona začne být časem rozmrzelá z toho, jak je normální, obyčejná, zapomětlivá, zimomřivá a unavená, pozoruje na sobě známky stárnutí a tloustnutí, a to vše ubíjí její milostné choutky po manželovi. Manžel si chce pomoci sám, ale ruka se mu zasekne do zipu u kalhot. Potřebuje její pomoc, což otevírá prostor vtipným poznámkám, které se ale promění ve vzájemné podezřívání z nevěry. Situaci vyřeší žena velikým nožem, který je muži dostatečnou motivací, aby překonal bolest a vyprostil si ruku z kalhot. I on na sobě pozoruje změny. Začal tloustnout, plešatět a vypadaly mu zuby, které musel nahradit kovovými náhražkami, za něž se stydí. Proto se už na veřejnosti nechce nikdy smát, smíchu si bude moci dopřát jen před svou ženou. Navíc se mu neustále rozvazují tkaničky! Připadá mu, že všechno se řítí do záhuby, vždyť i jeho žena začíná mluvit z cesty: poslouchá déšť, i když neprší. Všechno se mu zošklivilo, všechno ho nudí. Nudí sám sebe, protože je průhledným, předvídatelným mužem. Občas doufá, že mu jeho žena zpestří den vysokými podpatky, díky nimž její nohy působí přitažlivěji, ale častěji než podpatky se žena zkrášluje novými účesy, kterých si on ale naneštěstí nevšimne. Oproti němu jeho manželka jejich stereotyp řeší. Stala se pověřčivou křesťankou. Společnou řeč nemohou nalézt, opakují tytéž banality. Vedou rozhovor o tom, že si nemají co říct. *On: ... „Jaký smysl má diskutovat? Stejně mluvíme proto, abychom se slyšeli... Ona: Co tím chceš říct? On: Co, chceš říct, že ty sis toho nevšimla? Ona: Čeho jsem si jako měla všimnout, drahoušku? On: Že už si nemáme co říct. Ona: Kam zas na to chodíš?! On: Podívej se na mě. Díváš se? Ona: Ok, dívám se. A? Á, zase se ti udělal*

na tváři uhr! On: K čertu i s uhrem. Podívej se na mě... soustřed' se na tuhle myšlenku: my dva už si nemáme co říct. Ona (Pobaveně): Myslíš, že když se na tebe budu dívat, tak ty blbosti uvěřím? On: Vím já... Ona: myslíš, že když se soustředím, tak to, cos řekl, se stane pravdou? On: Stane se? Už tomu tak je, miláčku! Ona: Ty snad mluvíš vážně! On: Samozřejmě. Ona: Ty tomu dokonce věříš! On: A ty to ani nevidíš! Ona: Co mám vidět? On (Smutně): To, že když jsme se navzájem ptali, jaký jsme měli den, neměli jsme si co říct. Ona: To nic není, zítra si možná budeme mít co říct. Nebo pozítří. Není všem dnům konec! On: To je mi útěcha! (Pauza) Poslyš, prozrad' mi, kdy jsme přestali mluvit o důležitých věcech? Ona (Ironicky): A co by sis přál, miláčku, filozofické konverzace? On: Ne. Chtěl bych zprávy týkající se nás dvou. No tak, buď upřímná: kdys o mně zjistila něco nového? Ona: Ale já o tobě nechci slyšet žádné novinky. Stačíš mi takový, jaký jsi. On: Ted'. Ale co zítra? Co pozítří? Za rok? (Pauza) Za sedm let? Ona: Řekla bych, že se zbytečně... Čas od času se ti něco zajímavého přihodí. Ale já nejsem to, co se mi stává... Ona: Nebo si vzpomeneš na něco, cos mi neřekl. Na nějakou příhodu z dětství, kdo ví... Nebo možná zapomeneš, že jsi mi něco neřekl, nějakou lež například... On: Abych tomu rozuměl, ještě tě nenudím? Ještě ve mně můžeš něco objevit? Ona: Ó, jaká formulace! Nikdy takhle nemluvíš... Dělej, pověz, kde je zakopaný pes? Co to s tebou je? On: Vždyť jsem ti to právě řekl. Ona: Co? Že mě nudíš?! Že bych měla být tebou znuděná?! („Revelace“) Poslyš, tak se mi zdá, že ty jsi znuděný mnou! Máš jinou? On: Zase začínáš? Ona: (Extrémní údiv): No, když mne obviňuješ, že jsem tebou znuděná?! On: Neobviňuju tě... Ona (Nabroušeně): ... Když mi tvrdíš, že tě nudím?! On: Prosím, nechápej mě špatně! Ona: A co mám chápat? Jak to mám chápat? (Sarkasticky) Chceš o mně slyšet něco nového? On: Ano, chci! Ona: Dobře, podám ti to písemně!⁹¹ Krize v komunikaci dosáhla vrcholu.

Ji už vlastně nebaví milování za žádných okolností. Je přesvědčená, že se stejně jedná jenom o sex, který jí nepřináší žádné potěšení, protože On není příliš šikovný. On se brání tím, že ho dostatečně neinspiruje, když se tváří nezúčastněně. Navíc ji musí pokaždé přemlouvat, neboť se téměř vždy vymlouvá na migrénu, zimu, křeč... Vzájemná obviňování vyvrcholí nadávkami, před nimiž lze už jen utéct.

Postludiu

Každý zná tragický příběh lásky dvou mladých lidí z Verony, jež nepřátelství jejich rodin a strach z rozloučení (a chyba v komunikaci) dohnala k smrti. Každý se jistě zamyslel nad tím,

⁹¹ Tamtéž, str. 100-102

jak krásný život by je čekal, kdyby se jim podařilo prchnout. Jak by to ale s nimi vypadalo, kdyby tragicky nezemřeli? Tuto otázku si položil i Mihai Ignat, ale určitě na ni automaticky neodpověděl, že žili šťastně až do smrti, jak bychom si přáli.

Tak tedy v Ignatově pokračování příběhu lásky Romea a Julie nazvaném *Dohra aneb Romeo a Julie mají studené nohy* se ocitáme opět ve Veroně po dlouhých pětadvaceti letech. Je večer, Romeo a Julie leží v manželské posteli. Romeo se snaží usnout, ale Julie si chce povídat. Padla na ni tesknota, připadá si už pro manžela nedůležitá. Je tolik zaneprázdněný a jí nevěnuje dostatečnou pozornost. Snaží se k němu přitulit, ale on o to nestojí. Nohy má studené - to proto, že mu je nemá kdo zahřát, nebo že je mrtvý. Nechápe Julii, proč ho unavuje nesmysly po náročném dni, nač si ztěžuje, když je manželkou jednoho z nejváženějších šlechticů Verony, má dvě dospělé děti a nic jí nechybí. Zřejmě není dostatečně zaměstnaná a nudí se. Ona se ale trápí proto, že dosáhla věku 39 let, stárne a připadá si nenaplněná. Něco jí schází. Romeo to však nevidí. Julie zklamaně odchází.

Osamělého Romea navštěvuje Paridův duch. Zjevuje se mu vždy o půlnoci, ale ne každou noc, aby ho mohl překvapit. Jeho dávný sok se mu tímto způsobem mstí za to, že ho připravil o Julii i o život. Paris s nostalgií vzpomene na Julii, ale Romeo ho zchladí tím, že dávno není, co bývala. Přibrala, půvab povadl a neustále se mračí. Jako by si Romeo nevšiml, že i on se změnil, a tak mu Paris připomíná, že i jemu narostlo břicho, má kruhy pod očima, stal se těžkopádným a ukňouraným. Léta se podepsala na obou z nich. Vtom se vrací Julie a Paris musí zmizet, na závěr upozorňuje Romea, že zítra na náměstí nějaký maur... Julie přeruší hovor, o němž se domnívá, že je Romeovou samomluvou. Romeo ji odbude, a tak jdou raději spát. Žádný romantický večer se opět nekoná.

Následujícího dne se po veronském náměstí prochází dvě mladé slečny – Carlota z Verony a její sestřenice Yvette z Francie, která chce zvědět více o smutném osudu mladých milenců Romea a Julie. Zvěst o nich se donesla i do Francie, ale je překvapená, že ve skutečnosti oba dva žijí a dokonce budou hosty na plese pořádaném na její počest. Carlota jí vypráví, co se vlastně před čtvrt stoletím událo – Romeo nevypil lahvičku s jedem, protože ho zlodějíček Peruzzi (z vděčnosti k otci Vavřinci za záchranu života) stihl zpravit o Juliině lži, jak se vyhnout svatbě s Paridem. Romeo se tedy ze zoufalství neotrávil, ale čekal, až se Julie probudí. Na hřbitově ho však našel Paris a vyzval na souboj, zranil Romea a ten ho zabil.

V tu chvíli se na náměstí objeví samotný Romeo. Carlota ho seznámí se svou sestřenicí, oba dva ztratí řeč a hltají se očima. Náhle se za Romeem objevuje jakýsi maur s dýkou v ruce, ale

Yvettin křik a drátěná košile mu zachrání život. Romeo hbitě reaguje a probodne ho. Přiběhnou stráže, ale Romeo odmítá ochranu s tím, že jeho důvěrník by měl být poblíž. Nabízí slečnám doprovod, Yvette je okouzlená. Právě přichází Romeův důvěrník, kterým není nikdo jiný, než zlodějíček Peruzzi. Romeo ho vyhubuje, že nebyl na svém místě a ohrozil jeho život. Peruzzi je prostořeký, Romeovi se zdá být opilý, a tak donutí jakéhosi tuláka, aby ho mu za zlatáček potvrdil, že je zpitý. Vzniká zde komická situace vyplývající z tulákovy touhy po minci, a tak nejprve pravdivě popře, že by cítil alkohol, ale pak lže, až se hory zelenají, jen aby pán slyšel, co slyšet chce. Peruzzi se brání, ale Romeo se už nechal udobřit tulákovým přeháněním a posílá sluhu za svou ženou Julii, sám jde doprovodit slečny.

V druhém aktu se ocitáme na plesu pořádaném pro Yvette, která se nemůže dočkat příchodu Romea. Ženatý a postarší Romeo, který si ale připadá stejně žádoucí jak před čtvrt stoletím, je mladou a krásnou Yvette oslněn a, aby se ji mohl pokusit získat, přichází na ples ne v doprovodu manželky, které řekl, že odjíždí do Mantovy, ale inkognito. Bohužel je poznán svou milenkou a první láskou Rosalindou, která se domnívá, že přišel v převleku kvůli ní, aby se tak mohl vyhnout manželce. Vyčítá mu, že se vídají příliš málo a že se neustále musí schovávat. Romeo jí vyznává lásku, ale přitom myslí na to, jak se jí co nejrychleji zbavit, aby mohl běžet za Yvette. Mezitím se na Julii pověsí její nápadník Bernardo a vyznává jí lásku, nechce pochopit Juliino odmítání. Ta, aby se ho zbavila, běží k harlekýnovi, kterého označí jako Romea, netušíc, že pod maskou harlekýna se skrývá právě její manžel. Omlouvá se mu, že ho využila k tomu, aby se zbavila Bernarda, a chce se s ním seznámit. Harlekýn odmítá promluvit, ale Julie to pokládá za způsob, jak vypadat zajímavější, aby mohl získat její srdce. Pokud není němý či nemusí něco skrývat. Julie se ptá kolem procházející Yvette na její názor. Ta navrhuje, aby se harlekýn odmaskoval, ale zaleknuvší se Romeo rychle odběhne. Ženy se podívají tomu zvláštnímu setkání a nepochopitelnému chování, ale chtějí se dále bavit a tančit. Julie ještě dává Yvette kapesníček, aby si mohla setřít kapky potu, a chvátá pryč před Bernardem, který ji opět pronásleduje. Romeo se vrací za Yvette a dává se jí poznat. Yvette má radost, že se ho dočkala a že jí vyznává lásku, na druhou stranu ji mrzí, že zrazuje svou ženu a jejich opěvovaný vztah. Romeo ze sebe chrlí rozvášněné verše, ale Yvette neví, zdali je pokládat za pravdivé vyjádření jeho citů nebo prázdná slova: „*Și oare știi ce spui ori spui doar ca să zici?*“ (*Jestlipak vůbec víš, co pravíš, nebo snad pravíš, jen abys děl?*)⁹² Vtom se

⁹² IGNAT, Mihai: *Romeo si Julieta au picioarele reci*. [Online]. [2011-03-20]. Dostupné z http://www.mihaiignat.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=3:ro-a-ju-au-picioarele-reci&catid=2:teatru&Itemid=14, str. 17:

ale blíží Julie s Bernardem, a tak zmatený Romeo chce prchnout, aby se neprozradil. Yvette mu ho ještě vybědne, aby jí přišel dokázat svou lásku o půlnoci pod balkon. Šestá scéna druhého aktu je jakousi vsuvkou, z níž se prostřednictvím Romeova sluhy Peruzziho a Yvettiny služky Clementine dozvídáme více o Peruzziho setkání s Romeem před dávnými roky. Ti dva se dobře naladěni večer sešli pod balkonem, kde posilněni ukradeným šampaňským vzájemně koketují. Přichází však Romeo a na balkoně se objevuje Yvette, tak se rychle schovají. Romeo sotva rozdýchává předchozí nenadálá setkání s Rosalindou a Julií, když na něj z balkónu volá Yvette. Romeo začne jak mladík šplhat po zarostlém balkóně, ale Yvette mu to ze strachu zakazuje. Romeo je dotčen: „*Îmi interzici?! De ce, Yvette! Îndrăzneala mea nu e decît semnul nerăbdării, iar nerăbdarea se naște din văpaia unei inimi înrobite...*” (Zakazuješ mi to?! Pročpak, Yvette? Má troufalost není víc než znakem nedočkavosti, a má nedočkavost se rodí z žáru porobeného srdce...) ⁹³ Jí to však nepřesvědčí, naopak v ní klíčí podezření, že podobná slova slyšelo před ní mnoho žen. Romeo tvrdí, že jediná, která je kromě ní slyšela, je mrtvá. Fyzicky ne, ale pro jeho srdce mrtvá je. Přesto či právě proto žádá Yvette důkaz lásky, chce být dobývána a přesvědčena, že není jednou z kuliček na šňůře perel. A tak Romeo začne básnit, Yvette se s libostí zaposlouchá a dovolí mu vyšplhat k ní na balkón. Dává mu kapesníček jako první důkaz lásky, aby otřel své zpocené čelo. Těžce oddechující Romeo se otře a pomyslí si: „*Și cea din urma... La vârsta mea, escapadele sunt cu adevărat o aventură!*“ (...I ten poslední... V mém věku jsou zálety doopravdy dobrodružství!) ⁹⁴ Yvette sevře v objetí znaveného milovníka, ale jsou vyrušeni blízcími se hlasy. To Bernardo pronásleduje Julii a skládá jí přehnané komplimenty, o něž Julie nestojí. Romeo poznává, o koho se jedná, zapomíná na Yvette a chce se rozběhnout za Bernardem, aby ho rozsekal na kousičky, probodl mu srdce i žaludek a uřízl mu varlata. Bez sebe žárlivostí si zastrčí kapesníček a, nedbaje na Yvettiny prosby, spadne, přičemž ztratí vědomí. Yvette se nepodaří mu pomoci, protože někdo přichází a musí se ukrýt v pokoji. To Peruzi se klátí zmožen alkoholem a zakopne o tělo svého pána, kterého nepoznal. Ze starého zvyku mu začne prohledávat kapsy a vytáhne mu váček s penězi a Yvettin (Juliin) kapesníček. Poznává váček svého pána, který se v tu chvíli probral, a tak vyleká jeden druhého. Romeo si pádem pochroumal nohu a potřebuje, aby ho Peruzzi, který se mu snaží nenápadně vrátit zcizené věci, odvedl domů.

⁹³ Tamtéž, str. 21

⁹⁴ Tamtéž, str. 22

V třetím aktu se jako na začátku ocitáme v ložnici Romea a Julie. Peruzzi položil Romea na postel a Julie se snaží ošetřit mu zranění způsobené „pádem z koně“. Takovému vysvětlení, při jeho neustálém cestování, věří, jen se diví, že se Romeo vrátil o den dříve. Prý mu velmi chyběla. Romeovi stoupla teplota, a tak mu jí Julie chce srazit studeným obkladem. Jde hledat kapesník, toho však využívá Peruzzi, aby se zbavil kapesníku svého pána, a přikládá mu ho namočený na čelo. Julie je ráda, že si poradil, ale když ho opět chce namočit, poznává ho a začne je oba vyslýchat. Romea se dotkne, že místo toho, aby se strachovala o jeho nohu, vyšiluje kvůli kusu hadru. Díky němu se Julii dovtípí, že Romeo nebyl v Mantově, ale na schůzce s Yvette, s níž si sama před pár hodinami povídala. Romeovi se jí nepodaří uklidnit a Julie s pláčem odbíhá. Romeovi se opět zjevuje Paridův duch a raduje se, že i na něho konečně došlo. Z jejich rozhovoru se dozvídáme, jak moc jsou svázány jejich životy – Romeo se nezbaví Parida, protože ho nemůže podruhé zabít a Paris nedojde pokoje, dokud bude živ Romeo. A ten je stále naživu, přestože Paridova rodina za ním posílá několikrát do roka najaté vrahy. Díky Paridovi, který ho vždy předem varuje, se jejich útoky minou účinkem, protože nijak nespěchá s odchodem nahoru nebo dolů... Zbavit by se ho Romeo mohl tím, že by spáchal sebevraždu, a tak dávní nepřátelé, kteří se stali nedobrovolnými „spojenci“ spolu žertují, respektive si dělají legraci jeden z druhého (černý humor). Ale vracející se Julii vůbec netěší, že se Romeo směje, vzhledem k tomu, že jejich vztah je v troskách. Jejímu obvinění se Romeo brání tím, že žádá vysvětlení k Bernardovu dvoření, z čehož Julie pochopí, kdo se ukryval na balkóně a kde Romeo přišel k jejímu kapesníčku. Dialog třetí scény třetího aktu je ústředním bodem hry: po dvaceti pěti letech manželství, vztahu, který prošel postupnými a přehlíženými změnami, musí čelit Romeo a Julie pohledu toho druhého. Jeden druhému nastavují zrcadlo, aby zjistili, kým se po čtvrt století stali dva mladí zamilovaní, o nichž se ve světě vypráví, že raději zvolili společnou smrt, než oddělený život. Julie mu vyčítá, že ji už dávno nemiluje, že jejich vztah, který začal jako osudová láska se proměnil ve zvyk, v pojistku proti samotě. Podle Romea ale ani její cit už není stejný jako kdysi, stal se pouhou vzpomínkou a opakováním doby dávno minulé. On už v pokusy oživit minulost nevěří. Julie beze slova odchází. Romeovi se opět zjevuje duch Parida rozčileného tím, že Romeo svůj pokus podvést Julii obrátil proti Julii samotné. Romeo konečně pochopí, jaký je pravý důvod Paridova setrvání na zemi – nikdy nepřestal Julii milovat. Paris mu vyhrožuje, že Julii prozradí vše, co si o ní Romeo myslí (že je v jeho očích tlustá, nepřitažlivá a nudná), že touží po svěžích děvčatech a že má románek s Rosalindou (první láskou i tou poslední). Chce se jí zjevit, ale když se Julie vrátí, projde kolem Parida bez povšimnutí. Je zřejmé, že, i když se dívá přímo na ducha, nevidí ho. Ani přivolaný Peruzzi, který má vyjmenovat všechny věci

nacházející se v pokoji, ducha nevidí, ale zahlédne myš. Vyděšená Julie začne křičet a vrhne se Romeovi kolem krku, což ho potěší, uklidní ji a položí si hlavu na její rameno. V objetí začnou vzpomínat na společné začátky: studené nohy jim připomenou, jak předstírali, že jsou mrtví, kokrhání kohoutů, jak spolu strávili první noc. Romeo si detailně vybavuje Julii, jako mladičkou dívku, ale tím ji nepotěší. Julie pojmenovává všechny změny, kterými prošli. Fyzická změna, která se dělá postupně v průběhu let, postihla je oba, ale tu svou Romeo asi nevnímal. Zásadní změna, změna v myšlení, se ale odehrála již po roce manželství, kdy se Julii dvořil jistý muž a Romeo poprvé žárlil. Žárlil nejen z majetnických důvodů, žárlil, že i jiní muži mohou na její tváři vyloudit úsměv. Julii ale jeho nedůvěra a potřebu vlastnit ji zranila. Tak strach ze ztráty toho druhého vrazil mezi ně první klín. K němu se postupně přidaly zvyk a jednotvárnost a nakonec Romeova snaha ji podvést. Zdá se, že tato noc upřímnosti prolamuje promlčené události, které v nich zanechaly nepříjemné otisky.

V poslední scéně se Romeo naposledy setkává s Yvette prostřednictvím dopisu, který mu Peruzzi předal. Yvette mu vysvětluje, čím ji zaujal, aniž by se musel snažit, protože se ve skutečnosti zamilovala do pohádky o Romeovi. Toužila být mu Julií, být milována jako kdysi Julie, a tak se vlastně ani nezlobí, že ve chvíli, kdy Romeo pocítil o pravou Julii strach, zapomněl na ni, na Yvette. Nepoznala tedy osobně jeho lásku, ale vědomí, že opěvovaná láska dvou lidí může žhnout i po čtvrt století, ztlumilo její zklamání. Yvette mu dopisem zjevuje, co si Romeo ani Julie sami neuvědomili, a to že vztah, i když v průběhu let prochází významnými proměnami, může prokázat ve chvíli ohrožení počáteční pevnost. Závěr zůstává otevřený, je na divákovi, aby věřil, že Romeo a Julie dokázali porozumět dopisu i sobě navzájem a kráčet dále životem společně.

Moartea pentru patrie

Jedna z posledních Ignatových her *Zemřít pro vlast* nepojednává až tak o patriotismu, jak by mohlo vyplývat z názvu hry, ale opět řeší vztahové záležitosti. Celá hra je členěna do velmi krátkých scén, v každé z nich vystupují pouze dvě postavy. Hrdiny autor nepojmenoval, protože by měli nést jména herců, kteří je ztvární. Ve hře vystupují tři muži – mladík (29 let, veterán (91 let) a muž (47 let), a tři ženy – děvče (18 let), žena (42 let) a jiná žena (40 let). Jaké vztahy mezi nimi jsou, se odkrývá v průběhu hry, ale pro názornost je lepší osvětlit je na začátku. Muž, žena a děvče tvoří rodinu, jedná se o rodiče a jejich dceru, jiná žena je otcova milenka. Děvče se zamiluje do mladíka, který je veteránovým vnukem. Veterána pravidelně navštěvuje žena a ze soucitu k bližnímu se o něj stará. Vztahy mezi postavami jsou

propletené, ale na začátku se ne všichni vzájemně znají, což samozřejmě působí jisté konflikty. Všichni žijí v jednom panelovém domě, přesto jsou si velmi vzdáleni.

Na parkovišti se potkávají muž s mladíkem a dojde mezi nimi k roztržce kvůli parkovacímu místu. Muž se snaží vystrnadit z místa, na němž 25 let parkuje, drzého mladíka, který se mu vysměje a odchází. Žena přišla navštívit veterána, aby mu navařila jídlo na více dnů. Stařec není zdravotně úplně v pořádku, těžce se pohybuje a má výpadky paměti. Přesto je optimista a snaží se ze všech sil. V klubu se seznamuje mladík s dívkou nabízející ochutnávky. Snaží se s hezkým děvčetem navázat rozhovor, ale je poněkud neomalený. Mohl by se jí také líbit, pokud ale neplive, což se jí bytostně hnuší. Přestože neplive, neznamená to, že se do něj zamiluje. To mu nevádí, protože by mu stačil jen sex. Dívka neví, jestli odejít či ne. Muž je u své milenky, ale setkání se podobá hašteření dvou pubescentů. Milenka je zjevně nespokojená s tím, že muž se své manželce doposud nepřiznal. Nechce mu už být jen bokovkou pro sex. Pokud on stojí jen o sex, chce, aby jí platil. Muž je rozpacích, že milenka mluví vážně.

Starého veterána přišel navštívit jeho devětadvacetiletý vnuk, kterého naposledy viděl v pěti letech, protože jeho rodiče emigrovali do Kanady, zatímco dědeček zůstal v Rumunsku, aby bránil vlast. Veterán si čte z pár let starých bulvárních novin, komentáře prokládá poznámkami určenými vnukovi. Vnuk chvílemi dědečkovi vyká, chvílemi tyká, děda má tendence mluvit s dospělým vnukem jako s malým vnoučkem. Je zjevné, že se potřebují znovu poznat. Děvče se pozdě večer vrací domů, kde najde jenom otce, protože matka je v zaměstnání. Otec ji vyslychá, kde se tak dlouho toulala, zatímco si dívka stěžuje na puch po výkalech. Otec se ještě více rozčílí, když nějaký soused začne jako obvykle vrtat, dívka zjistí, že to zapáchá její bota, protože šlápla do psích exkrementů. Žena je ve veteránově bytě, kde mu chystá teplé jídlo. Mladík přichází ke svému dědovi, ale ten je na procházce, a tak zde nalezne jen vařící ženu. Mladík se snaží o zdvořilostní komunikaci, proto jí pochválí jídlo a nabídne jí kávu. Nic kloudného už nevymyslí, tak se ptá na její názor, jak dlouho by trval pád z okna, čímž ji přivede do rozpaků.

V parku se veterán potkal s mužem, kde se dali do řeči. Jejich krátký rozhovor je velmi zajímavý: „V: Nevzpomínám si, co jsem dělal minulý týden, ale vím, jak byla Sofinka oblečená ve čtyřicátém třetím na Vánoce. M: Jak dlouho jdete odtud až domů? V: To si nepamatuju. Ale už puđu, už se nebudu dlouho zdržovat. Pauza. Změní se počasí, bolí mě kolena. M: Penzi Vám zvedli o pakatel. Bídáci! Jakožto veterána by Vás měli pohřbít v penězích. V: Pohřbí mě. Můj vnuk mě pohřbí. Nashromáždil jsem i nějaký peníze, aby se

mnou neměl outratu. M: Takový pohřeb je dnes drahý. V: Dával jsem si na knížku, každý měsíc. Ne moc, protože jsem neměl z čeho. M: Byl jste i vyznamenán, měl byste jim dát pár facek. Měli by Vás držet ve vatičce po všem, co jste zkusil. Byl jste raněný, ne? V: V zákopech bývalo hodně bláta. I na cestách. Když jsi neměl dobrý bagančata, bylo s tebou amen. M: Bejt na frontě za druhý světový války... Ani si to nedokážu představit. Byl jste statečný člověk. V: Při prvním útoku jsem si nadělal do kalhot. Teď, každý ráno, když se vzbudím, mám strach, abych se nevzbudil jako při prvním útoku. Pauza. Tehdy jsem se ze strachu podělal. Teď mám strach, abych se nepodělal.⁹⁵

Žena se snaží navázat rozhovor se svou dcerou, ale ta jí nevěnuje pozornost, protože poslouchá hudbu se sluchátky v uších, a tak se pokus o dialog mění v ženin monolog o tom, jak by si už také přála nic neslyšet, především manželovy hysterické výlevy. Když už jí dcera neslyší, dovolí si říct nahlas, co by si jinak nemohla dovolit vyslovit. Dcera si všimne, že jí matka cosi povídá, vytáhne si sluchátka, ale tentokrát už nemá zájem matka. Před domem se opět potkávají muž s mladíkem. Muž je našťvaný, že mu mladík opět zabral parkovací místo, ale jeho slovní útok se mění v jeho neprospěch, protože mu mladík vyhrožuje ublížením na zdraví a není pochyb o tom, že by muž nedopadl dobře. V parku se potkává veterán s dívkou, která kolem něj jezdí na bruslích. Povídají si, ale z veteránových poznámek je opět zřejmé, že prolíná minulost s přítomností.

Muž přišel na obvyklou návštěvu ke své milence, ale i tentokrát se nepohodnou. Žena se chová, jako by nebyl jediným milencem, a vyleká ho oznámením, že se přestala chránit. Dívka s mládencem navázali milostný poměr. Jejich počáteční dobrodružství se odehrávají např. v parku, ale mladík, který je dívkou úplně poblouzněn, navrhuje, aby se scházeli u jeho dědy, posledního žijícího veterána. Mladík doufá, že se nedožije tak vysokého věku, aby nemusel být někomu na obtíž. Dívka chce vědět, jestli by se o ni postaral, kdyby byla nemohoucí, ale dříve než se k tomu může vyjádřit, ho šokuje tím, že ona by ho v podobném případě opustila.

Žena si všimne, že s její dcerou se děje nějaká změna, a domnívá se, že si našla přítele. Muž podotýká, že dosáhla věku osmnácti let, a proto je to její věc. Po velmi dlouhé době vyvede svou ženu z míry tím, že ji zve do restaurace, proto ho začne podezřívát, že se něco muselo

⁹⁵ IGNAT, Mihai: *Moartea pentru patrie*. [Online]. [2011-03-16]. Dostupné z http://www.mihaiignat.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=17:moartea-pentru-patrie&catid=2:teatru&Itemid=22, scéna 8 (nečíslované strany)

přihodit. Mladík se vrací domů k dědovi, který si zase čte staré bulvární noviny. V jednu chvíli mluví naprosto jasně, v další zapomene, kdo je ten mladík, a začne se bát, že ho přišel zabít. Mladík mu připomíná, že jeho rodiče zemřeli při autonehodě a on se vrátil do Rumunska k němu, aby u něj mohl nějakou dobu pobýt, než se zařídí jinak. Veterán se nakonec nechá přesvědčit, aby ho nevyhodil.

Muž se snaží být na dceru vlídný, to proto, že ho nachytala, jak odchází od sousedky. Otec se vmlouvá na rozbitý výtah, který zapříčinil jeho setkání se sousedkou, jež ho poprosila o malou pomoc v domácnosti. Pobízí dceru, aby se najedla a jen tak mimochodem, ji nabádá, aby matku nestresovala tím, že jí povykládá o jeho návštěvy u sousedky. V čekárně se potkávají žena s druhou ženou. Žena se snaží o společenskou konverzaci, ale druhá žena je skoupá na slovo. Vymlouvá se na bolest hlavy, prášky na bolest však odmítne s tím, že se vyhýbá zbytečné medikaci. Mladík s dívkou spolu tráví čas, během něhož poznávají další stránky toho druhého: dívka jí, až když vyhladoví proto, aby vnímala, že něco cítí. Mladík začne nahlas přemýšlet, co cítí k vlasti: oproti svému dědovi by nebyl ochotný jít za ni bojovat, protože mu nestojí za to riskovat svůj život. Jeho dědeček, v jehož situaci by se nechtěl ocitnout, ale nerezignuje, snaží se vše zvládnout vlastním tempem. Co se kdysi zdálo jako maličkost, konkrétně pračka v kuchyni, mu působí nesnáze, protože je příliš vzdálená toaletě, která je v jeho věku řídicím prvkem.

Mladík opět obsadil muži parkovací místo. Muž se objeví za jeho zády a bez varování ho fyzicky napadne. Zbije ho nejen kvůli parkování, ale především proto, že si začal s jeho jedinou dcerou. Dívka ho najde zbitého a celého zakrváceného a je v šoku, když zjistí, kdo a proč mu to provedl. Dívka pomůže mladíkovi na nohy, aby se mohli dostat na pohotovost. Mladík si uvědomuje, jak moc se teď podobá svému dědečkovi, přestože není tak starý. Jeho pomalá chůze jsou předmětem hovoru i ženy a muže, který nechápe, jak může takovým způsobem existovat. Žena se domnívá, že může díky pomalé chůzi, protože „*Cu cit te misti mai incet, cu atit ai mai mult timp.*“ (Čím pomaleji se pohybuješ, tím máš více času)⁹⁶. Přestože se veterán sotva pohybuje, snaží se starat o svého zraněného vnuka, ale chce vědět, proč mladík jako on chce žít se starcem. Mladík mu odpoví, že ho chtěl přesvědčit, aby mu v závěti odkázal svůj byt, ale veterán mu opáčí, že se rozhodně nechystá zemřít, protože to chce dotáhnout do stovky. Mladík mu poví, že odejde, jen co se mu udělá lépe. Stařec mu v tom nemíní bránit, vždyť si ani není jistý, je-li to jeho skutečný vnuk.

⁹⁶ Tamtéž, scéna 22

Žena se od své dcery dovídá o mileneckém vztahu, který její manžel udržuje se sousedkou, i o jeho napadení dceřiného přítele. Nechce tomu věřit a obviňuje svou dceru z nesnášenlivosti vůči otci, vlastně vůči oběma. Chce ji vykázat do svého pokoje, ale dcera se jí postaví, protože jí je osmnáct a dokončila školu. Když se veterán opět v parku sejde s mužem, mluví jen o svém vnukovi. Myslí si, že ho zbili nějakí vagabundi, ale nechápe, proč to nechce nahlásit na policii. Muž se mu nepřizná, dokonce si o to prý svou drzostí koledoval. Mezitím přijde žena jako obvykle uvařit veteránovi do jeho bytu a snaží se zjistit více o tom, jak ho její manžel napadl. Mladík zpočátku zapírá, nechce ho prozradit, ale žena to ví od dcery. Jen ho prosí, aby to nehlásil na policii, což jí mladík slíbí, vzhledem k tomu, že se jednalo o otce jeho přítelkyně. Bohužel to nevěděl, když ho provokoval parkováním na jeho místě.

Mezi dívkou a otcem opět dojde k roztržce, protože mu připadá drzá. Dcera ho usadí oznámením, že se i přes jeho nesouhlas odstěhuje s mladíkem a bude s ním souložit celý den. Poté, co se mladík odstěhoval, zůstal veterán sám se svými starými novinami. Zato mladík a dívka by mohli být tři... Žena jde za druhou ženou zjistit, jestli je dceřino tvrzení pravdivé. Nepřišla ztropit scénu nebo vyhrožovat, jen si poslechnout její přiznání.

Mladík si k dědovi přišel pro nějaká zavazadla. Děda se zajímá o jeho situaci, jestli si s dívkou našli nějaké bydlení. Doufá, že na něj nezapomene, že ho bude navštěvovat. I když si kvůli špatné paměti není jistý, je-li to jeho vnuk, přirostl mu k srdci. Mladík slibuje, že za ním bude chodit. Oba čekají, že ten druhý řekne něco víc. Muž si všimne, že jeho manželka je neobvykle zamlklá a na jeho otázky reaguje velmi stručně. Až když přijde řeč na mladíka, rozpovídá se víc. O tom jak ho utěšila, protože byl kýmisi zbit. Nezůstalo prý jen u utěšování, ale došlo mezi nimi k sexuálnímu styku. Muž je pobouřen, že by mohla něco takového provést, když ho žena zaskočí otázkou, jestli si on uvědomuje, co doopravdy provedl.

Veteránův stav se rychle zhoršuje nejen po fyzické stránce, ale i psychické. Nedokáže udržet moč a to ho velmi trápí, nechce totiž, aby to někdo poznal. Myslí na mladíka a přesvědčuj sám sebe, že to nebyl jeho vnuk, aby se necítil provinile, že ho vyhnal. Mladík si přijel pro dívku a na parkovišti, kde stojí auto jejího otce, přemýšlejí, jak se mu pomstít. Poničit vozidlo se jim zdá nedostatečné, tak mu za stěračem nechají vzkaz: „*Cel mai mult o sa-mi lipseasca nu locul tau de parcare, ci pizza concubinei tale...*“ (Nejvíce mi bude chybět ne tvé parkovací místo, ale kunda tvé milenky.)⁹⁷. Vzkaz zapůsobil, jak předpokládali. Muž, vzteky bez sebe, tloukl na dveře své milenky, a obviňoval ji z promiskuity. Mladík s dívkou dokázali způsobit

⁹⁷ Tamtéž, scéna 34

rozpad jejich dlouhodobého poměru. Kolemjdoucí veterán je zmaten jeho chováním a dělá si starosti o jeho stav. Zdá se, že muž je na dně. Zato jeho manželka, přestože neví, jak dál naloží se svým životem, doufá, že jednou zase bude všechno dobré.

Veterán, který už nechce dále žít, poklidí celý byt, vypere pomočené věci a chce spolykat prášky na spaní a pustit si plyn. Vybral si předčasnou smrt proto, že nechce ztratit zbytek důstojnosti a navíc, věří, že je na čase dát prostor mladým. Chce, aby po jeho smrti připadl byt jeho vnukovi. Muž se vrátil domů, ale nedokáže se uklidnit. Když zas začne soused vrtat, vyběhne, jak šílený. Jejich hádka má špatný konec. Mladý pár, který odešel bez prostředků z domova, se ocitl v bezvýhodné situaci, a tak se rozhodli ukončit těhotenství. Doufají, že bude dobře, ale když nemají ani malou garsonku, kam by se uchýlili, nechtějí přivést dítě na svět. A při tom podle mladíka stačilo tak málo: „Kdyby bylo dost parkovacích míst, bydleli bychom u vašich a nebyli bychom tady.“

4. 2. 4. Dramatik „profesionál“

Maria Manolescu

Maria Manolescu se narodila 14. října 1980 v Brašově. Patří k nepočtené skupině mladých, kteří se rozhodli plně věnovat psaní. Původně studentka režie na Státní univerzitě divadla a filmu UNATC), dokončila magisterský obor Dramatická tvorba na téže bukurešťské vysoké škole. Rozhodla se stát spisovatelkou po třech letech zaměstnání v reklamním odvětví a návštěvě Indie. Po návratu dala výpověď a napsala svůj první román *Halterofilul din Vitan* (Vzpěrač z Vitanu), který vydalo nakladatelství Editura Polirom v roce 2006.

O rok později se zúčastnila třetího ročníku soutěže dramAcum, který vyhrála s hrami *With a little help from my friends* (*S malou pomocí mých přátel*) a *Sado-Maso Blues Bar*, obě byly ještě téhož roku zinscenovány a od té doby úzce spolupracuje s režiséry, kteří jsou členy tohoto seskupení. V roce 2007 se také zúčastnila dramaturgického pobytu, který pořádá Royal Court Theatre, kde pracovala na divadelní hře *Nu sunt Iisus Christos* (*Nejsem Ježíš Kristus*). Následovaly hry *Re:Re:Re:Hamlet* a *Ca pe tine însuți* (*Jako sám sebe*). V roce 2010 vznikl druhý román *Ca picaturile de sânge pe linoleumul din lift* (*Jako kapky krve na linoleu ve výtahu*). Svými články přispívá do časopisu Noua Literatură.⁹⁸

With a Little Help from my Friends

První autorčina hra s anglickým názvem, inspirovaným známou písní skupiny Beatles, pojednává o pubertální lehkomyšlnosti a nezodpovědnosti, vlastností, které mohou mít pod vlivem zjitřených citů a rozbouřených hormonů fatální následky. Parta šestnáctiletých středoškoláků, kterou tvoří vůdce Miki, Radu, Andi a Ada, si užívají s alkoholem a marihuanou u moře a připadají si velmi „cool“. Chybí mezi nimi Ruxandra, do níž je zamilovaný Miki, ale ta ho opustila a navázala vztah s Raduem, což Miki nedokáže unést a rozhodne spáchat sebevraždu s pomocí svých přátel, které zapojí do hry podobající se ruské ruletě: ten, kdo si vytáhne eso z balíčku karet, ho bude muset za svítání zabít, za což bude odměněn Mikiho motorkou. Když už nemá co ztratit, donutí je, aby mu vjevilí svá tajemství, a tak se dozvídá, že Ada se chce za každou cenu zbavit pannenství, ale byla by ráda, kdyby to byl Andi, jenže ten je gay zamilovaný do Mikiho. Raduovi na svém kamarádovi Mikim velmi

⁹⁸ Maria Manolescu. [Online]. [2011-11-201]. Dostupné z <http://www.mariamanolescu.ro/despremine.htm>

záleží, ale Ruxandry se nemíní vzdát. Každý si také vytáhnul kartu a pokaždé to bylo eso. Miki začne mít s blížícím se svítáním obavy ze smrti, a tak, aby ještě před smrtí vyzkoušel něco nepoznaného, rozhodne se mít sex s Andim, ale překvapí je nečekaný příjezd Ruxandry za Raduem, který se ale mezitím vyspal s Adou. Ruxandra, zklamaná Raduem a dojatá Mikiho romantickým úmyslem, se chce vrátit k Mikimu, který se rozhodne upustit od sebevraždy. Zdá se, že přátelé budou pokračovat v zábavě, ale Radu se nemíní vzdát Ruxandry, čímž dojde zprvu ze srandy k potyčce, během níž někdo zmáčkne kohoutek a usmrtí Mikiho. Začíná pršet, což teenageři v daný okamžik vnímají jako Mikiho močení na ně. Aby hra byla fér, kluci mu to oplácejí stejným způsobem.⁹⁹

Sado-Maso Blues Bar

Hra s kontroverzním názvem patří k méně zdařilým, přesto se stala poměrně známou. Zachycuje příběh tří mladíků jménem Sa (20 let), Ma (20 let) a Pilä (25-40 let). Na začátku příběhu se vrací Ma k svému kamarádovi Sa ze „Španělska“, ve skutečnosti z vězení, kde byl zavřený za to, že způsobil dopravní nehodu jejíž obětí se stal jeho vlastní otec. Kamarádi začínají vzpomínat na minulost a předvádět zlomové okamžiky ze svého života, které měli vliv na jejich osobnost – dopravní nehoda, milostný vztah mezi Maovou matkou a Saem, vztah mezi Maem a Pilä, který ho ve vězení zneužíval, za což se mu Ma chce pomstít. Vzpomínají i na Maovu bývalou přítelkyni Masu, která pracuje v Německu v sado-maso baru. Kvůli pomstě se rozhodnou společně si otevřít podobný sado-maso bar, jehož prvním klientem má být Pilä. Sa se připravuje na roli „asistentky“, do níž se vžije natolik, že se pak k Piläovi chová s mateřskou laskavostí. Přesvědčí Maa, aby upustil od pomsty a zapojil se do hry v roli otce. V průběhu pohádky, kterou Sa vypráví Piläovi, dostane Ma nový obchodní nápad, a to otevřít si soukromou školku.¹⁰⁰ Vyhrocená hra o lidech na okraji společnosti končí nepravděpodobným happyendem.

Ca pe tine însuți

Marginální sociální skupina se stala námětem divadelní hry *Jako sám sebe*, která vychází z terénního výzkumu mezi bukurešťskými bezdomovci. Hra nezachycuje skutečnou událost, ale

⁹⁹ MANOLESCU, Maria: *With a Little Help from My Friends*. In Textextract. [Online]. [2011-11-01]. Dostupné z http://www.textextract.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=63%3Awith-a-little-help-from-my-friends&catid=7%3Amaria-manolescu&Itemid=16&lang=ro

¹⁰⁰ MANOLESCU, Maria: *Ca pe tine însuți*. In Textextract. [Online]. [2011-11-01]. Dostupné z <http://editura.liternet.ro/descarcare/278/pdf/Maria-Manolescu/Ca-pe-tine-insuti.html>

vychází z vyprávění bezdomovců Georgiany a Dora o těžkostech s nimiž se potýkají. Hra je věnovaná jim i všem bukurešťským bezdomovcům, z nichž každou zimu na 300 nešťastných zemře: „*In fiecare iarnă-n București, mor trei sute de homelești. Homelești! ... Homelești... Și, pentru toți cei care mor, de vină este mama lor.*” (Každou zimu v Bukurešti, zemře tři sta homelesáků. Homelesáci! ... Homelesáci... A za každého, který zemře nese jeho matka vinu.) Aby na ulici přežili další nejistý den a mrazivou noc, nedovolí sami sobě vytvořit si k někomu citový vztah a už vůbec ne dotýkat se jeden druhého, natož se obejmout a poskytnout si oporu. Jednotlivci jsou oběťmi vlastních démonů, oběťmi toužícími po odpuštění. Ale jakýkoliv projevený cit by je mohl ohrozit. A tak se hrdinové hry „antipár” bezdomovců Ioan a Maria spolu protloukají, aniž by si podali pomocnou ruku, když jeden z nich upadne, protože dotýkat se je zakázáno. K vánocům věnuje Maria svému druhovi muže, o němž tvrdí, že ho zabila, aby si získala jeho odívání a mohli mu sebrat jeho kabát. Ale Ioan jí nevěří, že ho zabila pouhou myšlenkou, i vzhledem k jeho chrápání, naznačující, že se zpil do němoty, a opouští jí. Ona se opět pokouší zabít muže ležícího ve sněhu, ale nedokáže to a raději si k němu lehne a přitulí. Začne mu vyprávět, jak je důležité si nikoho nepřipustit k tělu, ale přitom ho drží v náručí jak Madona Krista (Pieta) a pokouší se ho probudit. Nedaří se, a tak do něj začne kopat, omylem spustí přehrávač ležící vedle muže, který spustí píseň „If you go away”, a muž promluví. Nechce poslouchat tu píseň a žádá ji, aby ho praštila lahví od vodky po hlavě, což ona, chvástající se tím, že už někoho zabila, nakonec udělá.. Ioan, jelikož mu na Marii vůbec nezáleží, se k ní vrací s jídlem a ona je šťastná, že mu může dokázat, že opět dokázala být extrémně násilná a zabila člověka. Chce, aby Ioan uznal, že je statečná a schopná ještě něco v životě dokázat – založit s ním rodinu, na které by jim vůbec nezáleželo. Ioan uznává pod podmínkou, že na jaře se opět dopustí extrémního násilí, že ho zabije. Maria spustí přehrávač a píseň, která probudí Rafu z mrákok. Když Maria usne, Ioan a Rafa začnou vyprávět o sobě a svých demonech. Ioan je bývalý kněz, který sešel na zcestí (zřejmě milostný vztah, vina pouze naznačena), byl za to vláčen všemi médii a vyloučen z církve, zpovídá Rafu, který se zmítá mezi nenávisť ke své dokonalé milující partnerce a k sobě za to, že je v stereotypním vztahu nespokojený, protože touží po vzrušení a sexuální volnosti vůči ní. Ioan mu radí, aby naplnil své tužby s Mariou, která, přestože to popírá, touží po objetí a dotýkání a která by snesla hrubost a vulgaritu při vlastním styku. Maria trpí zvláštními tiky, i během spánku sebou škube a bije se do břicha, aby vypudila „motýly”. Zdá se jí sen, že jí zas dvacet a telefonuje, volá matce o pomoc, aby byla spoutána, potrestána za to, že se „ho” dotýkala a pak měla „motýly” v břiše, které musela vypudit, aby ji neopustil a nezůstala sama. Matka jí tehdy pomohla v tajnosti dokončit potrat, ale nedovolila jí vyzpovídat se ze svého hříchu, což

mělo za následek její psychickou retardaci: „*Știu ca ai o singură dată șansa să fii pedepsit și o singură dată, șansa sa fii iertat și eu le-am pierdut pe amândouă, dar poate că, dacă sunt cuminte și nu mă mai ating de nimeni, și fac curat tot timpul, și spun mulțumesc că nu s-a aflat totul la poliție și la ziare, o să mă ascuți, pentru că fiecare om trebuie să aibă pe cineva care-l ascultă, ca să poată să zică, să zică, să zică și să se descarce de violența extremă, pentru că, dacă nu, atunci ajungi să o faci asupra străinilor și atunci ajungi nebun de legat.*¹⁰¹ (Vím, že je jen jedna šance být potrestán a jen jedna šance dostat odpuštění, a já jsem je ztratila obě, ale možná, že, když budu hodná a nebudu se nikoho dotýkat a budu stále uklízet a říkat děkuji, že se nic nedostalo na policii ani do novin, mne budeš poslouchat, protože každý člověk potřebuje mít někoho, kdo mu naslouchá, aby mu mohl říct, mohl říct, mohl říct a zbavit se extrémní násilnosti, protože, když ne, jinak dospěješ k tomu, že ho pácháš na cizích, a tak se staneš bláznem ke spoutání.) Přes počáteční vzájemný odpor Rafy a Marii se oba nechají ztrhnout sexuálním stykem, který propojí minulost s přítomností, oba mohou nahlas vyslovit své touhy a osvobodit se od tabu, která je spoutávala.

Nastalo jaro, země povolila a Ioan si kope hrob. Maria s potěšením vzpomíná na Rafu, díky němuž zjistila, že by se jí líbilo být prostitutkou. Konečně má pocit, že má vlohy i pro něco jiného, než k násilnictví. Rafa jim z vděčnosti věnoval svou kreditní kartu s přístupovým heslem a Maria by si nejvíce přála, aby si Ioan koupil její sexuální služby a jako bonus mu dopřeje násilnou smrt. Ioan přijímá její doteky, protože, platí-li materiálně, nemusí platit svými city. Chce, aby ho hladila, ale tvrdě, až jí bolí ruce. Hladí se vzájemně, čímž porušili pravidlo ulice – nedotýkat se, nevázat se. Jeho vytoužené doteky léčí její duši a ona už nechce být násilnická, touží prožít zbytek života společně s ním v pokoji, bez nočních můr o vypuzeném dítěti, ale on nedokáže zapomenout na prožitou hanbu: „*Maria: Eu nu mai... cred că nu mai sunt violenta. Și nu mai visez copilul. Mie mi-a trecut violența extremă. Sunt nebună și mi-a trecut, si tu nu ești nebun, așa c-o să-ți treacă si ție. Ioan: Tu n-ai apărut în ziar! Nu știi ce înseamnă. Rușinea. „Rușine în sânul bisericii. Preotul păcătos. Poftele trupești.” Ceea ce am făcut eu... Maria (proaspăt experimentată, aproape cochetă): Dar toți o facem! Ioan: Dar nu apare în ziar! La televizor. Pe Internet. Comentariile. Rușinea. N-a mai... După ce a apărut în ziar, a venit omul îsta. Omul îsta – îi murise mama – si când am început slujba, m-a recunoscut si a plecat cu moarta. Sa nu-i fac eu slujba. N-a vrut s-o îngrop eu. „Să n-o atingi!”, așa a zis. Să n-o ating cu mâna mea murdară și cu mintea mea*

¹⁰¹Tamtéž, str 40

murdară. Omul ere supărat, îi murise mama. Și am vrut să-l împac. E păcat să pleci așa cu mortul. M-am dus după ei. Am încercat să vorbesc. Și m-a împins. „Nu mă atinge”, așa mi-a zis.” (Maria: Já už ne... myslím, že už nejsem násilnická. A už se mi nezdá o dítěti. Mě už přešlo extrémní násilnictví. Jsem blázen a přešlo mě to, a ty blázen nejsi, takže tě to taky přejde. Ioan: Ty ses neobjevila v novinách! Nevíš, co to znamená. Hanba. „Hanba v lůně církve. Hříšný kněz. Žádosti těla.” To, co jsem udělal já... Maria (čerstvě zkušená, téměř koketně): Vždyť to děláme všichni! Ioan: Ale neobjeví se to v novinách! V televizi. Na internetu. Komentáře. Hanba. Už ne... Poté, co se to objevilo v novinách, přišel ten člověk. Ten člověk – zemřela mu matka – a když jsem zahájil obřad, poznal mě a odešel i s nebožkou. Abych mu obřad nevedl já. Nechtěl, abych ji pohřbil já. „Nedotýkej se jí!”, tak to řekl. Abych se jí nedotýkal svou špinavou rukou a svou špinavou myslí. Člověk byl rozhněvaný, zemřela mu matka. Tak jsem ho chtěl usmířit. Je to hřích, jen tak odejít s skonalým. Šel jsem za nimi. Pokoušel jsem se mluvit. A strčil do mě. „Nedotýkej se mě”, tak mi to řekl.)¹⁰² Ioan chce, aby Maria dodržela svůj slib, ale ona dostane psychický záchvat, přičemž tluče hlavou o telefonní budku, a opakuje, že chce, aby se jí dotýkal a (jednou) pohřbil on ji. Ioan se příšerně rozčílí: *„Arătați-mi un preot, care a păcătuît, si eu, îl voi acoperi cu mantia mea.” Si iartă ne nouă greșalele noastre precum și noi iertăm greșiilor noștri. Și noi suntem greșiții noștri, si noi nu ne iertăm pe noi, și, dacă noi nu ne iertăm pe noi, nici Dumnezeu nu poate să ne ierte, și rămasem neiertați, pentru că, undeva între noi și Dumnezeu, a intervenit ceva, s-a ridicat o cortina ca o cortină plutitoare, o cortină plutitoare din ziare, si ziarele opresc iertarea!”* (Ukažte mi jednoho kněze, který zhřešil, a já ho pokryji svým pláštěm. A odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim viníkům. I my jsme naši viníci a neodpouštíme si sami sobě a, když sami sobě si neodpouštíme, ani Hospodin nám nemůže odpustit, a zůstaneme bez odpuštění, protože někde mezi námi a Hospodina se dostalo něco, postavila se mezi nás zeď jako přehrada, přehrada z novin, a noviny brání odpuštění!)¹⁰³ Maria tluče hlavou čím dál více, při poslední úderu zasáhne přehrávač a zemře. Její přání, aby ji jednou pohřbil, se splnilo dříve než předpokládala – ve chvíli, kdy ji vleče do hrobu původně připraveného pro sebe, se vrací Rafa s dárky pro ně. Je šokovaný tou událostí a nabízí pomoc, ale Ioan chce zapomenout, protože jen on ji miloval jako sám sebe. Jedinkrát jí dovolil se ho dotknout a mělo to fatální následky, a tak odhání i Rafu, aby se ho už nikdo nedotknul. Chce zůstat sám s přehrávačem neustále opakujícím jednu píseň.

¹⁰² Tamtéž, str. 57

¹⁰³ Tamtéž, str. 58

V doslovu hry zjišťujeme v krátkých obrazech, co předcházelo vánočnímu setkání těch tří nešťastných osob – Rafa, byl ještě na Štědrý den v práci, která ho deprimuje a byl nešťastný, že nedokáže vymyslet pravý dárek pro svou příliš dokonalou ženu. Ráno si koupil bílý kožich, aby si připadal jak v peřince, a tak jí toto teplé objetí chtěl dopřát také. Když konečně dorazil domů, kde opět hrála píseň „If you go away” (Když mě opustíš), uvědomil si, že jeho partnerka je ekoložka a dostal zkrat z každodenního stereotypu, přetvářky a potlačování svých tužeb. Utekl na ulici mezi bezdomovce s úmyslem spáchat sebevraždu. Tím však naplnil osud svůj i bezdomovců Ioana a Marii. Rafa – Rafael, archanděl lásky a uzdravení, přinesl oběma nešťastníkům lék, který potřebovali. Marii roky odpírané lidské objetí, Ioanovi roky odpíranou možnost zpovídat a dát (netradiční) rozhřešení.

Nicoleta Esinencu

Ačkoliv se narodila v Moldavsku a ne v Rumunsku, řadí se Nicoleta Esinencu k rumunským dramatikům. Na svět přišla 17. prosince 1978 v Kišiněvě. Je dcerou známého moldavského spisovatele a scénáristy Nicolae Esinenca a někdo jí přezdívá „Copilul teribil a lui Esinencu“ (Příšerné Esinenkovo děcko) i proto, že se projevuje jako rebelka, která se vysmívá zažitým klišé. Brání se tím, že chce věci nazývat pravými jmény: *ȘNu că aș vrea să fiu astfel, e doar dorința de a spune lucrurilor pe lume. Ai două soluții: sau spui, sau nu spui. Eu vreau să spun lucrurilor pe nume.* “ (Ne že bych chtěla být taková, je to jen touha nazývat věci pravými jmény. Máš dvě možnosti: buď to řekneš, nebo neřekneš.)¹⁰⁴. Nicoleta vystudovala Dramaturgii a Scenaristiku na Státní umělecké univerzitě v Kišiněvě. Působila jako literární tajemnice kišiněvského divadla „Eugen Ionesco“. I když nevyznává idoly, ve své tvorbě se nechává inspirovat argentinským spisovatelem Rodrigem Garciou.¹⁰⁵

Nejvíce se proslavila jednou ze svých dramatických prvotin s kontroverzním názvem *Fuck you, Eu.ro.Pa!*. K dalším hrám patří *Cum să scrii o piesă*, *Fuck you, Eu.ro.Pa!*, *A șaptea kafana (ve spolupráci s D.Crudu, M.Fusu)*, *Politiștul* (Policista), *Footage*, *Mame fără pizde* (Matky bez vagín), *Zuckerfrei*, *A (II) RH+*, *Antiko*, *TzapTzarap*. Její tvorbu ovlivnili v dětství Gregore Vieru a v dospělosti současní dramaturgové jako např. Ivan Viripaev, Lukas Barfuss, Werner Schwab či Fritz Kater. Ve svých hrách se snaží eliminovat autobiografické prvky,

¹⁰⁴ VIP Magazin: Nicoleta Esinencu. Copilul teribil al lui Esinencu. [Online]. [2011-12-10]. Dostupné z http://www.vipmagazin.md/profil/Nicoleta_ESINENCU/

¹⁰⁵ DUBAC, Daniel: A New Wave of Moldovan Theatre Rushing into Shore. [Online]. [2011-12-10]. Dostupné z <http://www.eurocult.org/uploads/docs/1034.pdf>

protože chce tvořit sociální divadlo zaměřené na současné společenské problémy.¹⁰⁶ Právě ve hře *A șaptea kafana* se promítly výsledky rozhovorů s oběťmi obchodování s lidmi (15 osob), které se ocitly ve vězení. Esinensu, Crudu a Fusu se pokoušeli zmapovat z jakého prostředí osoby pocházely a jak se dostaly do područí svých trýznitelů. Přes všechny strasti, kterými si prošly, ani jedna z dotazovaných osob neřekla, že by znovu neodešla do ciziny za prací.¹⁰⁷ Tato kolektivní práce patří do kategorie her se sociální tematikou, zabývající se profesní migrací a jejích důsledků jako společenského fenoménu.

Fuck you, Eu.ro.Pa!

Přestože její nejznámější hra vznikla během stipendijního pobytu ve Stuttgartu (prosinec 2003), její inspirací je Kišinev, kde nachází dostatek materiálu pro svou tvorbu. Monolog ve formě dopisu „ilustruje krizi identity dívky narozené v době komunistického režimu, která nenachází sama sebe ani v nové Moldavské republice, ani v Evropě.“¹⁰⁸ Rozsahově krátký text byl otištěn v brožuře prezentující rumunskou účast na festivalu v Benátkách a v Rumunsku i Moldavsku způsobil poprask, inscenace hry v divadle Teatrul „Eugene Ionesco“ v Kišinevě byla zakázána ihned po premiéře Ministerstvem kultury. Ve skutečnosti nejprovokativnějším je název, který v kontextu samotné hry ztrácí na vulgaritě a urážlivosti. Dívka v dopise otci (Leninovi) hledá odpověď na otázku, jak se uplatnit v nové kapitalistické společnosti, kde je všechno na prodej, když ji vychovala společnost stará, jejíž ideálem byla oddanost vlasti a rodina se třemi dětmi: „*Tată, acesta nu este un mesaj de adio... Tată, acesta este un eseu pentru un concurs anunțat de clubul tinerilor prim-miniștri. Ce mi-a dat țara mea și cu ce am răsplătit-o eu? Tată, eu n-am să particip la acest concurs. Eu nu corespund cerințelor. Eu nu am trei copii. Unul pentru tată, unul pentru mamă și unul pentru țară. Tată, eu am doi frați mai mari. Tată, eu sunt a treia. Tată, eu sunt pentru țară. Pentru care țară sunt eu?*“ (Otče, toto není dopis na rozloučenou... Otče, toto je esej pro soutěž vyhlášenou klubem madých premiérů. Co mi dala moje země a čím jsem se jí odměnila já? Otče, já se této soutěže nezúčastním. Já neodpovídám požadavkům. Já nemám tři děti. Jedno pro tátu, jedno pro mámu a jedno pro zemi. Otče, já mám dva starší bratry. Otče, já jsem ta třetí. Otče, já

¹⁰⁶ VAKULOWSKI, Mihail: *Interview cu Nicoleta Esinencu*. In Tiuk! [Online]. [2011-12-10]. Dostupné z <http://www.tiuk.reea.net/8/esinencu.html>

¹⁰⁷ VIP Magazin: *Nicoleta Esinencu. Copilul teribil al lui Esinencu*. [Online]. [2011-12-10]. Dostupné z http://www.vipmagazin.md/profil/Nicoleta_ESINENCU/

¹⁰⁸ SIMIONCA, Ovidiu: „*I-as spune Iarta-ma domnului Tudor Octavian*“. *Interviu cu Nicoleta ESINENCU* In bservator Cultural. [Online]. [2011-12-20]. Dostupné z http://www.observatorcultural.ro/I-as-spune-Iarta-ma-domnului-Tudor-Octavian.-Interviu-cu-Nicoleta-ESINENCU*articleID_13843-articles_details.html

jsem pro zemi. Pro kterou zemi jsem já?)¹⁰⁹ Autorka ve své hře vyjadřuje rozčarování nad tím, že její vlast přešla (nejen hodnotami, ale i jazykově) z područí jedné velmoci (SSSR) do poplatnosti druhé (Amerika), a proto: „*America e mama ta vitregă, Europa! Fuck you, America! Fuck you, Europa! Fuck! De ce fuck! Nici de înjurat nu mai înjuri în limba ta.*“ (Amerika je tvoje macecha, Evropo! Fuck you, Ameriko! Fuck you, Evropo! Fuck! Proč, fuck! Ani nadávat už nenadáváš ve svém jazyce!)¹¹⁰

Peca Ștefan

Mladý kontroverzní dramatik Peca Ștefan, všemi nazývaný enfant terrible současné rumunské dramaturgie¹¹¹ je jedním z nových rumunských dramatických tvůrců, kteří ve svých hrách čelí sociálním, politickým, kulturním a ekonomickým skutečnostem postkomunistické éry a zrychlujícímu se vlivu kapitalistického konzumerismu vyplňujícího prázdnotu lidských životů. Podobně jako Gianina Cărbunariu či Bogdan Georgescu nastavuje zrcadlo nekontrolovatelně rychlému rozvoji vedoucímu k brutálnímu materialismu či úniku od reality pomocí sexu, drog a ohlušující hudby (*sex, drugs and rock'n roll* jsou stále v módě). Mladí lidé, hrdinové těchto her, se projevují vulgárně, chybí jim respekt vůči tradičním hodnotám a pohrdají starší generací. Vzhlížejí k Západu, utíkají z domova, nedočkají se však dosažení „amerického snu“, ale zklamání.

Peca Ștefan, vlastním jménem Ștefan Peca, se narodil v malém provinčním městě Târgoviște v srpnu roku 1982, přesněji v pátek 13., v den, tradičně i Pecou samým, považovaném za nepřiliš šťastný¹¹². V souvislosti s jeho jménem: tento mladý dramatik si přeje být jmenován pouze příjmením „Peca“, které by postačilo a vystihovalo ho podobně jako Bond či Kafka¹¹³. Peca navštěvoval základní školu Coresi v Târgoviște a poté Colegiul Național „Ienachița Văcărescu“ a odmaturoval v roce 2001 s výborným prospěchem 9,75.

¹⁰⁹ NEDELICU-PACURARU, Mirelle: *Teatrul Nicoletei Esinencu. Despre scrisnetul umorului negru venit de peste Prut*. In *Observator Cultural*. [Online]. [2011-12-05]. Dostupné z http://www.observatorcultural.ro/Teatrul-Nicoletei-Esinencu*articleID_18373-articles_details.html

¹¹⁰ Tamtéž

¹¹¹ NITA, Razvana: *Furie in culori*. Port.ro [Online]. [2010-11-28]. Dostupné z [online]. Dostupné z http://port.ro/pls/w/articles.article?i_area_id=3&i_topic_id=4&i_article_id=4580 Peca Ștefan: Copilul teribil al dramaturgiei românești contemporane

¹¹² PECA, Ștefan: *Cronologie*. [Online]. [2010-10-20]. Dostupné z <http://www.pecar.ro/index1.html>.

¹¹³ PECA, Ștefan: *România 21*. [Online]. [2010-10-20]. Dostupné z <http://www.pecar.ro/index1.html>. Str. 21

Byl přijat ke studiu na Bukurešťské univerzitě. I přes své zaujetí divadlem ignoroval rumunskou divadelní fakultu a vysokoškolské vzdělání získal na Fakultě komunikace a veřejných vztahů¹¹⁴. Odborné divadelní přípravy se mu dostalo v rámci kurzu „Dramatického psaní“ (Dramatic Writing) v USA na New York University a na mezinárodní divadelní stáži v Londýně na Royal Court Theatre, oba studijní pobyty získal na základě své dosavadní tvorby.

Jeho texty byly představeny v Rumunsku, USA, Anglii, Irsku, Německu, Rakousku, Švýcarsku, Francii, Estonsku, Rusku, Bulharsku, Polsku, Bělorusku, Řecku, Srbsku i v České republice (The Sunshine Play). Hry získaly nejrůznější ocenění, k nejvýznamnějším patří Cena za inovaci na Heidelberg Stuckemarkt (Německo, 2007) či Nejlepší hra – Drama o vztazích – na London Fringe Report Awards (Velká Británie, 2006).

V šesti letech se poprvé aktivně setkává s divadlem – vystupuje jako páže v dětském představení „*Înșir-te mărgărite*“ od Victora Eftimiu. I jeho dramatické vlohy se projevují již v dětském věku - svou první divadelní hru, loutkovou, napsal roku 1992, ale ta se nedochovala. Jednalo se o jakousi Červenou Karkulku naruby – jmenovala se zřejmě *Černá karkulka* a všechny postavy byly současné. První zachované prózy a verše pocházejí z let 1995-1996. V téže době se začíná učit hře na kytaru a skládat hudbu, která v jeho životě hraje důležitou úlohu¹¹⁵.

Za počátek Pecovy literární kariéry lze pokládat rok 1998, kdy se v únoru rozhoduje pro psaní, ať už prózy, poezie, divadla či filmových scénářů. O Velikonocích se mu podaří během několika hodin dokončit svou první divadelní hru *O statie...*, za kterou na podzim téhož roku obdrží ocenění na festivalu „Moștenirea Văcăreștilor“. Po několika letech byla uvedena i na scénu divadel Comedie a Nottara (Teatrul Comedie, Teatrul Nottara). V té době začíná pracovat na svazku krátkých próz *Cameleonic*, které dokončí v roce 1999. V tomto roce vytvoří i fotoromán *Fuzz/[chiar] dacă* a druhou divadelní hru *Showdown*, za níž obdrží druhé místo na již zmíněném festivalu Moștenirea Văcăreștilor a možnost představit ji jako autorské čtení, což vede k založení târgoviștské nezávislé společnosti alternativního divadla BLA. Její

¹¹⁴ Facultatea de Comunicare si Relații Publice din cadrul SNSPA

¹¹⁵ Do svého životopisu zařazuje i datum úmrtí Kurta Cobaina, zřejmě jeho vzoru, posledního mohykána rockové hudby, prokletého básníka punku, rozervance, který spáchal sebevraždu v 27 letech. Nirvana, The Beatles a Queen jsou hudební skupinou, nichž se zmiňuje v CV – Peca se zdá být syntézou Cobaina, Lennona a Mercuryho.

zakladatelé, Peca Ștefan, Adrian Posteuca a Laurențiu Bănescu, nastudují a zinscenují hru *Showdown*.

Přestože se věnuje psaní krátkých próz, svazek *Dric I – Pop (StrAnge)*, jeho zaujetí divadlem stoupá, a tak se rozhoduje pro dráhu profesionálního dramatika. V prosinci dokončuje hru *Dric II – Popdays (sau Sfârșit Cotidian)*, kterou zinscenuje opět společnost BLA v červnu 2008 v divadle Tony Bulandra. Peca se dále zabývá myšlenkou psaní muzikálu, pouští se do různých experimentálních projektů jako např. cyberpoezie (*DRIC IIIrei*). Na podzim vzniká jeho čtvrtá divadelní hra s názvem *Picabo/pinguini*, která obdrží 3. místo na výše jmenovaném festivalu, a za *Dric I* cenu „asalt“ (objev roku) v rámci festivalu Erotica v Konstanci. Tyto první čtyři divadelní hry lze pokládat za počátek zájmu a odhodlání věnovat se dramatické činnosti, za prvopočátek, jenž se během následujících let prohloubí natolik, že se stane jeho jedinou profesí, což v Rumunsku nepatří k obvyklým jevům.¹¹⁶

V únoru 2001 dokončuje jednu ze svých nejdůležitějších her: *Punami*, s níž vstoupil do povědomí zainteresované veřejnosti a, dle mého názoru, do druhé etapy své tvorby. V létě vznikají hry *U.F.* a *De ce John Lennon va trebui să moară*, kterou pokládá za svůj nejslabší výkon. Ke konci roku se dostává do tvůrčí krize z nedostatku inspirace, z čehož nakonec vzniká zatracovaná hra *Ziua futută a lui Niels* (2002), jež rozbouří rumunskou divadelní obec, ale společně s *Punami* mu získá vítězství soutěže vyhlašované společností DramAcum. Začíná spolupracovat s bukurešťským divadlem Teatrul Luni de la Green Hours, kde bude zinscenováno mnoho jeho her. Před odjezdem do New Yorku napíše hry *Andreea/Andreea* (*Andreea despre Andreea*) a *I HATE HELEN*, opět šokující a plné vulgárností, díky čemuž je oslavován jakožto alternativní umělec i zesměšňován jakožto trapný škrábal.

Díky novým zkušenostem získaným pobytem v zahraničí vznikají v roce 2004 hry *COOlöri* (*Barvy*), *România 21* (*Rumunsko 21*), *New York (Fuckin' City)*, *Bonzo (sau am scris o piesă de căcat)* (*Bonzo (aneb napsal jsem hru na hovno)*). V následujícím roce píše další zdánlivě nedůležité hry jako *The Complete Truth About The Life And Death Of Kurt Cobain*, *Bebe's Trip* a *The Sunshine Play*. S poslední z nich se zúčastní Fringe festivalu v Dublinu. *The Sunshine Play* se stane nejhranější inscenací divadelní sezóny 2005 – 2006. Na rozdíl od *The Sunshine Play*, kritikou označenou za příliš konvenční, hru *Bucharest Calling* (2006) věnuje prostitutkám a kuplířům. Charakteristickým znakem tohoto třetího období je hledání národní i

¹¹⁶ Psaní divadelních her se totiž na rozdíl od např. USA nevěnují profesionální dramatici, neboť s tak úzce profilovanou profesí se lze jen stěží uživit, ale spisovatelé, kritici, herci, režiséři.

osobní identity na pozadí chaosu způsobeného státním převratem a cestou za vyrovnáním se západnímu standardu.

Poslední současné Pecovo období je ovlivněno tragickou ztrátou otce. Nový směr v tvorbě naznačují vlastní názvy nejnovějších her: *Povești inventate complet adevărate despre Baia Mare* (Smyslené příběhy naprosto pravdivě o Baia Mare), *5 minute miraculoase în Piatra Neamț* (5 zázračných minut v Piatra Neamț) a *Roșia Montană / Pe linie fizică și pe linie politică* (Roșia Montană / Po stránce fyzické a po stránce politické), které jsou výsledkem nového projektu zahájeného s režisérkou Anou Mărgineanu nazvaného „*Despre România, numai de bine*“ (O Rumunsku, pouze v dobrém), jenž si klade za cíl dokumentovat malé městské společnosti, jejich místní nesnáze i radosti. Nejedná se o dokumenty, ale vycházejí z reálných podkladů, z vlastních zkušeností a pozorování získaných během pobytu ve jmenovaných městech, kde prováděli terénní výzkum. Je patrné, že ačkoliv Peca sám sobě předpovídal smutnou budoucnost neuznaného umělce, nový směr v jeho tvorbě může vzbudit zájem nejen dospívající generace. Prostřednictvím těchto her může divákům přiblížit druhou neoficiální tvář problémů¹¹⁷ prezentovaných zpravodajstvím.

Ve výše uvedeném výčtu her jistě nejsou jmenovány všechny, které napsal. Základním zdrojem pro tuto práci byly především jeho webové stránky www.pec.ro, pro další informace, které jsem o něm získala (z novin, časopisů, literatury), zde není prostor, ale daly by se zúročit při psaní komplexnějšího článku. Rozhodně mi ale pomohly při snaze o pochopení jeho stylu a způsobu vyjadřování, kterými není snadné proniknout, protože často využívá ironie a sarkasmu.

Pecovi je v současnosti 29 let a jako dramatik ještě stále prochází vývojem. Neexistuje doposud žádná práce, která by se věnovala jeho dosavadní tvorbě jako celku a analyzovala ho. Já sama nechci vynášet předčasné soudy o jeho hrách. Můžu se pouze podělit o své pocity, které ve mně četba jeho her zanechává. Ačkoliv se ctihodným rumunským literárním kritikům může zdát povrchní a vulgární, nacházejí si jeho hry mladou naslouchající obec, která zřejmě chápe, co chce říct. Ano, bombarduje publikum přemírou vulgarity, ale ona je bohužel všude kolem nás, jen jsme dost otupělí, abychom si ji běžně uvědomovali. V této práci bych ráda přiblížila tři z jeho starších her: *Coolöri*, *România 21* a *The Sunshine Play*.

¹¹⁷ Baia Mare – těžba zlata a znečištěné prostředí, Piatra Neamț – lokální patriotismus, Roșia Montană – likvidace lokality kvůli vytěžení zlata a stříbra.

COOLöri

Hra *COOLöri aneb komedie z Brooklynu* byla napsána během Pecova studijního pobytu v New Yorku v období 2003-2004 „na objednávku“ jakožto pracovní výstup v rámci kurzu Advanced Playwriting (Pokročilé psaní her) a její původní verze je tedy v angličtině. Nejprve byla představena jako scénické čtení studenty v New Yorku. Ke konci roku 2004 byla přeložena a upravena do rumunštiny. Samotný název divadelní hry i grafické ztvárnění odkazují alespoň ke dvěma slovům – k anglickému (a světově velmi módnímu) cool /kúl/ a rumunskému culori, čímž v čtenáři nebo divákovi vyvolává očekávání pestrobarevného zážitku poplatného současným teenage trendům. Tato ztřeštěná satyra tepe americkou posedlost mezinárodním terorismem a jejich předsudky vůči všemu přicházejícímu z Východu. V roce 2006 byla na Festivalu rumunské komedie oceněna jako nejlepší nová komediální hra.

COOLöri chce být jakýmsi cvičením v představitivosti – co by se stalo se skupinkou Američanů donucených přijet do Rumunska. Jedná se tedy o dnes častý námět – téma imigrace, ale v obráceném smyslu. V posledních letech vzniklo mnoho her, jejichž hrdinové jsou lidé z Východu, toužících po americkém snu. V tomto případě však jedna americká rodina společně se svými přáteli si jede vyřešit problémy do Bukurešti.

I v této hře se podobně jako ve většině Pecových her, objevují motivy homosexuality, bisexualitu, incestu, alkoholismu, drog, národnostní předpojatosti, nevěry, promiskuity, hledání lásky a smyslu života. Opět se objevuje postava Pecy ve vedlejší roli, v tomto případě však hybatele hlavní zápletky. Hra je plná různých klišé známých z amerických filmů – ať už se jedná o zasazení do prostředí (Brooklyn) či zažité, i když zkreslené charaktery, anebo známé „hlášky“ z kultovních filmů či melodie oblíbených kapel. (The Queen)

Ve hře vystupuje sedm postav – americká rodina tvořená Georgem (28 let), jeho matkou Rosie (54 let) a otcem (58 let), Georgeovi kamarádi Frank (28), Damon (kolem 30 let), Rocco (27 let) a Rosiin milenec Peca (přes 30 let). Příběh začíná v bytě Georgeova otce v newyorském Brooklynu, kde se opilí George a Frank dívají na balet a vulgárně se dohadují, kdo z nich je „teplouš“. Na pohovce leží Rocco, respektive jeho nehybné tělo, držící v náručí igelitovou tašku s jakýmsi žlutým práškem, a vedle něj spí Damon.

Z osočování prvních dvou se dozvídáme podrobnosti o Roccovi, který neodhadl „zlatou“ dávku, jež ho stála život. Rocco požil žlutý prášek – novou drogu „Zlatý drak“, kterou sám

vyrobil a kvůli níž se stanou terčem ruské mafie, protože představuje možnost obrovského obohacení. George s Frankem se dohadují o tom, co provedou s Roccovým tělem a hlavně s 30 kg narkotik nacházejících se v bytě Georgeova otce, jenž se má co nevidět vrátit z údajné služební cesty. George naléhá na Franka, aby zavolal svým italským kamarádům o pomoc. V tom proběhne v televizi zpráva o zatčení mladého nadějného rumunského dramatika Pecy, obviněného z terorismu. Nehledě na presumpci nevin, Frank ho automaticky zavrhuje. „FRANK: Nu-mi vine sa cred căți teroristi traiesc in tara asta! Una, două, apare câte unul, de unde nici nu te aștepti! Terorist român, mi se face rău! (Beat)“ (Nechce se mi věřit tomu, kolik teroristů žije v téhle zemi! Sem tam se objeví jeden, odkud bys to ani nečekal! Rumunskéj terorista, dělá se mi z toho zle!)¹¹⁸

Z jejich rozhovoru o Roccovi a jeho „umění“ spočívající v úspěšné výrobě a distribuci drog na střední i vysoké škole, které mu přinášelo veliký úspěch u žen, které mu po požití marihuany či tvrdší drogy splnily jakékoliv sexuální požadavky, vyplývá, čeho si téměř třicetiletí muži cení nejvíce: být kvalitně „zhulen“ a „vyhulen“. Žít bezstarostně a zemřít mladý. „FRANK: Am auzit că în facultate îl spuneau Vrăjitorul. Toată lumea îl știa în campus. Era cel mai bun. Tot timpul venea cu cel mai marfă praf, cu cea mai bună iarbă. Avea pizdele la degetul mic. George: Trebuie să recunosc că tot timpul a știut cum să drogheze o femeie. FRANK: Mamă, și ce le făcea după. Asta-i o mare calitate la un bărbat, George. Omul nostru știa cum să înscrie... pe bune. Fără compromisuri! Omul nostru o pune în stil mare! Nu suferea niciodată! Tipele nici măcar nu-și aminteam. Îți dai seama? Și băi frate, tot timpul i-o sugeau. Cred că lui Rocco i s-a supt de cele mai multe ori pula, de mai multe ori decât oricărui dintre noi adunați la un loc și înmulțiți cu doi. (Beat) Noi, George, noi eram ții care o frecau aiurea. Noi eram ții care nu ne prindeam niciodată la timp, niciodată nu eram pe fază când venea vorba de pizde. Adică, ce făceam – furam mașini? Vindeam droguri? Măsluiam buletine? Plăteam vreo curvă proastă sa ne-o frece un pic? Și în timpul asta, ce făcea Rocco? Rocco se distra de minune, asta făcea. Noi făceam un căcat, făceam laba, lucram pe mărunțiș în timp ce timpul asta o pune în stil mare! Tipul asta era al dracului de deștept, dacă mă întrebi pe mine! Tipul asta are tot respectul meu. Adică avea! A mers la facultate și a murit dintr-o supradoză.” (FRANK: Slyšel jsem, že na veřejce mu říkali Čaroděj. Na koleji ho znali všichni. Byl ze všech nejlepší. Pokaždé nakráčel s nejparádnějším práškem, s nejlepší trávou. A pičky měl na malíčku. GEORGE: Musím uznat, že vždycky věděl, jak zfetovat nějakou ženskou. FRANK: A páni, co jim pak prováděl.

¹¹⁸ PECA, Stefan: *Coolori*. [Online]. [2010-10-20]. Dostupné z <http://www.peca.ro/index1.html>. Str. 9.

To je u chlapa velká kvalita, Georgi. Náš člověk věděl jak se zapsat... no vážně. Bez kompromisů! Náš člověk to dělal ve velkém stylu! Nikdy nestrádal! Ty buchy si to ani nepamatovaly. Chápeš to? A brácho, pokaždé mu ho i vyhulily. Myslím si, že Rocco měl nejvíckrát vyhulený brko, víckrát než my všichni dohromady na druhou. (Opile) My, Georgi, my byli ti, co si ho honili nadarmo. My byli ti, který se nechytli včas, nikdy jsme nevěděli, která bije, když přišla řeč na pindy. Teda co jsme vlastně dělali – kradli jsme auťáky? Prodávali drogy? Falšovali občanky? Zaplatili si nějakou mizernou kurvu, aby nám ho trochu vyhonila? A co mezitím dělal Rocco? Rocco se náramně bavil, to dělal. My dělali hovno, anču dlanču, dělali na prkotinách, zatímco tenhle týpek to rozjížděl ve velkém stylu! Tenhle týpek byl zatraceně chytrý, jestli se mě ptáš! Tenhle týpek má můj veškerý respekt. Teda měl! Šel na fakultu a předávkoval se.)¹¹⁹

Jejich dohadování o „smyslu života“ je narušeno podivným puchem – nakonec se ukáže, že Damon ve spánku vykonal velkou potřebu - poté, co zjistí, že mezitím zemřel jeho kamarád Rocco, a je donucen se řádně osprchovat, se musí vykoupit tím, že půjde nakoupit pivo a cigarety. Georgie a Frank si čekání krátí sledováním televizních zpráv, kde zazní: *„Președintele a ținut să asigure opinia publică de faptul că teroriștii precum Peca vor fi pedepsiți si judecați fără milă de acum înainte. Securitatea mondială stă deasupra intereselor meschine. Cetățenilor străini le va fi interzisă intrarea în Statele Unite ale Americii pe o perioadă indeterminată...“* (Prezident se rozhodl pojistit veřejné mínění o tom, že teroristé, především Peca, budou nadále potrestáni a souzeni bez milosti. Světová bezpečnost stojí nad malichernými zájmy. Cizím občanům bude zakázán vstup do Spojených států amerických po blíže neurčené období...)¹²⁰

Vtom se nečekaně dříve vrací Georgeův otec, rozzuřený tím, že syn po něm žádá vstupní kód, aby ho vpustil do vlastního domu. Z jeho prvních vět je poznat, že se jedná o člověka nesnášenlivého (protižidovské poznámky) a cholerického, který se vrátil z cesty za svou bývalou manželkou, aby se jí pokusil opět získat pro sebe – kvůli penězům a pravidelnému sexu. Tam ji ale našel v objetí mladého rumunského dramatika. Otec, bývalý policista, se své bývalé nechce vzdát, a tak vše zaranžuje tak, aby byl obviněn z nejrůznějších zločinů. Ani Rosie se však Pecy nehodlá vzdát, hájí ho a odjíždí za ním do Rumunska, aby se za něj provdala.

¹¹⁹ Tamtéž, str. 11

¹²⁰ Tamtéž, str. 19

Otec Alvin koupil pro sebe a syna letenky, aby ji přivezli zpátky. Do Rumunska nakonec odlétají nejen Alvin s Georgem, ale i Frank a Damon a dokonce i Rocco, který byl pouze v bezvědomí, aby tak unikli před mafií, která od nich chce Žlutého draka, nejjemnější kokain na trhu v hodnotě půl milionu dolarů. Podnikavý Alvin přijde s nápadem, že do Rumunska, rozvojové země, pojedou všichni a rozprodají tam kokain, čímž pohádkově zbohatnou. „*Gândiți-vă în perspectivă, băieți! Europa de Est! Jumătatea de milion o să se transforme într-un milion și jumătate! Corupția domnește în țările alea! Putem să vindem direct guvernului, abia așteaptă așa ceva! În plus, sunt retardați! Idioți! Înapoi! E exact locul potrivit pentru așa ceva! Gândiți-vă la posibilități! O să începem cu România.*” (OTEC: Myslete perspektivně, kluci! Východní Evropa! Půl milionu se lehce promění v milion a půl! V těch zemích vládne korupce! Můžeme to prodat přímo vládě, na něco takovýho jen čekají! Navíc jsou retardovaní! Idioti! Opožděnci! To je přesně to místo, pro něco takovýho! Myslete na ty možnosti! Začneme s Rumunskem.)¹²¹

Rocco má svůj vlastní důvod pro cestu do Rumunska – je jím Peca a jeho hláška v pořadu Larryho Kinga: „*Ei bine Larry, eu cred ca nu ești un ratat atâta timp cât crezi cu adevărat în ceea ce faci!*” (No dobrá, Larry, myslím si, že nejsi retarda, pokud doopravdy věříš v to, co děláš!)¹²² Ta myšlenka oslovila Rocca natolik, že Peca se pro něj stává Kristem a chce pro něj změnit svůj dosavadní bezcenný život. Chce být jeho prorokem pomocí *stand up* komedie (na stojáka) a Peca by mu psal scénáře.

Peca se tedy po deportaci vrátil do rodného Rumunska, do Bukurešti, následovaný svou milenkou Rosie, Georgeovou matkou. Nutno podotknout, že Peca je Georgeovým vrstevníkem. Nevede se mu dobře, kdysi úspěšný dramatik je rád, že sehnal práci jako číšník. Rosie nic z toho nevnímá, myslí jen na sex. V baru, kde pracuje, se objeví Rocco, jehož Peca pokládá za majitele podniku a je potěšen, když zjistí, že zná jeho dílo a obdivuje ho. Ale odmítá psát pro něj scénáře, už nikdy se nechce vrátit ke psaní, přestože Rocco nešetří chválou: „*Tu ești un geniu al comediei, chiar dacă îți place sau nu! Am nevoie să scrii așa ceva pentru mine. (beat) Poți să o faci, ai încredere în ce-a ceți spun! Înainte să îți dai seama, am deveni amândoi celebri și bogați.*” (Ty jsi génius komedie, ať už se ti to líbí nebo ne! Potřebuju, abys něco takovýho psal i pro mne! (Opile) Můžeš to dělat, věř tomu, co ti říkám!

¹²¹ Tamtéž, str. 31

¹²² Tamtéž, str. 33

Dřív než si toho všimneš, se staneme oba dva slavný a bohatý.)¹²³ Peca, kvůli obavám ze ztráty zaměstnání, mu více neodporuje, Rocco nakonec odchází.

Pozdě v noci má Peca dva telefonáty. Nejprve si čtyři Američané objednávají stůl (George a jeho společníci) a pak volá Pecova dávná láska, která mu před 12 lety zlomila srdce, a teď žádá odpuštění a schůzku. Peca je k ní zpočátku tvrdý, ale nakonec podlehne a odchází za ní, aniž by zavřel bar. Přicházejí Američané. Když nenajdou Pecu, začnou rozebírat své nezdary s prodáváním Žlutého draka, způsobené nespolehlivými romskými dealery. Zazní i mnoho kliše na adresu Rumunek.

Ačkoli otec přijel, aby získal zpět bývalou manželku, v tu chvíli ho zajímá více obchod s drogami, a jak by k tomu mohli využít Pecu. Jelikož mají schůzku s dalším dealerem, otec s Georgem odcházejí a na Pecu zůstane čekat Frank s Damonem, který využívá nehlídaného baru a prolévá se whiskou. Vrací se Rocco a dostává se do potyčky s Damonem, jenž ho obviňuje z přebrání jediné ženy, kterou miloval – Rosie. Ta se v tu chvíli vrací do baru za Pecou, ale musí čelit Damonovi a jeho pistoli. Rosie ho ukonejší, ale někdo je přesto postřelen – George, jehož přivádí otec, a tak se všichni setkávají v baru.

Rosie se dozvídá, že si přijeli pro ni, ale ona Alvina odmítá a začnou se hádat. V tu chvíli se vzbouří George, který je syt jejich dohadováním se na téma rodina. Odmítá je jako otce a matku, protože nikdy neplnili své úlohy, jak by dítě potřebovalo. Nenávidí je a přiznává se jim k homosexualitě a k lásce vůči Frankovi. A Frank jeho city opětuje. Tuto situaci ještě vygraduje navrátilivší se Peca – oznamuje Rosie, že ruší svatbu. Alvin se na něj chce vrhnout, aby se pomstil jménem Rosie, ale George mu v tom zabrání a prozradí Pecovi, kdo stál za jeho obviněními a deportací z USA.

Alvinova reakce je jistou typizací: povyšuje se nad Pecou, „zasraným Rumunem“, Peca (hlas lidu, Rumuna proti Američanovi) mu to vrací: „*Cine ești tu să vorbești, De ce ai venit aici; De ce a trebuit să vii aici; De ce ești aici dacă ești atât de superior; De ce ai venit dacă te simți atât de non-român? Nu erai fericit trăind în regatul acela superior al tău, cel mai mișto loc din univers? Vii aici și te comporti de parca ai fi mai bun decât oricine, doar prin faptul de a te fi născut și pentru că poți să vorbești englezește! Lasă mă să-ți spun ceva: și EU pot să vorbesc englezește! Și pe lângă mine, alte trei sferturi din Europa. Spune-mi, de ce ai venit aici? De ce a trebuit să-mi distrugi viața? Ce te-ai gândit: O să-l distrug. E român n-o să simtă*

¹²³ Tamtéž, str. 41

nimic. Ştim cu toţii că sunt retardaţi de la natură români ăştia. E normal că tipul acesta arată ca un terorist. Vine dintr-o ţară în care nici măcar n-au electricitate!” (Kdo jsi ty, že takhle mluvíš? Proč jsi sem přišel? Proč jsi sem musel přijít? Proč jsi tady, když když se na nás tak vytahuješ? Proč jsi přišel, když se cítíš takovým anti-Rumunem, tak nad nějakým rumunským hovnem! Nebyls šťastný, když sis žil v tom svým nadřazeným království, v nejsensačnejším místě ve vesmíru? Přijedeš sem a chováš se jako bys byl lepší než kdokoliv jiný jen proto, že ses narodil a že můžeš mluvit anglicky? Dovol, ať ti něco řeknu: i já můžu mluvit anglicky! A kromě mě ještě další tři čtvrtiny Evropy. Pověz mi, proč jsi sem přišel? Proč jsi mi musel zničit život? Snad sis pomyslel: „Zničím ho. Je to Rumun, nebude nic cítit. Všichni víme, že jsou od přírody retardovaní, tyhle Rumuni. Je normální, že tenhle týpek vypadá jako terorista. Pochází ze země, kde dokonce nemají ani tu elektriku!)¹²⁴ Alvin je schopen ze sebe vysypat pár výhrůžek a dává se na útěk, aby vpadl do cesty záchrance přijíždějící pro George. Umírá, Rosie je v šoku, George se to jakoby nedotýká. Chce začít nový život společně s Frankem a snad i s matkou, odjíždějí do nemocnice.

V baru zůstávají pouze Rocco a Peca (a opilý spící Damon). Události posledních dnů zapůsobily na každého z nich odlišně: Rocco našel sám sebe ve smyslu, že chce-li člověk něco dokázat, musí na tom zapracovat sám, v jeho případě stát se spisovatel. A spisovatel Peca? Chce si odpočinout a dát svému životu smysl (staromódním způsobem) založením rodiny, protože zjistil, že Elena je stále láskou jeho života. „*M-am îndrăgostit. Dar, aşa cum văd eu lucrurile, să te însori cu o femeie pe care o IUBEŞTI CU ADEVĂRAT – asta e genial, prietene! Ştii cum e în ziua de azi! Căsătoria a devenit un eveniment foarte rar în vieţile oamenilor. Şi cum nu sunt homo, ca toată lumea, o să profit de ocazia asta şi o să îmi întemeiez o familie.*” (Zamiloval jsem se. Ale, jak to teď vidím, oženit se se ženou, kterou DOOPRAVDY MILUJEŠ – to je geniální, příteli! Víš, jak to dnes chodí! Manželství se stalo velmi vzácným jevem v životě lidí. A protože nejsem homouš, jako všichni, využiju téhle příležitosti a založím si rodinu.¹²⁵ Důležité ale je zůstat sám sebou, nenechat sebou manipulovat. Peca odchází, Damon se probouzí z opilosti do splínu ze stárnutí a umírání, do podivně barevného života bez konkrétního cíle. Ale je tu Rocco, který mu tiše nabízí své přátelství a případně kariéru v šoubyznysu.

¹²⁴ Tamtéž, str. 64

¹²⁵ Tamtéž, str. 67

România 21

Divadelní hra / muzikál *România 21* patří společně s *Coolörii, New York (Fucking City)* a dalšími do volného souboru her napsaných během stáže v New Yorku nebo krátce po ní. Vznikla v roce 2004 a Peca za ni obdržel v Heidelbergu cenu za inovaci pro rok 2007. Celostátní rumunská premiéra se uskutečnila v Piatra Neamț pod vedením Pii Furtado. Dílo vzniklo jako reakce na otázku: „Jak bys popsal svou vlast a její nedávnou minulost v jiné zemi?“ Cílem výše jmenovaných her je představit cizincům Rumunsko, i ta nejotřelejší klišé s Rumunskem spjatá, a vypíchnout tak jejich absurditu.

Peca označuje tyto tři hry za komedie – a snad i jsou, ale poněkud černé, což ovšem bylo jeho úmyslem. *România 21* je nejen komedií, ale i muzikálem. Muzikálem velmi sarkastickým, absurdním, ale také extrémně realistickým v znázorněných skutečnostech. Objevují se zde archetypy, v nichž lze rozpoznat mnoho osobností před rokem 1989 i po něm. Peca se snaží zinscenovat současnou rumunskou identitu: „*Je to i hra o identitě. Idea tkví v tom, že můžeš říci tyto pravdy a přitom se smát, můžeš si dělat legraci z vlastního trápení. Měli jsme v roce 2005 autorské čtení hry v Greenu a byla velmi dobře přijata, tedy nestalo se nikdy dříve, že by se publikum smálo při každé replice.*“¹²⁶ Hru prokládají písně, jejichž texty složil autor a jsou dostupné na www.pecar.ro. Snaží se jimi reflektovat dějiny vývoje rumunské hudby od 70. let po současnost.

Před vlastním začátkem hry vystupuje v Prologu Peca (pro změnu opilý!) a představí sebe¹²⁷ a svou vlast, stát, který cizinci řadí k zemím třetího světa. Hra vypráví příběh jedné rumunské rodiny na pozadí transformačního (přechodného) období po revoluci '89 a snahy o integraci do Evropské unie. Rodina je tvořena pěti členy: otcem Ionem, matkou Mio, dvěma syny, a to starším Teem a mladším Vicem, a dcerou Fifí. Úvodní píseň „Vítejte v Rumunsku“ je souhrnem pojmů a jmen více či méně známých a spojovaných s Rumunskem (Mutu, Iliescu, krádež, pedofilie, cikáni).

¹²⁶ E și o piesă despre identitate. Ideea e că poți să spui adevărurile astea râzând, poți să faci haz de necaz. Am avut în 2005 o lectură a piesei la Green și a fost foarte bine primită, adică nu s-a mai întâmplat niciodată ca publicul să râdă la fiecare replică. PECA, Stefan: *România 21*. [Online]. [2010-10-20]. Dostupné z <http://www.pecar.ro/index1.html>. str. 5

¹²⁷ Numele meu este Peca și sunt autorul piesei pe care o să o vedeți în continuare – România 21. Numele meu adevărat este Ștefan Peca dar pseudonimul meu artistic este simplu... Peca. Știți ceva de genul... Kafka. Tamtéž, str. 5

V prvním výstupu žádá mladý Ion znamení od Boha – dostává se mu příslibu, že povede svou zemi, za podmínky, že založí řádnou (socialistickou) rodinu. K cíli může dojít využitím jakýchkoli způsobů, neboť cesty Páně jsou nevyzpytatelné. A tak se ještě v době hlubokého komunismu seznamuje s Miou, ještě téhož večera spolu mají sex, jehož výsledkem je jejich první dítě. Ion, člen Securitate, zradí své rodiče a nechá je zavřít, aby pro svou rodinu (kterou má čekat slibná budoucnost) zajistil větší byt. Jeho první reakce na zvěst o těhotenství je však odpudivá: „*NU! NU PUTEM ADUCE UN COPIL ÎN ȚARA ASTA, MIO! Adică, România e încă o țară comunistă. Viitorul nostru e nesigur. O să ne ia cel puțin un secol ca să prindem din urmă economiile vestice, economia puternicelor State Unite ale Americii! Nu avem o asemenea economie în părțile astea! Nu vezi că suntem retardați cultural, social, și mai ales, economic??? Vrei un copil retardat?*” (Ne! Nemůžeme přivést dítě na tento svět, Mio! Tedy, Rumunsko je ještě komunistickou zemí. Naše budoucnost je nejistá. Bude nám to trvat alespoň století, než dohoníme západní ekonomiky, ekonomiku mocných Spojených států amerických! Nemáme podobnou ekonomiku v těchto končinách! Nevidíš, že jsme retardovaní kulturně, sociálně a především ekonomicky??? Chceš retardované dítě?)¹²⁸ Jedině že by se jim narodilo děvčátko, to by byl spokojen, protože si uvědomuje, že děvčátka se mu budou líbit i v osmdesáti letech! Ale je zklamán: jeho žena porodí chlapce, a samozřejmě je to její vina!

Celkově se mu manželka znelíbí, přestane být mladým přitažlivým děvčetem a ztloustne. O dítě nemá nakonec zájem ani jeden z nich. Jednou dokonce chlapec kvůli matčině nepozornosti spadne z osmého patra, přežije, ale rodiče, často pod vlivem alkoholu, to nijak zvlášť nerozhodí. Po čtyřech letech otec opět zatouží po tom, aby se jim narodila holčička. Svého syna pokládá za dostatečně starého na to, aby se (na vlastní oči) dozvěděl, jak se dělají děti. Pokládá se za velmi osvíceného, když začíná se sexuální výchovou v tak brzkém stádiu života. Chlapci se však narodí bratříček – může za to Černobyl!

Nastává prosinec roku 1989. Přestože je Ion propuštěn ze zaměstnání, cítí ve vzduchu změnu. Zazní výstřel, komunistický režim padl, brána do světa, především do Španělska se otvírá, rodina bude žít ve svobodné zemi. Rodiče naleznou nová kapitalistická zaměstnání, skončila chudoba, ale honba za penězi a mocí je provázená prodejem miminek, protože se dosud nenarodila vytoužená holčička. V polovině devadesátých let se Ion stane senátorem. Kvůli nedostatku času nestihl zaznamenat, že jeho žena udělala kariéru v televizi díky pořadu o

¹²⁸ Tamtéž, str. 18

hubnutí a že mladší syn Vic se maluje, obléká do matčiných oděvů a kokain užívá jako potravinový doplněk.

Miin monolog, v němž udílí rady rumunským ženám, jak dosáhnout vlastní kariéry, je nadsazený, ale ne tak daleko od pravdy: „*Știu că după o lungă perioadă de absență și abstenență, ne putem întreba, pe bună dreptate: „Ce fac de acum încolo? Care e soluția? Ar trebui să îmi înșel bărbatul?”*. *Ei bine, doamnelor, răspunsul este simplu: faceți ce am făcut și eu. Ignorați absența lui în viața de zi cu zi; vindeți de două ori mai mulți bebeluși decât el, începeți să beți extrem de mult și prostituați-vă la cel mai înalt nivel. Cine știe, s-ar putea ca unul dintre clienți să vă faciliteze accesul la o emisiune grețosă de televiziune care să vă transforme într-una dintre cele mai antipatice vedete ale României, nu; Terenul perfect de unde să începeți să agresati oamenii obișnuiți cu teorii despre relații și modă atunci când propriile relații sunt în pom și vă îmbrăcați ca naiba. Fumați o groază! Fumați o groază de iarbă! Pierdeți kilogramele. Asta o să vă facă să vă simțiți mai bine. Și vomati! Continuați să vomati și silueta dumneavoastră va înflori! Credeți-mă pe cuvânt, am fost acolo, am făcut asta! Și ca să fiu sinceră, cred că natura femeilor din România din zilele noastre este să își vândă trupurile bărbaților foarte bogați, preferabil țigani, arabi, greci care au făcut averi din trafic cu valută și droguri, prostituție sau afaceri cu petrol și cărora le place să trateze femeile ca pe niște sclave sexuale. Dacă nu puteți să puneți mâna pe unul dintre acești lorzi ai afacerilor necurate, atunci încercați să păcăliți un senator român. Nu veți da greș, vă garantez. Sunt bătrâni, corupți și refuză să se schimbe...*” (Vím, že po dlouhé době nepřítomnosti a abstinence, si můžeme plným právem klást otázku: „Co teď budu dál dělat? Jaké je řešení? Měla bych podvádět svého manžela?“ No dobře, dámy, odpověď je jednoduchá: Udělejte to, co jsem dělala i já. Ignorujte jeho nepřítomnost v každodenním životě; prodávejte dvakrát tolik miminek než on, začněte pít co nejvíce a prodávejte se na nejvyšší úrovni. Kdo ví, je možné, že některý z klientů vám umožní přístup do trapného televizního pořadu, který vás promění v jednu z nejprotivnějších hvězd Rumunska, ne? Perfektní místo, kde začít s napadáním obyčejných lidí s teoriemi o vztazích a módě tehdy, když jsou vaše vlastní vztahy v krachu a oblékáte se jak hastroš. Příšerně hulíte! Příšerně hulíte trávu! Ztrácíte kila. To vám pomůže cítit se lépe. A zvracejte! Pokračujte ve zvracení a vaše postava rozkveté! Věřte mi na slovo, byla jsem tam, jela jsem v tom, dělala jsem to. A abych byla upřímná, myslím si, že přirozeností žen z Rumunska této doby je prodávat svá těla velmi bohatým mužům, pokud možno cikánům, Arabům, Řekům, kteří nahromadili majetek kšeftováním s valutami a drogami, prostitutí nebo čachrováním s naftou, a kterým se líbí

zacházet se ženami jako se sexuálními otrokyněmi. Jestli se vám nedaří sbalit žádného z těchto magnátů špinavého byznysu, pokuste se napálit nějakého rumunského senátora. Nešlápnete vedle, to vám garantuju. Jsou staří, zkorumpovaní a odmítají se změnit...)¹²⁹

Po několika letech se doma setkávají Ion a Mio. Ionovi se líbí štíhlá Mio, Mio se líbí úspěšný senátor Ion. V obvyklém alkoholickém opojení se na sebe vášnivě vrhnou a pomilují. Když se Mio přizná k tomu, že opakovaně podvedla Iona, dostane facku, protože žádný senátor nechce slyšet pravdu, i když to říká. Politici totiž nikdy neříkají to, co si myslí, a říkají, co si nemyslí.

Konečně se jim narodí vytoužená dcera, což Ion chápe jako vyplnění Božího slibu. Rodina je kompletní a on si dává předsevzetí, že bude tím nejlepším otcem na světě, který veškerou lásku věnuje své dceři Fifi. A vezme to z gruntu: chce blíže poznat své syny, jejichž jména si není schopen zapamatovat. Vyptává se na školu, respektive na spolužačky, ne kvůli synům, ale z osobních zájmů. Od Vica chce vědět, jestli už měl sex, a tak se dozvídá, že druhorozený syn je zřejmě gay. A je-li, pak ho nechce dále za syna. Vica to zraní a hledá únik v odchodu do armády.

Děj se posouvá o patnáct let, Fifi je čerstvá středoškolačka s bohatými zkušenostmi – chová se jako prostitutka. Tatínkova holčička otce opouští zlákaná slibem domnělého hudebního producenta, který ji chce do nové skupiny POPS 10. Nevadí, že neumí zpívat, stačí, že je sexy: „*Sunt „hot“, tati. Cristi spune că sunt „hot” și „trendy”. Că mă încadrez în „strategic planning-ul lui”, că putem să obținem un „share” excelent. Oricum, pe nimeni nu interesează dacă poți să cânti într-adevăr în România. Totul se rezumă la cum arăți și eu sunt „hot”!* Gândește-te: POPS 10. În plus, mă culc cu bărbați.” (Jsem „hot“ tati. Cristi říká, že jsem „hot“ a „trendy“. Že zapadám do jeho strategického *planningu*, že budeme moct získat skvělý „share“. Tak či tak, nikoho doopravdy v Rumunsku nezajímá, jestli umíš nebo neumíš zpívat. Všechno se redukuje na to, jak vypadáš, a já jsem „hot“! Jen si pomysli: POPS 10. A navíc spím s chlapama).¹³⁰ Ion argumentuje, že to jeho dcera nepotřebuje, když on ovládá polovinu země, ale onachce být nezávislou ženou a opouští ho. Slibuje však, že ho občas přijde zbičovat. Z Tea se mezitím stal mafián, obchodník s dětmi a násilník. Vic byl s ostatními řadovými vojáky poslán do Iráku. Nehledě na možná nebezpečí, Ion je na něj pyšný, protože tím dokázal, že není gay. Ion a Mio zůstali nakonec sami, sklidili ovoce své výchovy-nevýchovy. Mio chce Iona opustit, protože od narození Fifi ji naprosto přehlížel. Ion se má

¹²⁹ Tamtéž, str. 135

¹³⁰ Tamtéž, str. 143

stát premiérem, ale je zoufalý z rozpadu rodiny. Po materiální stránce se jim dařilo skvěle, přestože Rumunsko se topilo v problémech. Ionovi se splnil sen, dostal se do čela své země, ale jeho rodina je nefunkčním souhrnem pěti osob, kterým nezáleží na sobě navzájem. Ion lpěl pouze na Fifi (z nechutných důvodů), ale ta ho zapřela hned, jak se stala známou zpěvačkou, tanečnicí, pornoherečkou. Otočila se k němu zády stejně jako kdysi on ke svým rodičům.

Ion se stává premiérem, konečně ovládá celou zemi. Jeho syn Teo jde v jeho stopách – pokračuje v obchodování s miminky, drogami, prostitutkami a jeho snem je stát se předsedou fotbalového klubu, vozit se v drahých autech a randit s „patnáctkami“. Pro jeho trestnou činnost po něm jde policie, ale zkorumpovaný tatínek slibuje, že zasáhne! Kdo by si dovolil na premiérova syna... Jejich blahobyť a moc nic neznamená, když dostanou zprávu o zavraždění Fifi Francouzi při natáčení porna. Její smrt znamená pro Iona konec všeho, Mio je umístěna do psychiatrické léčebny.

Do hry vstupuje opět Peca, aby děj přenesl přes období Ionova smutku, apatie, nezájmu o cokoliv do dne, kdy k němu opět promluví Bůh a vysvětlí mu svůj záměr s osudem Rumunska – země musí být integrována do velké rodiny evropských sjednocených národů. Ionovi se sice rozpadla osobní rodina, ale nachází nový smysl života v budování šťastné nadnárodní rodiny. Boží hlas byl bohužel přehlušen ráumusem způsobeným opravou bukurešťských silnic, a tak Ion musí sám vymyslet, jak dosáhnout vstupu Rumunska do EU.

Navráťivší se Vic přichází s tradiční rumunskou metodou – přátelství a pohostinnost, rozuměj „děvky a chlast“. Ion se může přetrhout, aby francouzské komisi (k níž vůbec necítí zášť, i když francouzští filmaři mají na svědomí jeho dceru) posloužil, co nejlépe. A metoda je úspěšná, Rumunsko se stává součástí Evropské unie, Ionovo poslání na tomto světě ve službách Rumunska skončilo. Bůh si ho za odměnu povolal k sobě: „*Ion: Ce noroc că Dumnezeu E român!*“ (Jaké štěstí, že Bůh je Rumun!)¹³¹

Na závěr zazní poslední píseň (volný překlad): „*România mea: Cred că am văzut tot ce puteam vedea / e doar o mică parte din țara mea / și poate că într-o zi totul se va schimba / atâta timp cât măcar noi doi vom mai spera / și știu că e greu și sună absurd / dar eu m-am hotărât să mă țin de cuvânt / promit că într-o zi asta se va vedea / și toată lumea atunci va putea intra / în România mea / poate sunt nebun și nu știu ce spun / dar m-am săturat să mi-o*

¹³¹ Tamtéž, str. 60

trag în cur / politicieni și formații de dance / maneliști, fotbaliști, vedete TV / așa că uită de căcaturile care apar / aruncă ziarul , nu te fute pe bani / pune-te pe treabă, mai e mult de lucrat / până să începi să nu mai fii de căcat / în România mea.” (Myslím, že jsme viděli vše, co jsme vidět mohli. Byla to jen malá část mé země, ale možná, že jednoho dne se všechno změní, alespoň dokud tomu my dva budeme věřit. A vím, že je to těžké a zní to absurdně, ale rozhodl jsem se, že dostojím svému slovu. Slibuju, že jednoho dne, se to prokáže, a tehdy všichni budou moci vstoupit do mého Rumunska. Možná jsem blázen a nevím, co říkám, ale už jsem se nasytil všech politiků, tanečních skupin, manelistů, fotbalistů a televizních hvězd. Takže zapomeň na všechny sračky, které se objeví, zahod' noviny, nesoulož pro peníze, pusť se do díla, ještě to dá hodně práce, než začneš nebýt na hovno v mém Rumunsku.)¹³²

The Sunshine Play

The Sunshine Play je patrně nejznámější a nejúspěšnější Pecovou divadelní hrou. Svou světovou premiéru si odbyla v rámci dublinského Fringe festivalu (Dublin Fringe Festival) 27. září 2005 v originále – v angličtině¹³³. Rumunskou verzi představilo divadlo Teatrul LUNI de la Green Hours v listopadu téhož roku. Režie se chopila Ana Mărgineanu, Pecova nejčastější spolupracovnice, s níž se v posledních letech podílí na mnohých projektech. Název této divadelní hry se plně objasní až v závěru hry – nastává svítání (sunshine) za doprovodu písně skupiny Beatles „Good Morning Sunshine“.

Celý příběh se odehrává během několika málo hodin jedné červencové noci na střeše jakéhosi bukurešťského klubu, která se stává útočištěm a oddechovým místem pro Rumunku Izu a jejího bulharského přítele Trifora Cosminova před hlukem pronikajícím z klubu. Trifor si tento okamžik vybere k tomu, aby Ize nabídl zásnubní prsten – jejich dialog probíhající částečně v angličtině a částečně rumunštině vyvolává v divácích smích od samého začátku hry, neboť Trifor neovládá plně ani angličtinu, ani rumunštinu. Jeho nabídka se setkává s Izinými rozpaky, na něž Cosmin reaguje žárlivými výčitkami. Je v tom jiný muž? Vadí jí, že je Bulhar? Je snad pouhá koketa a jak mu maminka říkala, lamačka srdcí jako každá Rumunka? Nechce pochopit její nejistotu a nepřipravenost a rozchází se s ní. Odchází se „lěčit“ pomocí alkoholu a žen na party probíhající v klubu.

¹³² Tamtéž, str. 60

¹³³ Hra *The Sunshine Play* vyhrála Fringe Award, ročník 2004, a ESB Dublin Fringe Festival.

Iza je zaskočená a zraněná jeho extrémními projevy (žádost o ruku a vzápětí rozchod), a tak, když zaslechne šramot, předpokládá, že se vrátil, ale spatří Dana, který si také vybral střechu jakožto útočiště před vřavou klubu – a jako místo, kde by si v klidu mohl vykourit jointa marihuany. A tak se letní rozpálená střecha stane pro ně oba zpovědnicí – Iza přemítá o svém příteli a svých citech k němu, Dan vzpomíná na svá léta strávená v Kolumbii.

Ona zjistí, že svého Bulhara miluje a v dobrém rozpoložení se nabídne, že Danovi prokáže službu – pojedou s ním do Konstanci k mamince, kde bude předstírat, že je jeho bývalou kolumbijskou manželkou. Iza si potřebuje odskočit, ale během její nepřítomnosti se na střechu vrací Trifon, notně posilněn alkoholem. A tak se i on seznamuje s Danem, který netuší, že se jedná o Bulhara, o němž před chvílkou slyšel od Izy. I jeho seznámí se svou kolumbijskou minulostí, a tak to vypadá, že na výlet k moři pojedou ve třech. Opilý, ale nadšený Trifon si běží sbalit svá zavazadla, aby byl co nejdříve blízko Varny a aby tou cestou zapomněl na bolest, kterou mu způsobila jeho milovaná Iza.

Mezitím se vrací Iza s lahví šampaňského v ruce, aby si připili na seznámení i oslavili nový začátek – bez manželky, bez budoucího manžela. Z probíhajícího rozhovoru ale Danovi dojde, kdo že je Iziným snoubencem a chce z plánované cesty vycouvat. Iza ho obviňuje, že je stejná „slibotechna“ a podvodník jako každý muž, k čemuž se i Dan vlastně přiznává. Během svého života v Kolumbii se nevěnoval pouze výuce na univerzitě a doučování velvyslancovy dcery, ale také sázení na psí zápasy, kouření marihuany, byl i krátce uvězněn, podvedl svou manželku a nakonec byl ze země vyhoštěn.

Dan je vlastně bezelstný dobrák, který si svou lehkomyšlností zničil manželství, aniž by jeho matka stihla poznat jeho manželku. A Dan je smutný, že ji zklame. Iza si uvědomuje, že svým strachem a nepřipraveností zničila dlouholetý, po všech stránkách fungující partnerský vztah, a tak jí snad dobrý skutek prokázaný Danovi pomůže zmírnit stesk. Svého Trifyho nikdy nepodvedla, tak ji napadá, jestli by jí sex s Danem nepomohl k zapomnění. První polibek v nich ale nic nevzbudil. V tom se objeví první sluneční paprsky a oni jsou tím výjevem tak dojatí, že si ho chtějí vychutnat vykouřením cigarety.

Zkouší se opět políbit, ale přes veškeré snahy i romantický okamžik nezapůsobí ani druhý, ani třetí polibek, jehož svědkem se stane vracející se Trifon. A tak je celá skupinka cestovatelů pohromadě. Trifon je vzteky bez sebe, Dan i Iza vymýšlí chlácholivé výmluvy, ale Trifon se vrhá na Dana, přičemž se dostane na okraj střechy a začne vyhrožovat, že skočí. Zastaví ho Izin souhlas se sňatkem. Milenci se usmíří a Dan (který se v civilu jmenuje Popa) jim

nabídne, že je oddá, že si udělají svatbu za svítání jak z filmu. Připijí si bulharskou vodkou a vychutnávají si krásné sluneční ráno. Dan se rozhodne říci své matce celou pravdu a nový začátek začíná (po staru) tahem z jointu. Všichni se dívají do dále, do budoucnosti začínající v tomto prozářeném okamžiku...

Peca Ștefan je znám jako autor divadelních her v Rumunsku, Evropě i Americe. V České republice bylo možné shlédnout pouze jednu jeho hru – *The Sunshine Play* (Divadlo Bez zábradlí), která byla publikem přijata velmi dobře – soudě podle upřímného smíchu provázejícího celé představení, protože diváci reagovali na vtipná spojení známých narážek z filmů, hlášení, znělek, atd. Mezi poslední Pecovy úspěchy nepochybně patří ocenění ze strany Velvyslanectví Irské republiky v Rumunsku pro rok 2010 za svou hru *5 minute miraculoase in Piatra Neamt* (5 zázračných minut v Piatra Neamt), čímž „porazil“ své kolegy dramatiky Gianinu Cărbunariu a Bogdana Georgescu. Kromě finančního ohodnocení tím získal příležitost představit a zinscenovat svou hru na prknech Irského národního divadla během Dublinského mezinárodního divadelního festivalu. Peca se tak vedle Gianini Cărbunariu, Lii Bugnar či Mimiho Brănescu zařadil mezi rumunské autory mezinárodního významu.

V čem spatřuje Peca úlohu divadla? Peca se domnívá, že divadlo je svou přirozeností sociálním nástrojem, má sociální charakter. Nikdy nepsal politicky zabarvené hry, ale ani neměl v úmyslu psát divadelní hry se sociální angažovaností, i když jeho hry obsahují spoustu reakcí na sociální události. Jemu se však více líbí psát pohádky / příběhy.¹³⁴ V nich klade vedle sebe rozdílné pozice a své dojmy, své sociální krédo nechce explicitně vystavit v hrách, ale chce, aby obsah konkrétní hry vyprovokoval představivost diváka a donutil ho klást si otázky... v tom by měla spočívat sociální povaha Pecových her. Podněty čerpá ze svého života, neboť divadlo je pro něj jakýmsi deníkem – ve svých hrách reaguje na problémy, s nimiž se potýká sám či jeho okolí.

Je velmi obtížné zhodnotit Pecovu tvorbu a jeho přínos rumunskému či dokonce mezinárodnímu divadlu. Z jeho životopisu a z představených her ověřených nejruznějšími cenami v Rumunsku a především v zahraničí by se dalo soudit, že se zrodil nový Caragiale. Ale to bych dalece předbíhala, neboť Caragialeho platnost, čerstvost, trvanlivost se projevuje

¹³⁴PECA, Ștefan: *Despre rolul teatrului și natura lui socială: două vorbe despre fericire*. [Online]. [2010-09-30]. Dostupné z <http://www.b-cafe.ro/oameni/dramaturgi/peca-stefan/10-despre-rolul-teatrului-si-natura-lui-sociala-doua-vorbe-despre-fericire/>

v průběhu času – i po více jak sto letech, po různých nastudováních má stále co říci. Náměty, které si Caragiale vybíral, jsou i dnes aktuální. Zdali to platí i pro ty Pecovi, se uvidí... a pak se snad uvidí, kdo z jeho „hodnotitelů“ měl pravdu – ti, kteří mu tleskají udílením nejrozličnějších cen, anebo /protiklad! / nebo literární a divadelní „profesionálové“ jako např. Mircea Ghițulescu či Liviu Lucaci, kteří ho jako dramatika v pravém slova smyslu (prozatím) neuznávají: „*Legăturile Lui Stefan Peca cu literatura sunt incerte, dar, de vreme ce a publicat trei texte dramatice in volumul intitulat zgomotos Ziua f...a a lui Niels trebuie luat in considerare ca autor dramatic, deși nu avem de-a face chiar cu piese de teatru ci mai curând cu manifeste. Diferența este vizibilă: nu este vorba de psihologii, ci de ideologii iar Nils nu este un personaj, ci un purtător de mesaje ale unei noi literaturi, ale unui nou tip de expresivitate.*” (Spojitosti Stefana Pecy s literaturou jsou pochybné, ale, od té doby co vydal tři dramatické texty ve svazku s hlučným názvem Nielsův p...ý den, musí být brán v potaz jako dramatik, přestože se nejedná přímo o divadelní hry, ale spíše o manifesty. Rozdíl je patrný: nejde o psychologie, ale o ideologie, a Niels není postava, ale nositel poselství nové literatury, nového druhu expresivity) ¹³⁵

¹³⁵ GHITULESCU, Mircea.: *Istoria literaturii romane. Dramaturgia*. Editura Academiei Romane. Bucuresti, 2007. ISBN: 973-27-1616-8. Str. 770.

5. Dramatické psaní jako zrcadlo i kladivo současných poměrů

Saviana Stănescu, jeden z nejznámějších a nejúspěšnějších rumunských dramatiků, která přednáší o současné dramatické tvorbě na New Yorkské univerzitě, patří k nejkompetentnějším osobám, které mohou současnou tvorbu hodnotit vzhledem k tomu, že začala psát ještě před změnou režimu a „módou“ Royal Court Theatre, která ovládla mladé východoevropské dramatiky, absolventy Londýnských divadelních kurzů. Stănescu se zamýšlí nad současnou rumunskou tvorbou a její funkci ve svém článku „*New Romanian Drama & Film – mirror of the society or hammer to shape it?*” (Nové rumunské divadelní hry a filmy – zrcadlo společnosti nebo její tepající kladivo?).¹³⁶ Název článku je inspirován citátem Bertolda Brechta o účelu umění: „*Art is not a mirror to reflect reality, but a hammer with which to shape it.*” (Umění není zrcadlem odrážejícím skutečnost, ale kladivem k jeho tepání.)¹³⁷

V úvodní kapitole této diplomové práce jsem si položila dvě klíčové otázky, které se pokusím zodpovědět na základě předchozí kapitoly věnované patnácti rumunským dramatikům a výše uvedeného článku Saviany Stănescu.

Každý větší i menší stát má své symboly a tyto „znaky“ jsou mnohdy jedinými mnemotechnickými pomůckami pro cizince, kteří o dané zemi nevědí nic bližšího, ale zmíníme-li je, vybaví si alespoň zkrácenou představu. K důležitým státním symbolům patří i významné osobnosti, jak jsme se (bohužel) mohli nedávno přesvědčit odchodem bývalého prezidenta a dramatika Václava Havla. Přestože i Rumunsko má své slavné osobnosti (spisovatele, sportovce), kteří dosáhli světové úrovně, většina cizinců si vybaví bývalého diktátora Nicolae Ceaușesca nebo hraběte Drákulu. K dalším nálepkám patří cigáni, sirotci, toulaví psi, kriminalita a korupce. Vyvrátit takovéto stereotypní představy o Rumunsku není snadné, protože negativní stránky většinou zakryjí ty pozitivní. Má-li dojít k nápravě, je zapotřebí uvědomit si, v čem spočívají problémy rumunské společnosti, je zapotřebí společnosti nastavit nepokřivené zrcadlo.

V Rumunsku došlo po pádu Ceaușescova režimu k převratným společenským změnám, které měly za následek příliš výraznou diferenciaci jednotlivých sociálních vrstev. V tomto smyslu Rumunsko opravdu přešlo od komunismu ke kapitalismu. Nové politicko-spoločenské

¹³⁶ STĂNESCU, Saviana: *New Romanian Drama & Film – mirror of the society or hammer to shape it?* [Online]. [2011-12-03]. Dostupné z http://www.columbia.edu/cu/romanian/2008/Presentations/Saviana_Stănescu-New_Drama_Film.pdf

¹³⁷ Tamtéž, str. 1

uspořádání a otevření se světu přineslo do té doby neznámé problémy, které se samozřejmě projeví i v kultuře. Syrová a surová realita se stala námětem nejprve filmovým tvůrcům, poté i divadelním. Počátkem 90. let nevznikly téměř žádné nové hry, protože: „...*Romanian writers and the potential playwrights were at that time too busy with dramatic living to be able to focus on dramatic writing.*“ (Rumunští spisovatelé a případní dramatici byli v tu dobu příliš vyčerpáni dramatickým žitím, aby byli schopni soustředit se na dramatickou tvorbu.)¹³⁸ Navíc v Rumunsku v té době ještě neexistoval žádný vzdělávací kurz dramatického psaní, natož vysokoškolský obor. V téže době se v západní Evropě a Skandinávii začíná prosazovat tzv. „In Yer Face Theatre“ se svým depresivním, černým humorem při ztvárnění skutečnosti, což odpovídalo rumunskému dobovému cítění, a proto nacházelo ohlas nejen mezi spisovateli, ale i mladou generací, tzv. „E-generace, Generace X“ (generace internetu, extáze, rychlého občerstvení a rychlého milování) tápající v dnešní době, kdy je vše na dosah, ale přesto nedosažitelné.

K prvním poslům nového způsobu psaní patří Saviana Stănescu, Stefan Caraman a Alina Nelega, jejichž hrdinové jsou příslušníci generace fascinované rockovou hudbou a rychlými motorkami, atributy reprezentujícími svobodu a nezávislost v době demokratického světa, který nabízí jen konzum, o němž nestojí. Kami, hrdinka Aliny Nelegy, dává přednost předčasné smrti před životem příslušníka střední třídy. Stănescu, Caraman a Nelega se stali vzorem a mentory mladých začínajících autorů. Důležitou roli sehrál i profesor UNATC Nicolae Măndea, jenž k psaní přivedl své studenty režie, mezi něž patří i jedna z nejschopnějších současných dramatiček Gianina Carbuariu. Carbuariu stála společně se svými kolegy u zrodu společnosti dramAcum, která poskytla potřebnou motivaci a podporu mnohým začínajícím dramatikům nehledě na to, jak podivný se jejich text, zabývající se aktuálními disfunkcemi, mohl zdát.

Hry současných rumunských dramatiků patří do kategorie „divadla sociálních témat“, pro níž je charakteristický výběr ústředních postav. V prostudovaných dramatech jsem vysledovala následující typologii hlavních postav a jimi využívaných jazykových prostředků:

1. Lidé na okraji společnosti. Autoři hledají své „antihrdiny“ mezi prostitutkami, bezdomovci, vězni, narkomany, mladistvými delikventy, protože se snaží upoutat pozornost na přehlížená a tabuizovaná fakta, jakými jsou chudoba, násilí či nejrůznější

¹³⁸ Tamtéž, str. 2

závislosti. Vzhledem k tomu, že se dramatici snaží o reálné zachycení postav, využívají velmi vulgárních výrazů.

2. Lidé s homosexuální orientací. Vzhledem k charakteru rumunské mužské společnosti (macho) je homosexualita vnímána negativně, ale pod vlivem zahraničního módního trendu rovnoprávnosti sexuálních orientací dochází k prosazování a zviditelňování této minority, která byla ještě před dvaceti lety tabuizována. Využitím vulgárních jazykových prostředků se odráží snaha majoritní společnosti o zesměšňování homosexuálních vztahů.
3. Migranti. Do této skupiny řadíme osoby hledající novou nebo lepší životní příležitost. Migrantem se může v Rumunsku stát jakýkoliv člověk, protože nikdo nemá jistotu v ničem, a tak jejich jazyk odráží prostředí, z něhož vyšli, později i prostředí, do něhož se snaží začlenit.
4. Staří. Lidé, kteří dosáhli vyššího věku při čekání na změnu režimu, ale poté nebyli schopni adaptovat se v nové společnosti, v níž není místo pro *outsidery* zašlých časů a zašlých hodnot. Mladí jim nerozumí, protože nechtějí, staří by rozumět chtěli, ale neznají jejich pokřivený jazyk. Z obav před všudypřítomným násilím se stávají paranoidními, ale v krizových situacích automaticky reagují morálně a se sebezapřením.
5. Nezralí rodiče. Rodiče, kteří s nově nabytými možnostmi kapitalistické doby podcenili péči o své děti, kterým se ani nesnaží porozumět, čímž dochází k odcizení, neschopnosti komunikace a pohopitelným generačním střetům. Jazykové prostředky rodičů a dětí jsou odlišné stejně jako jejich smýšlení.
6. On a ona. Manželé, milenci, potenciální partneři a vztah mezi nimi je vděčným námětem mnoha autorů, kteří se snaží zachytit jak krásné stránky v začátcích vztahů, tak konflikty vznikající společným soužitím a nepříznivými podmínkami, tak vyzrálost získanou zkušenostmi a překážkami. Jazykové prostředky souvisí se situacemi, v nichž se postavy ocitají.
7. „Floutci“. Věkově dospělí, ale nikoliv psychicky dozrálí jedinci, kteří se díky podpoře rodičů či příbuzných nemusí postavit na vlastní nohy, podléhají iluzím o dosažení závratné kariéry v šoubyznisu. Jejich způsob vyjadřování má okolí přesvědčit o kvalitách, kterými neoplývají.

8. Děti a adolescenti. V Rumunsku dospívá za neutěšených podmínek tisíce nezletilých, kteří nemusí být nutně „dětmi ulice“, aby na nich nezůstaly stopy nedůsledné péče, která pramení z podcenění potřeby zodpovědného přístupu, ať už ze strany rodičů, příbuzných nebo státu, v případě opuštěných dětí. K jejich jazykovým prostředkům patří vedle vulgárních výrazů anglicismy, související s hudbou, telefony, internetem a jejich duševními stavy.

Současná tvorba je s ohledem na formu velmi rozmanitá, protože se upouští od klasické linie tradičního dramatu. Dramatik si ponechává absolutní volnost v způsobu narace, takže se můžeme setkat jak s tradiční kompozicí, tak s volným (neuspořádaným) záznamem jednotlivých scén, jejichž pořadí lze libovolně zaměňovat. K dalšímu znaku patří prolínání uměleckých stylů, protože sami dramatici vyžadují nahrazení dialogů jinými prostředky (např. projekce či spolupráce diváků). Mohu souhlasit se Savianou Stanescu, že společným prvkem současných rumunských dramatiků je vytříbený smysl pro humor, který může být velmi sarkastický i jemně poetický. Smysl pro humor není vlastní jen hrám komickým, ale i těm tragickým.

Závěrem konečně odpovím na otázky, jež jsem si stanovila na začátku:

Jakou roli hrají současní dramatici v rumunské společnosti?

Jaké místo zaujímají současní dramatici ve vývoji rumunské dramatické tvorby?

Dramatici, které jsem představila ve své diplomové práci, bývají označováni za autory alternativní pro své zaměření na sociální problémy, s nimiž se snaží bojovat svou tvorbou. Ačkoliv mohou mnohým literárním kritikům připadat příliš vulgární a neprofesionální, domnívám se, že jich je v rumunské společnosti zapotřebí, aby mohli nejen nastavovat zrcadlo jejím nešvarům, ale aby do ni mohli svými hrami jak kladivem tepat či dokonce „bušit“. Bylo by předčasné soudit, jak se současní rumunští dramatici zapíší do vývoje rumunské dramatické tvorby, ale s ohledem na pozornost, které se jim dostává nejen doma, ale především v zahraničí, věřím, že svými dosavadními i budoucími texty ovlivní stereotypní mentalitu společnosti, nejen té rumunské, což je důležitější než vstup do síně slavných spisovatelů.

Rezumat

Saviana Stănescu, unul din cei cunoscuți și cei mai de succes dramaturgi români, care predă arta dramatică contemporană la Universitatea din New York, aparține persoanelor celor mai competente care pot evalua scrierea contemporană mai ales datorită faptului că a început să scrie încă înainte de schimbarea regimului și a „modei” Royal Court Theatre, care i-a subjugat pe dramaturgii tineri din Europa de Est, absolvenți ai cursurilor de teatru londoneze. Stănescu examinează creația românească contemporană și funcția acesteia în articolul său „*New Romanian Drama & Film – mirror of the society or hammer to shape it?*” (Piese de teatru românești și filme românești noi – oglinda societății sau ciocanul pentru formarea acesteia?).¹³⁹ Denumirea articolului este inspirată de citatul lui Bertold Brecht privind scopul artei: „*Art is not a mirror to reflect reality, but a hammer with which to shape it.*” (Arta nu este oglinda care reflectă realitatea, ci ciocanul pentru fasonarea acesteia.)¹⁴⁰

În capitolul introductiv al acestei lucrări de diplomă mi-am pus două întrebări cheie¹⁴¹ la care voi încerca să răspund în baza capitolului precedent dedicat unui număr de cincisprezece dramaturgi români (Lia Bugnar, Ștefan Caraman, Gianina Cărbunariu, Nicoleta Esinencu, Bogdan Georgescu, Mihai Ignat, Vera Ion, Maria Manolescu, Mihaela Michailov, Alina Nelega, Ștefan Peca, Ioan Peter, Gabriel Pintilei, Saviana Stănescu and Carmen Vioreanu) și în baza articolului Saviane Stănescu menționat mai sus.

Fiecare stat, fie el mic sau mare, are simbolurile sale și aceste „semne” sunt deseori elementele mnemotehnice unice pentru străinii care nu știu nici un fel de alt amănunt despre țara dată, dar dacă noi menționăm aceste semne, atunci își fac măcar o idee distorsionată. Din simbolurile de stat importante fac parte și personalitățile importante, așa cum (din păcate), nu de mult, ne-am putut convinge din plecarea fostului dramaturg și președinte al republicii, Václav Havel. În ciuda faptului că și România are personalitățile sale celebre (scriitori, sportivi), care au atins un nivel mondial, majoritatea străinilor își aduce aminte de fostul dictator Nicolae Ceaușesca sau de contele Dracula. Alte etichete le aparțin țiganilor, orfanilor, câinilor vagabonzi, criminalității și corupției. Eradicarea unui astfel de stereotip despre România nu este deloc ușoară, deoarece trăsăturile negative de obicei prevalează asupra celor

¹³⁹ *New Romanian Drama & Film – mirror of the society or hammer to shape it?* [Online]. [2011-12-03].

Dostupné z [http://www.columbia.edu/cu/romanian/2008/Presentations/Saviana Stanescu-New Drama Film.pdf](http://www.columbia.edu/cu/romanian/2008/Presentations/Saviana%20Stanescu-New%20Drama%20Film.pdf)

¹⁴⁰ Tamtéž, str. 1

pozitive. Dacă vrem ca lucrurile să se schimbe și să se îmbunătățească, trebuie să înțelegem în ce constă problemele societății românești, trebuie să punem în fața societății o oglindă nedistorsionată.

După căderea lui Ceaușescu, în România au avut loc schimbări radicale care au avut ca rezultat o diferențiere prea accentuată a păturilor sociale. În acest sens România într-adevăr a trecut de la comunism spre capitalism. Noua ordine politică și socială și deschiderea către lume au adus probleme necunoscute până atunci, care, bineînțeles, s-au făcut simțite și în cultură. Realitatea crudă și dură a devenit, prima dată, subiectul pentru creatorii de filme, iar apoi și pentru dramaturgi. La începutul anilor 90 nu au apărut aproape deloc piese de teatru noi, deoarece: „...Romanian writers and the potential playwrights were at that time too busy with dramatic living to be able to focus on dramatic writing.” (Scriitorii români și eventualii dramaturgi au fost în acea vreme prea însărcinați cu trăirea dramatică, pentru a fi capabili să se concentreze asupra scrierii dramatice.)¹⁴² În plus, în România din acel timp încă nu exista nici un curs de scriere dramatică, o specializare universitară nici gând. În aceeași perioadă, în Europa de Vest și în Scandinavia începe să-și facă loc așa-zisul „In Yer Face Theatre” cu umorul său depresiv, negru în ceea ce privește reflectarea realității, ceea ce corespundea românescului simț de epocă și de aceea își găsea suportatori nu numai printre scriitori, ci și la generația tânără, așa-zisa „E-generație, Generația X” (generația Internetului, extazului, a fast food-ului și a dragostei rapide) bătând în epoca contemporană, când totul este posibil, dar inaccesibil.

Printre primii soli ai noului mod de a scrie se numără Saviana Stănescu, Ștefan Caraman și Alina Nelega, eroii cărora aparțin generației fascinate de muzica rock și motociclete rapide, atribute reprezentând libertatea și independența într-o lume care se vrea democratică, care oferă doar consumul de care nu este interesată. Kami, eroina Alinei Nelega, preferă o moarte prematură decât să trăiască ca un om din pătura de mijloc a societății. Stănescu, Caraman și Nelega au devenit modele și mentori ai unor autori începători tineri. Un rol important l-a jucat și profesorul la UNATC, Nicolae Măndea, care i-a însuflețit pe studenții săi de la regie să scrie, între ei aflându-se și unul dintre cei mai capabili autori dramatici contemporani, Gianina Cărbunariu. Cărbunariu s-a aflat, împreună cu colegii săi, la apariția societății dramAcum, care a oferit motivația și suportul necesare pentru mulți dramaturgi începători, în ciuda faptului că textul ocupându-se cu disfuncționalitățile contemporane lor straniu pute să pară straniu.

¹⁴² Tamtéz, str. 2.

Piese de dramaturgie române contemporani fac parte din categoria „teatrului temelor sociale“ pentru care este specifică alegerea personajelor centrale. În dramele studiate am urmărit următoarele tipologii ale personajelor principale și mijloacele lingvistice utilizate de către acestea:

1. Oameni la marginea societății. Autorii caută „antieroi“ lor între prostituate, oameni fără adăpost, pușcăriași, narcomani, delicvenți minori, deoarece încearcă să atragă atenția asupra realităților ignorate și tabuizate, cum sunt sărăcia, violența sau diferitele stări de dependență. Având în vedere faptul că dramaturgii încearcă să surprindă în mod real personajele, ei folosesc expresii foarte vulgare.
2. Oameni cu orientare homosexuală. Având în vedere caracterul societății bărbătești din România, (macho) homosexualitatea este percepută negativ, dar sub influența modei din străinătate în ceea ce privește egalitatea orientărilor sexuale, are loc promovarea și evidențierea acestei minorități, care, încă cu douăzeci de ani în urmă, a fost tabuizată. Utilizarea unor mijloace lingvistice vulgare reflectă încercarea societății majoritare de a-și bate joc de relațiile homosexuale.
3. Migranți. În această categorie încadrăm persoane căutând o oportunitate de viață nouă sau măcar mai bună. În România, migrant poate deveni orice om, deoarece nimeni nu are siguranța în nimic și astfel limbajul lor reflectă mediul din care au ieșit, mai târziu, și mediul în care încearcă să se încadreze.
4. Bătrânii. Oameni care au atins o vârstă înaintată așteptând schimbarea regimului, dar apoi nu erau în stare să se adapteze la noua societate în care nu este loc pentru *outsiderii* vremurilor trecute și valorilor pierdute. Tinerii nu-i înțeleg deoarece nu vor, bătrânii ar vrea să înțeleagă, dar nu cunosc limba lor distorsionată. De frică din violența omniprezentă devin paranoici, dar în situațiile de criză reacționează automat în limitele moralei și cu renegarea de sine.
5. Părinți nematuri. Părinții care, cu posibilități nou câștigate ale erei capitaliste, au subapreciat grija de copiii pe care nici măcar nu încearcă să-i înțeleagă, astfel având loc înstrăinarea, imposibilitatea de comunicare și conflicte între generații, oarecum de înțeles. Mijloacele lingvistice ale părinților și ale copiilor sunt diferite, la fel cum diferită este și gândirea lor.

6. El și ea. Soții, amanții, partenerii potențiali și relațiile între ei constituie un subiect recunoscut al multor autori care încearcă să surprindă atât aspectele frumoase de la începutul relației, cât și conflictele apărute în cursul coabitării din cauza unor condiții neprielnice, precum și maturitatea câștigată din experiență și din diferite piedici. Mijloacele lingvistice corespund situațiilor în care se află personajele.
7. „Marțafoi“. Indivizi maturi din punctul de vedere al vârstei, nicidecum din punctul de vedere psihic, care, grație suportului de la părinți sau rude, nu au nevoie să se ridice pe propriile lor picioare, cad pradă iluziilor în legătură cu atingerea unei cariere excepționale în showbusiness. Modul lor de exprimare trebuie să convingă pe cei din jur în legătură cu calitățile pe care nu le posedă.
8. Copii și adolescenți. În România devin maturi, în niște condiții nu prea fericite, mii de minori care nu trebuie să fie neapărat „copii ai străzii“, ca să rămână pe ei urme ale unei griji insuficiente care rezultă din subestimarea unei atitudini responsabile, fie din partea părinților, rudelor sau a statului, în cazul copiilor abandonati. În afara unor expresii vulgare, mijloacele lor lingvistice abundă în anglicisme din domeniul muzicii, telefonului, internetului și din starea lor de spirit.

Având în vedere forma, creația contemporană este foarte variată, deoarece linia clasică a dramei tradiționale este abandonată. Dramaturgul își rezervă libertatea absolută în modul de narațiune, așa că putem întâlni atât compoziția tradițională, cât și înregistrarea liberă (neordonată) a unor scene individuale, ordinea lor putând fi schimbată arbitrar. O altă caracteristică o reprezintă întrepătrunderea stilurilor artistice, deoarece dramaturgii înșiși cer înlocuirea dialogurilor cu alte mijloace (de exemplu, proiecția sau colaborarea spectatorilor). Sunt de acord cu Saviana Stănescu că elementul comun al dramaturgilor români contemporani este sensul rafinat pentru umor care poate fi foarte sarcastic și ușor poetic. Sensul pentru umor nu este caracteristic doar pieselor comice, ci și celor tragice.

În încheiere, în sfârșit răspund la întrebările pe care mi le-am pus la început:

Ce rol joacă dramaturgii contemporani în societatea românească?

Ce loc ocupă dramaturgii contemporani în evoluția creației dramatice românești?

Dramaturgii pe care i-am prezentat în lucrarea mea de diplomă sunt de obicei desemnați ca autori alternativi pentru orientarea lor asupra problemelor sociale împotriva cărora încearcă să lupte prin creația lor. În ciuda faptului că multor critici literari li se pot părea prea vulgari și

neprofesionali, cred că societatea românească are nevoie de ei, nu numai ca să îndrepte oglinda spre maladiile acesteia, ci și, prin piesele lor, să poată s-o fasoneze sau chiar „s-o lovească“. Ar fi prematur să judecăm modul cum se vor înscrie dramaturgii români contemporani în evoluția creației dramatice românești, dar având în vedere atenția care li se acordă nu numai acasă, dar și, în primul rând, în străinătate, cred că, prin textele lor de până acum și prin cele viitoare, vor influența mentalitatea stereotipă nu numai a societății românești, ceea ce este mai important decât intrarea în sanctuarul scriitorilor celebri.

Resumé

Tématem této diplomové práce je rumunská dramatická tvorba, která vznikla po roce 1989. Pro nastínění současné situace jsem si vybrala patnáct stále ještě tvořících dramatiků: Liu Bugnar, Ștefana Caramana, Gianinu Cărbunariu, Nicoletu Esinencu, Bogdana Georgesca, Mihaie Ignata, Veru Ion, Mariu Manolescu, Mihaelu Michailov, Alinu Nelegu, Ștefana Pecu, Ioana Petera, Gabriela Pintileie, Savianu Stănescu a Carmen Vioreanu. Jmenovaní autoři patří k rumunské „nové vlně“, která se částečně inspirovala rumunskou meziválečnou avantgardou a tvorbou britských a skandinávských dramatiků první poloviny devadesátých let, česky označovanou jako *cool drama* a výstižněji polsky *nowy brutalismus*.

První, kteří se inspirovali tímto směrem, byli Nelega, Stănescu a Caraman, generace porevolučních dramatiků, ale opravdový brutalismus předvedli až mladší tvůrci, nazývaní „Generace 2000“, a to především Peca Ștefan, Jemu, M. Ignatovi, A. Neleze, G. Cărbunariu a L. Bugnar jsem věnovala ve své práci největší prostor, u každého z nich jsem si vybrala tři hry. Pětici jmenovaných autorů spojuje „divadlo sociálních témat“, tedy dramata inspirovaná každodenní rumunskou realitou s jejími stereotypy a předsudky, a smysl pro humor, který ve svých dílech uplatňují při konstatování nebo kritice společenského řádu, ale odlišují se stylem psaní. K dokreslení rumunské dramatické scény jsem představila dalších deset autorů, jejichž práce vypovídají o Rumunsku v tzv. přechodném období od komunismu ke kapitalismu a o současných socioekonomických poměrech.

Dramatická díla poměrně mladých rumunských dramatiků se přiblížila světové úrovni, a tak mají osobně možnost zasadit se o revizi negativních klišé a zkreslených symbolů, kterými je Rumunsko v zahraničí charakterizováno ne tím, že by opěvovali přehlížené krásy Rumunska, ale tím, že odhalí svou zemi i s její ošklivostí, aby jí nastavením zrcadla přinutili uvědomit si, v čem chybí, a přemýšlet, jak to napravit. Pouhé zrcadlení mnohdy nestačí, a proto je dobré, že díky společnosti dramAcum, podporující tvůrce do 26 let, se mohou prosadit i mladí se svými radikálními hrami burcujícími společnost s tendencí přehlížet nepohodlné problémy.

Summary

The topic of this thesis is Romanian dramatic writing which appeared after 1989. For outlining the contemporary situation I have selected fifteen active dramatists: Lia Bugnar, Ștefan Caraman, Gianina Cărbunariu, Nicoleta Esinencu, Bogdan Georgescu, Mihai Ignat, Vera Ion, Maria Manolescu, Mihaela Michailov, Alina Nelega, Ștefan Peca, Ioan Peter, Gabriel Pintilei, Saviana Stănescu and Carmen Vioreanu. The mentioned authors belong to the Romanian „new wave“ which partly found its inspiration in Romanian interwar avant-garde and in the works of British and Scandinavian dramatists of the first half of the nineties, known in Czech as *cool drama* and more significantly, *new brutalism*.

The first authors who inspired from this current were Nelega, Stănescu and Caraman, the generation of post revolutionary dramatists, but the true brutalism was brought by the younger playwrights called „Generation 2000“, especially by Peca Ștefan. To him, M. Ignat, A. Nelega, G. Carbuariu and L. Bugnar I dedicated in my thesis the largest space, I chose three plays of each author. The five mentioned authors are linked by the „theatre of social themes“, which means dramas inspired from everyday Romanian reality with its stereotypes, prejudices and sense of humour which they use in their plays when observing or criticising the social order, but they differ in the style of writing. In order to complete Romanian dramatic scene, I presented other ten authors whose works show Romania in the so called period of transition from communism to capitalism and social and economic relations.

Dramatic plays belonging to relatively young Romanian dramatists have come close to the world level quality and thus they have a personal possibility to require the revision of negative clichés and distorted symbols by which Romania is characterized abroad, not by the fact that they are glorifying the overlooked beauties of Romania, but by the fact that they are revealing their country with its ugliness, in order to oblige it, by means of a mirror put in front of it, to realize her mistakes and to think about their correction. Frequently, a simple reflection in a mirror is not enough, and therefore it is good that thanks to the society drama, which is supporting playwrights under 26 years of age, young playwrights, with their sweeping plays provoking society that tends to overlook uncomfortable problems, can break through.

Prameny

- Bugnar, Lia: *Femeia din manuscris*. [online]. Dostupné z <http://editura.liternet.ro/descarcare/157/pdf/Lia-Bugnar/Femeia-din-manuscris.html>
- Bugnar, Lia: *Femeia din manuscris*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Femeia-din-manuscris-2429-1391.html>
- Bugnar, Lia: *Fir'mituri* (Autorská kopie poskytnutá RKI v Praze)
- Bugnar, Lia: *Fir'mituri*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Firmituri-2559-1397.html>
- Bugnar, Lia: *Jocul de a adevarul*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Jocul-de-a-adevarul-2544-1392.html>
- Bugnar, Lia: *Oase pentru Otto*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Oase-pentru-Otto-2560-1393.html>
- Bugnar, Lia: *Omul de zapada*. [online]. Dostupné z <http://editura.liternet.ro/descarcare/43/pdf/Lia-Bugnar/Omul-de-zapada.html>
- Bugnar, Lia: *Sapte dintr-o lovitura*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Sapte-dintr-o-lovitura-2546-1482.html>
- Bugnar, Lia: *Sněhulák*. 5 současných rumunských her. dybbuk. Praha, 2008.
- Bugnar, Lia: *Sta sa ploua*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Sta-sa-ploua-2545-1183.html>
- Bugnar, Lia: *Kosti pro Otta*. 5 současných rumunských her. dybbuk. Praha, 2008.
- Caraman, Stefan: *Colonia ingerilor*. [online]. Dostupné z http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Colonia%20ingerilor_12091341698776.pdf
- Caraman, Stefan: *Dancin in the flash*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Dancing-in-the-flash-1534-5203.html>
- Caraman, Stefan: *Epilog*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Epilog-1250-1178.html>
- Caraman, Stefan: *Chat*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Chat-1244-1221.html>
- Caraman, Stefan: *M & M (couture a porter)*. [online]. Dostupné z http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/M&M%20%28Couture%20a%20Porter%29_1209994115846.pdf
- Caraman, Stefan: *Morti si Vii*. [online]. Dostupné z <http://editura.liternet.ro/descarcare/23/pdf/Stefan-Caraman/Morti-si-vii.html>
- Caraman, Stefan: *Morti si Vii*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Morti-si-Vii-2550-1222.html>
- Caraman, Stefan: *Natura moarta cu Happy End*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Natura-Moarta-cu-Happy-End-2574-1151.html>
- Caraman, Stefan: *Santiago El Campeon*. [online]. Dostupné z <http://editura.liternet.ro/descarcare/34/pdf/Stefan-Caraman/Santiago-el-campeon.html>
- Caraman, Stefan: *Santiago El Campeon*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Santiago-El-Campeon-1243-1223.html>

- Caraman, Stefan: *Sosiile*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Sosiile-1251-1150.html>
- Caraman, Stefan: *Talk Show*. [online]. Dostupné z http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Talk%20Show_12089104732136.pdf
- Caraman, Stefan: *Zapp...* [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Zapp-2548-1149.html>
- Carbunariu, Gianina: *Poimaine, alaltaieri*. [online]. Dostupné z <http://editura.liternet.ro/descarcare/270/pdf/Gianina-Carbunariu/poimaine-alaltaieri.html>
- Carbunariu, Gianina: *Stop the Tempo!* [online]. Dostupné z <http://editura.liternet.ro/descarcare/111/pdf/Gianina-Carbunariu/Stop-the-Tempo.html>
- Cristea, Mircea: *Conditia umana în teatrul absurdului*, București 1997
- Dicționarul general al literaturii române*, București 2004
- Dimisianu, Gabriel: *Îngheț și dezgheț cultural*, in: L. Valentová – E. Bojoga (eds.): *Primul Simpozion Internațional de Studii Românești*, Praha 2005
- Dramaturgia românească în interviuri*, București 1995
- Georgescu, Bogdan: *Casa poporului*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Casa-poporului-2563-7494.html>
- Georgescu, Bogdan: *I am special*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/I-am-special-2562-7495.html>
- Georgescu, Bogdan: *Rape*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Rape-2089-6349.html>
- Georgescu, Bogdan: *Romania! Te pup*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Romania-Te-pup-2564-4883.html>
- Ignat, Mihai: *Crize*. [online]. Dostupné z <http://editura.liternet.ro/carte/193/Joan-Peter-Mihai-Ignat-Alina-Nelega-Peca-Stefan/4atru-piese.html>
- Ignat, Mihai: *Fermoare, nasturi si capse*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Fermoare-nasturi-si-capse-1466-1636.html>
- Ignat, Mihai: *Ionescu versus Popescu*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Ionescu-versus-Popescu-2518-8666.html>
- Ignat, Mihai: *Krize*. 5 současných rumunských her. dybbuk. Praha, 2008.
- Ignat, Mihai: *Meserii si fundaturi*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Meserii-si-fundaturi-2526-1242.html>
- Ignat, Mihai: *Moartea pentru patrie*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Moartea-pentru-patrie-1942-4656.html>
- Ignat, Mihai: *Nu de gat*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Nu-de-gat-2520-1171.html>
- Ignat, Mihai: *One Life Show*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/One-Life-Show-2517-8262.html>
- Ignat, Mihai: *Patru cepe degerate*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Patru-cepe-degerate-1273-1154.html>
- Ignat, Mihai: *Postludiu sau Ro & Ju au picioarele reci*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Postludiu-sau-Ro-Ju-au-picioarele-reci-2531-1155.html>

- Manolescu, Maria: *Ca pe tine insuti*. [online]. Dostupné z <http://editura.liternet.ro/descarcare/278/pdf/Maria-Manolescu/Ca-pe-tine-insuti.html>
- Manolescu, Maria: *Sado Maso Blues Bar*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Sado-Maso-Blues-Bar-2553-1063.html>
- Manolescu, Maria: *With a Little Help from My Friend*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/With-a-little-help-from-my-friends-2552-1073.html>
- Manolescu, Nicolae: *Literatura română postbelică. Proza. Teatrul*. Braşov 2001
- Mendlová, Petr: *Rumunská dramatická tvorba 60. A 70. let 20. Století*. Diplomová práce.
- Michailov, Mihaela: *Complexul Romania*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Complexul-Romania-2558-892.html>
- Michailov, Mihaela: *Cum traverseaza Barbie criza mondiala*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Cum-traverseaza-Barbie-criza-mondiala-2547-4049.html>
- Michailov, Mihaela: *Dramaturgia arhivei. Scena.ro*, 2009/2010. Nr. 6, str. 24.
- Michailov, Mihaela: *Interzis sub 18 ani*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Interzis-sub-18-ani-2557-1483.html>
- Michailov, Mihaela: *Teatrul mobil. Descinderea in comunitate*. Scena.ro, 2009/2010. Nr. 6, str. 7.
- Modreanu, Cristina: *Noi spatii de joc, un nou continut*. Scena.ro, 2009/2010. Nr. 6, str. 5.
- Morariu, Mircea: *Reabilitarea monologuji dramatic (Kamikaze de Alina Nelega)*. Teatrul , 2008. Nr. 3-4., str. 231-232.
- Morariu, Mircea: *Schimbarea „dincolo“ (mady-baby.edu de Gianina Carbunariu)*. Teatrul , 2008. Nr. 3-4., str. 230-231.
- Nelega, Alina: *Amalia respira adanc*. [online]. Dostupné z <http://editura.liternet.ro/descarcare/161/pdf/Alina-Nelega/Amalia-respira-adanc.html>
- Nelega, Alina: *Amalia respira adanc*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Amalia-respira-adanc-2454-1159.html>
- Nelega, Alina: *Amalie dýchá zhluboka*. 5 současných rumunských her. dybbuk. Praha, 2008.
- Nelega, Alina: *Decalogul dupa Hess*. [online]. Dostupné z <http://editura.liternet.ro/descarcare/212/pdf/Alina-Nelega/Decalogul-dupa-Hess.html>
- Nelega, Alina: *Ghici ce vine dupa postdramatic*. Scena.ro, 2009/2010. Nr. 6, str. 22.
- Nelega, Alina: *Hess*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Hess-2137-1164.html>
- Nelega, Alina: *Kamikaze* [online]. Dostupné z <http://editura.liternet.ro/carte/193/Joan-Peter-Mihai-Ignat-Alina-Nelega-Peca-Stefan/4atru-piese.html>
- Nelega, Alina: *Kamikaze*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Kamikaze-2551-1160.html>
- Nelega, Alina: *Taxi Vinil*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Taxi-Vinil-2556-5778.html>
- Nelega, Alina: *www.nonstop.ro*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/wwwnonstopro-1530-143.html>
- Peca, Stefan: *Bonzo sau am scris o piesa de cacat*. [online]. Dostupné z <http://peca.ro/index1.html>
- Peca, Stefan: *Andreea/Andreea*. [online]. Dostupné z <http://peca.ro/index1.html>
- Peca, Stefan: *COolori*. [online]. Dostupné z <http://peca.ro/index1.html>
- Peca, Stefan: *New York (Fuckin' City)*. [online]. Dostupné z <http://editura.liternet.ro/carte/193/Joan-Peter-Mihai-Ignat-Alina-Nelega-Peca-Stefan/4atru-piese.html>

- Peca, Stefan: *Romania 21*. [online]. Dostupné z <http://peca.ro/index1.html>
- Peca, Stefan: *The Sunshine Play*. [online]. Dostupné z <http://peca.ro/index1.html>
- Peca, Stefan: *Ziua fututa a lui Niels*. [online]. Dostupné z <http://peca.ro/index1.html>
- Peter, Ioan: *Hamletule*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Hamletule-1354-1231.html>
- Peter, Ioan: *Jim cara molozul*. [online]. Dostupné z http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Jim%20cara%20molozul_12137241513237.pdf
- Peter, Ioan: *Nu deranja. Asteapta. Acum...* . [online]. Dostupné z http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Nu%20deranja.%20Asteapta.%20Acum..._12137236577546.pdf
- Peter, Ioan: *PicniC*. [online]. Dostupné z http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/PicniC_12137232764572.pdf
- Peter, Ioan: *Tot ce se da*. [online]. Dostupné z <http://editura.liternet.ro/carte/193/Ioan-Peter-Mihai-Ignat-Alina-Nelega-Peca-Stefan/4atru-piese.html>
- Peter, Ioan: *Un om de milioane*. [online]. Dostupné z http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Un%20om%20de%20milioane_12137227911158.pdf
- Pintilei, Gabriel: *Elevator*. (Autorská kopie poskytnutá RKI v Praze)
- Pintilei, Gabriel: *Elevator*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Elevator-2555-1285.html>
- Popescu, Marian: *Scenele teatrului românesc 1945-2004, de la cenzură la libertate*, București 2004
- Stanescu, Saviana: *Apocalipsa gonflabila*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Apocalipsa-gonflabila-2430-208.html>
- Stanescu, Saviana: *Jucariile* (Autorská kopie poskytnutá RKI v Praze)
- Stanescu, Saviana: *Numaratoarea inversa* (Autorská kopie poskytnutá RKI v Praze)
- Stanescu, Saviana: *Numaratoarea inversa*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/Numaratoarea-inversa-1557-5202.html>
- Ștefănescu, Alex: *Istoria literaturii române contemporane*, București 2005
- Vioreanu, Carmen: *Dincolo*. [online]. Dostupné z <http://regizorcautpiesa.ro/piese-de-teatru-online/dincolo-2521-1187.html>

Přílohy

1. Saviana Stanescu: *Numărătoarea inversă* (Poslední odpočítávání)

Postavy:

Zozo (Z)

Muž/Otec (M, O)

Paní/Matka (P, M)

Průvodčí/On (Pr, O)

Scéna 1

Nějaký vlak. Kupé průvodčího. Velmi těsné. V bednách láhve s minerální vodou, limonádou a pivem (určené k nočnímu prodeji, kdy je zavřeno v restauračním vagónu). Přítmi. Hekání. Jsou vidět pouze záda průvodčího, který souloží s nějakou ženou sedící na sedadle. Žena (Z) mumlá:

Z: dvacet devět ... třicet ... nepřestávej ... třicet jedna ... třicet dva ... (čím dál hlasitěji) ... třicet tři ... třicet čtyři ... třicet pět ... ne ... třicet šest ... třicet sedm ... třicet osm ... jo ... ne ... (řev) ... čtyřicet!!!

Tma

Scéna 2

Vlaková souprava. Vysoká teplota. Vedle okna mladá žena (Z), přitažlivá, jednoduše oblečená, houpe v náruči miminko pevně ovázané v modré zavínovačce) a brouká nějakou ukolébavku. Na dětské tváři je modrý kapesník. Vchází nějaký muž (M), asi 60-ti letý - vzhledově bývalý účetní, rádoby hodný člověk a posadí se naproti ženě, také k oknu. Vyndá z tašky noviny, rozloží je, a co chvíli komentuje to, co čte, aniž by očekával jakoukoli ženinu reakci.

B: Zdražilo se maso ... tenhle rok už potřetí ... lotři ... ale koukej, jaký vily si staví ... A z čeho, ptám se? ... z našich peněz za maso ... hodnota dolaru stoupla, no co by měla dělat, bude snad čekat na nás! ... jaký panděro si tenhle vyšlechtil od té doby, co je ministrem! ... z čeho, ptám se? ... z masa, který si mi nemůžeme koupit, protože nemáme prachy ... však oni se nažerou místo nás ... na jejich břichu by mělo psát „tady jsou vaše prachy“, ne na cestách, však víme všichni, kam putují silniční poplatky, koukejte, vidíte, do jejich kapes ... jeho fotku dali na poslední stránku ... oni nemaj jako normální lidi dvě kapsy u kabátu, ale čtyři, a s podšívku dokonce pět ... nejspíš si pořídí další dvě na zádech (směje se nadšen vlastním vtípem, dostal se až k „černé kronice“, soustředěně ji pročítá a vychutnává si to) ... zase jeden, co podříz svýho fotra i matku ... a znásilnil i svou osmiletou sestru ... přinutil ji k perverznostem s násadou od koštěte ... to je mi představitost! ... „rozčilil se, že mu ta malá donesla rozteklou zmrzlinu a ukápla mu na tričko s obrázkem Pamelý Anderson, které dostal po mnoha nesnázích od jednoho kamaráda z USA“ ... „zkoušela setřít skvrnu slinami, ale ta se rozetřela a rozpila přímo na Pamelině obličej“ ... a v tom mu najednou hráblo a skočil na ségru ... Bóže, co všechno se taky nestane ... (složí noviny a ovívá se jimi)... Tady je ale vedro ... Vadilo by vám, kdyby se na chvíli otevřelo okno?

Z (neochvějně): Ano. Otevřete okno, ať malý chytne průvan do hlavy a do 5, 6 dnů mu praskne hlavička.

B (zmateně): Promiňte?! (dlouhé mlčení) Snad ... bychom mohli alespoň trochu otevřít dveře ... páchne to tu jak ... rozpálený asfalt ...

Z: Ano. Smrdí to. Tady i venku. Tady možná trochu méně než venku, protože je tu méně lidí ... Ano. Otevřme dveře, ať se sem dostane cigaretový kouř těch na chodbě (ukazuje na dítě), ať dostane bronchitidu nebo zápal plic, nebo alespoň horečku a do 9, 10 dnů ať je po něm.

B (*ještě zmateněji*): Pánbůh chraň... (*po nějaké chvíli, zkouší omluvně navázat řeč*) Je to chlapec?

Z (*pohoršeně*): No ovšem. Proto jsem ho snad oblékla modře, aby všichni poznali, že je to chlapec. (*klidně*) Máte problémy s rozpoznáváním barev.

B (*urazeně*): Já, paní, nemám žádný problém. V dnešní době se stává, že vidíš holčičky v modrých oblečkách a kluky v růžových nebo červených, už to není tak vyhraněné... (*dlouhá ticho*) Kolik má?

Z: Kolik čeho? Měsíců, kil, centimetrů, kolik mu zbývá života?

B: Já... myslel jsem, věk...

Z: Čtyři měsíce.

B: Tak ať se mu daří.

Z: Doufejme. (*Mlčení. B už neví, o čem by dále mluvil, ale stále mu nedochází, že by mohl mlčet. Zastávka.*)

B (*dívá se na hodinky*): Netrvalo to dlouho. 25 kilometrů za čtvrt hodky. Opravdu rychlý spěšňák ... (*zjevení, objev*) Myslím, že teď můžu trochu otevřít okno, jsme ve stanici, nebude tu průvan ... (*zvedá se*)

Z (*křičí*): Ne!

B (*vybuchne*): Myslím, že přeháníte.

Otevřou se dveře. Vchází nějaká paní (P) při těle s mnoha zavazadly. Muž vzdává svou snahu otevřít okno a pomáhá paní s umístěním zavazadel. Paní si sedne přímo naproti ženě s dítětem, vyndá ubrousek a otírá si čelo. Pouští se přímo do hovoru.

D: Chlapeček, že?! Jak se jmenuje?

Z: Říkám mu Balín.

D: Balín!? Takový neznám. Je to cizí jméno. Vy nejste místní?

Z: Nemyslím.

M se zvedne a zkouší otevřít okno, aniž by dále žádal o dovození.

P: Pane, nechte to okno zavřené, máme tu miminko!

M (*nervózně*): Za chvíli nebudeme moct dýchat. Divím se, že ten maličký s kapesníkem na tváři vůbec může ... (*posadí se a ovívá se novinami*)

P (*familiérně*): Ano, proč mu pokrýváš obličej tím kapesníkem, zpotí se a dostane vyrážku...?

Z: Nemůže spát na světle.

P: Blbost, něco takového jsem ještě neslyšela, chvála Bohu, a to jsem ve svém životě viděla hodně malých dětí. Já jsem měla tři, moje starší dcera dvě, syn jedno a ta mladší – taky jedno. Není možný, že by nespalo na světle.

Z: Je to nemoc. Vzácná. Jmenuje se ... (*vymýšlí si*) fotomn.

P (*trochu se odtáhne*): Je nakažlivá?

Z: Ne, nedělejte si starosti.

P (*zvědavě*): Jak chytl tu nemoc?

Z: Měl jí už od narození. Porodila jsem ho, právě ve chvíli, kdy vypadl proud. Doktoři na něco takového nebyli

připraveni a neměli po ruce svítilny.

M (*vybuchne*): Mají oni vůbec někdy všechno, co potřebují?! Když už se jednou dostaneš do nemocnice, zemřeš, i kdybys byl zdravý.

D: Moment ... a jak jsi tedy rodila, po tmě?

M (*ostýchavě*): Nezacházejme do detajlů...

Z: Spala jsem, dokud se problém nevyřešil. Já také spím jen ve tmě a nikdy, když je světlo. Na světle žiju.

M: Aha, takže je to dědičné.

P: No počkej ... přeče jsi nemohla spát s porodními bolestmi ...

M: Nezacházejme do detailů ...

Z: Neměla jsem bolesti, protože i on spal ... jen jsem vám vysvětlila, jak je to s tou nemocí.

P: Pak naskočil proud a normálně jsi porodila.

Z: Ne, lékaři mě napřed vzbudili. Sadisti.

P: Proč tě budili, když ještě neměli světlo?

Z: Napadlo je zavolat do márnice v suterénu a požádat je o svítilny. Porodila jsem u stejných svítilen, které použili u jednoho klučiny, co zemřel dvě hodiny před tím. Přeřezal si žíly holicím strojkem svého táty.

M: Neskutečný.

P (*zhrozeně, mění téma*): Nezacházejme do detajlů ... Hlavně že je jinak zdravý a silný, maličký ... spí jako dudek, ani není poznat, že dýchá ... První dítě, že?

Z: Ne, měla jsem jich víc.

P (*ohromeně*): Zemřeli vám?!

Z: Taky někdy. (*mlčení*)

M (*odhalení, mstitel*): Dala je. Prodala je cizincům. (*směrem k Z*) Je to tak?

Z: Někdy. (*mlčení*)

M se dívá na P s výrazem "však mi je známe"

P (*upjatě*): Zachovala ses dost nechutně. (*zvědavost je silnější*) Vážně jsi je prodala cizincům? (*způsobem veksláka*) Za kolik jsi je dala?

Z se začne smát, až se dítě otrásá. Pak náhle přestane a dívá se do prázdna.

M (*informativně, způsobem "v novinách jsem četla"*): Minulý měsíc se ceny pohybovaly takto: 4000 dolarů do 3 měsíců, pokud se jedná o kluka, 3000 za holku ... 2500 dolarů od 3 měsíců do jednoho roku ...

P: Kluci. Holky – za 1500?!

M: Ne. 2000. Víc jak roční dítě stojí 1000 dolarů bez ohledu na pohlaví ... Jo, cena klesá po stovce dolarů, jestliže mají nějaké nemoci, nějaký postižení (*směrem k P, šeptání*) Tohodle nemohla prodat, když je nemocný ... asi ji zdědil jen tenhle, obvykle se říká, že je dvacetí procentní šance, že to zdědí (*nahlas*) Na černém trhu se prodávají po kilech: 300 dolarů kilo ...

P (*směrem k Z*): Takhle si ty zajišťuješ živobytí, slečinko?! Pořídíš si haranty a pak je prodáváš jak klobásy?

Z: Mohl byste, pane, trochu otevřít okno?! Smrdí to tu po hovnech.

P: Jéjda, jak ošklivě mluv ...

M: No prosím, do teďka nechtěla, ani abych ho pootevřel, že by jí nastyd' fakan ... Rychle si to rozmyslela.

(*konečně otevře okno*)

Z: Páchne to ještě hůř...

D (*smířlivě*): Maličký si asi ulevil.

Z: Ne. Ten když spí, tak spí.

M: Třeba se vzbudil.

P: (*vševědoucně*): Plakal by, kdyby se vzbudil.

Na chodbičce se objeví průvodčí.

Z (*vybuchne*): Co ty víš! On nikdy nepláče. Vlastně mu ani nekreslím pusku - aby neplakal, nesmál se, neusmíval, nemluvil, nejedl hovínka ...

M a P si vymění významné pohledy typu „ta to nemá v hlavě v pořádku“. Vchází průvodčí (Pr).

Pr: Jízdenky, prosím! (zhlédne Z) Zase ty, Zozo?! (ukazuje na dítě) Jak se jmenuje dnes?

Z: Balin.

Pr: Balin kolikátý?

Z: 313.

Pr (*vytáhne kapesní nůž*): Smůla, ne!

Z (*přitiskne si dítě na prsa*): Ne! Ne! Tohodle mi nech! Prosím tě, nech mi ho!

M a P strnule sledují scénu se strachem z nože. Pr jí vytrhne dítě.

B (*aniž by zasáhl*): Chlape, co děláš, máš rozum?

Pr zabodne nůž do dítěte, který se ukáže být ve skutečnosti zavinitým balónem. Z se uklidní, krotce sedí.

Pr (*směje se*): Cože, vy neznáte Zozo-balónku? Potlouká se po vlcích s podlouhlým balónem zavinitým jak dítě. Občas jí dáme nějakou výslužku z toho, co zbude v jídelním vagónu. (*směje se hluboce, nahlas, významně*) Občas ji počtíme v některém z kupé ... Není to špatná holka, jen ji to chytá ... s balónkami.

Z (*klidně balí útržky, zbytky balónu*): Neboj, maminka tě slepí a až budeme mít peníze, koupíme si tě nového, novoučkého, hladkého a hezoučkého ... a růžového. Budeš holčička. Bude se ti říkat Balina. Mmm (*zamyslí se*) stopatnáctá!

Pr (*panovačně*): No tak, Zozo, dost jsi se nacourala. Mazej!

P (*vzpamatuje se ze strachu*): Svatá panno, vybavovali jsme se tu s tulačkou. Ještě chytnu blechy, vši ...

Pr: Nechytla, Zozo je čistotná ... (*směrem k Z*) No tak, dost, Zozo, hejbní zadkem! Neobtěžuj panstvo ...

M (*vybuchne*): To je nepřipustné. Jak můžete nechat takovou osobu v soupravě se slušnými lidmi. Budu si stěžovat.

Pr: Buďte rozumný, pane! Neudělala nic špatného. (*strká Z ven z kupé*) Z sebou smývá, zachytí se o mužův kabát (M), otře mu ústa kapesníkem a říká mu povýšeně:

Z: Páchneš po hovnech. (*vyjde s Pr*)

Z: Páchneš po hovno. (*vyjde s Pr*)

Tma

Scéna 3

Idylická atmosféra. Slunce. Terasa nějakého domu. Zozo jako dívka (stejná herečka jako ve scéně 1, 2) kreslí fixami na velký růžový balón. Udělá mu oči, nos, pusku, vlasy, v podstatě jakoby hlavu panenky. Máma a Táta sedí na terase na dvou židlích. Máma (stejná herečka, která hrála P v předešlých scénách) plete svetr. Táta (tentýž herec, který představoval P v předešlých scénách) si čte noviny. Čas od času se oba napijí z velkých hrnků kávy, ležících na stolku před nimi.

T: Čtyři mladíci mezi 18 a 25 lety znásilnili 85-ti letou ženu upoutanou na kolečkové křeslo ...

M: To bylo především.

T: Ne, ta z předvěrejška měla 82 let ... A nebyla na vozíčku.

M: Nebyla to ta s kolečkovým křeslem, kterou přivázali ke křeslu a ...

T: Ne, ta z dneška je z vesnice. Nemá kolečkové křeslo. Ta z předvěrejška byla z hlavního města ...

M: A jak znásilnili tuhle, píšou?

T: Nezachází do detailů. Akorát píšou, že byla zbyta s velkou brutalitou a pobodaná pletacími jehlicemi ...

M (*přestává plést*): Aaa!

T: Dvanáctkrát do předloktí a stehna...

M: A proč dvanáctkrát, píšou?

T: Nepíšou ... Patrně každý z nich třikrát.

M: Máš pravdu.

(*Poté, co pomalovala balón, Zozo ho vesele ukazuje z dálky rodičům. Udělá k nim pár kroků*)

M: Naše holka má talent na malování.

T: Příliš se usmívá.

M: Je to ještě dítě. Časem ji to přejde.

T: Včera jsem ji načapala, jak zpívá a tančí.

M: Doufám, žeš ji nezbil.

T: Ne. Jen jsem ji štípl do tváře.

M: Divila jsem se, odkud má ten flek.

T (*směrem k Zozo*): Zozo! Marš sem!

M: Nemlat' ji.

T: Ne. Chci, abychom si ... hráli.

(*Přichází Zozo s balónem*)

M: Ten je roztomilý!

Z: Je to holka. Jmenuje se D.

T: D?! Co je tohle za jméno?

Z: Jméno. Na dnešek. Zítra jí budu říkat R. Pozití K.

T: To nejde, není to abecedně (*směrem k M*) Ta naše holka je kretén.

M: Nech holku, ať si ho pojmenuje, jak chce ... (*dotkne se jednou pletací jehlicí balónu, aby si ho mohla prohlédnout z více stran*) D říkáš? – je miloučká, velmi miloučká. (*Přitlačí rukou, aby píchla do balónu a praskla ho*)

T (*směje se*): Tyhle balóny koupené ve velkém praskaj strašně rychle.

Zozo začíná plakat.)

M: Pšššt, maminka ti zítra koupí úplně nový novoučkový, to bude krasavec ... (*směrem k T*) Dívej, jaký má naše dcera nadání plakat.

T: Neee. Je příliš kostnatá. Třesou se jí kosti. Nemá špetku hudebního citu. Kostí na ní řachtaj.

M (*hladí ji*): To je věkem. Však ona se ještě časem vykrmí. (*směrem k Z*) Tak, beruško, tak ...

T: Zavři ji do kuchyně. Ať to všechno sní. Všechno.

M: Chtěla jsem ji poslat k tetě Nině, aby se jí zeptala na zádušní mši.

T: Hele a kdy je pohřeb Jana od soudu?

M: Ajajaj, na ten jsem zapoměla. Pozítří.

T: Vidiš, já ti říkal, ať si to zapišeš ... Nacvičovalas'?

M: Ne. Budu improvizovat ...

T: Jak, budeš improvizovat! Ty jsi profesionálka.

M: Právě ...

T: Ne, nemůžeš vyrazit jak na trh. *(směrem k Zozo):* Zozo, lehni si na zem a dej ruce křížem na prsa. A přestaň už konečně s tím brekem, nebo ti tou jehlicí píchnu do krku. A to bude horší, než jak ti strejda doktor strkal lžičku do krku, když ti natekly mandle ... *(nakopne ji)*

M: Buď hodná, Zozo. Poslechni tatínka ...

(Zozo přestane plakat a lehne si s rukama položenýma na hrudníku)

T *(směrem k M):* ... Tak ... A teď se předveď. Nezapomeň, že kluk se teprve zasnoubil. To je strašně důležitý detail.

M: Vim. *(najednou začne plakat, truchlit nad tělem Z)* Komus' nás tu nechal, Jendooooo?! Tvá ústa jahodová ucpaná jsou hlinou ... očička veverčí tíží krov těžký, hliněný ... kořínek vlhký obepíná tvůj prsteníček jak prstýnek zasnubní ... červy na hrudi tvé širé nastoupily v průvod svatební... Kam odešel jsi, jinochu švarný, Jeníčku maminčin, Jeníčku drahoušku, Jeníčku tatínkův...

T: Má i sestru ...

M: Jeníčku, bratříčku, ať duše tvá v čelo hostiny rajské usedne ...

T: Dobrý. Stačí. Seš dobrá, co na to říct, fakt dobrá. Zozinko, dívej se a uč. Tvoje matka je nejlepší plačka ve městě. V kraji. V zemi. Buď pyšná, že tě porodila, nikdo by tě takhle ...

M: Ále, tvůj táta je zas nejlepší hrobař z okolí. Takový hroby, jaký dělá on, neumí nikdo. Umělec, jak jinak. Jak on udusává hlinu a jaký pahorek navrší ... ne pravoúhlý jako ostatní, nene, on postaví lichoběžník, rovnoramenný lichoběžník se všemi stranami naprosto stejnými ... Ať jsi na něj, Zozinko, pyšná.

(Zozo ani nehlesne, leží s očima zavřenýma)

T (ji kopne): No tak, řekni něco, nelež jak mrtvá! ... Blbko

Tma

Scéna 4

Pokoj nějakého mladíka, patrně v patře jednoho domu. Jsou slyšet hlasy a cinkání talířů z přízemí, kde se lidé shromáždili ke stolu po pohřbu babičky milence osmnáctileté Zozo (tatáž herečka)-ON (tentýž herec, který představoval průvodčího). Na jedné zdi visí mapa světa. Vedle ní visí na hřebíčku terč na šipky. Mohou být nalepeny i plakáty se slavnými herci a herečkami. Vchází Zozo a ON.

On: Tvoje máma má úžasný hlas.

Z: Ano. *(pohledem hodnotí pokoj)*

O: Předvedla opravdový kumšt na babiččině pohřbu. Řek bys, že je současně sopranistkou i tenoristkou. A jaký texty sype ... Je to talent, co na to říct ...

Z: Máš bezva pokoj.

O: Měla by dělat operní zpěvačku.

Z: To jí nešlo. Jen mrtví ji inspirujou. Živí ji znervózňují.

O: Ona je opravdická plačka. Druhou jak ona v zemi nenajdeš ...

Z: Najalo si ji na svůj pohřeb několik senátorů a dva generální ředitelé bank navíc.

O: Fakt jo?

Z: Fakt.

O: Tý jo, paráda.

Z: Táta čte každý den všechny noviny. Aby mu náhodou neuteklo, že některej z nich hebnul ... Jsou to kretění.

(ukáže na terč): Máš šipky?

O: Jasně. *(vynadá je z jedné zásuvky)* Asi se líbím tvému tátovi. Ale už je to pěkněj staroch.

Z *(hází šipkami)*: Je. Furt jí želé. Nosí sebou sendviče se želé.

O: Lidi říkaj, že je to opravdickej profesionál. Že dělá spičkový hroby. Velký umění. Vyšperkuje každý milimetr.

Z: Nemáš červenou nebo černou fixu?

O: Jasně. *(dá jí ji)* Člověk si klidně může vzít metr a přeměřit ho. Perfektní. Řek bys, že jsou vyráběný strojově.

A vono jsou dělaný lidskou rukou. Tvýho táty. Lidi říkaj, že on je poslední velkej hrobař. Ne v týhle zemi, ale na zeměkouli ...

(Zozo kreslí na mapu soustředné kruhy. Ten nejmenší vybarví červeně. Nachází vpravo od Řecká. Začne házet šipkami do nového terče.)

Z: Řecko. Musím se strefit do Řecká.

O *(hlasem napodobuje průvodce)*: V Řecku je teď strašně teplo. Přes den lidé kvůli vedru spí. V noci pijí a tancují v tavernách na stole. Kvůli teplu nenosí spodní prádlo. Někteří spadnou pod stůl a pak na podlaze souloží. Jiní rozbíjejí skleničky a talíře. Řežou si žíly a jedni druhým sají krev. Je dobré pít horkou krev, když jsou velká vedra. Snižuje teplotu těla. Nejkrásnější v Řecku je to, že se všichni lidé milují. To kvůli teplu.

Z: Teď se strefím do Řecká.

O *(sahá jí na zadek)*: Lidi říkaj, že my dva se k sobě opravdu hodíme.

Z: Jí želé.

O *(osahává jí)*: Slyšel jsem, jak se naši a vaši bavili o naší svatbě. Bude za 6 měsíců, současně s babiččinou zádušní bohoslužbou.

Z: Sakra ... nemůžu se strefit do Řecká.

O: Pozvali jen samý fajn lidi. Mysleli na všechno. Budeme bydlet tady, s našima, dokud nezemře tvoje teta ze Severinu. Už jí moc času nezbývá, prý má v krku nádor. U toho bejvaj velký bolesti. Třeba se najde nějaký milosrdný doktor, který ukončí její bolesti. Za nedlouho budeme mít vlastní barák.

Z *(hází šipkami po plakátech, nábytku i jiných věcech, do nichž se strefí)*: Nevidíš, že se nemůžu strefit do Řecká, nechápeš ...

O: Budeme mít vlastní dům. Nasázíme tam nějaký kytky a uděláme si děcka. Dvě. Čtyři. Nebo šest. Ale musí jich být určitě sudý počet, aby vytvořili stejná družstva, až se spolu budou prát. Já jim to budu pískat. Ty budeš smažit koblihly a ošetřovat rány.

Z: Neumím dělat koblihly! A nemůžu se trefit do Řecká! Nemůžu trefit ... *(rozbrečí se)*

O *(stahuje ji k zemi)*: Máš poněkud úzký boky. Ale po šesti děckách budeš děsně sexy ...

Tma

Scéna 5

Mama a Táta jsou na hřbitově, stojí na betonové desce nějakého hrobu. Je tma. Mají na sobě večerní oblečení: elegantní oblek a motýlek - Táta, černé šaty, které obepínají její zaoblenou postavu, a černá kabelka - Mára. Vedle nich láhev šampaňského a dvě křišťálové skleničky.

T: 25 let, to není málo.

M: Je to čtvrt století.

T: Ty a já. Já a ty. My oba.

M (*hladí náhrobní desku*) Jako by to bylo včera ... Dej mu Bůh pokoj věčný, panu profesoru Markovi, to byl člověk ...

T: Na jeho pohřbu jsem tě viděl poprvé.

M: Bylo to v květnu. V aleji smrděl šeřík.

T: Hrob byl celý obložený šeříky. Hlína vůbec nebyla vidět.

M: Až po měsíci jsem si všimla, jak originálně jsi ho udělal. Byl perfektní.

T: Není to tak?! (*libá jí ruku*)

M: Ano. (*hladí ho po tváři*)

T: Ale pak mu sem dali tu příšernou desku. Prý vytesaná. Akorát že stála balík peněz.

M: Příbuzenstvo z manželčiny strany ...

T: Kretění ... Hrob má být z hlíny. Aby voněl po hlíně.

M: Máš pravdu.

T: Po nějaké době může porůst trávou. To taky není špatný. Je to přírodní.

M: Zítřka pozítří je budou dělat z plastu.

T (*zhnusně*): Fuj.

M: Zelený. Nebo růžový. Nebo, co ty víš, dokonce i červený. Bude to tu vypadat jak na jarmarku.

T: Je pryč hřbitovní mír a klid ...

M: Je pryč ...

T: Svět se změnil.

M: Někteří už nechtěj, abys plakal na jejich pohřbu.

T: Chtějí, abys zpíval. Ty máš naštěstí hlas.

M: Houby štěstí. Zítřka pozítří budou chtít, aby ses smál.

T: Musíš se naučit líp smát.

M: Jo. Ale chtěj ti napsat i slova, na který bys měl plakat nebo zpívat. Nebo, Bože chraň, aby ses smál.

T: Jaký tys skládala slova ... Bylas' machr!

M: Ta doba už je pryč. Budou z nás prarodiče. Nebo už možná jsme. Naše holka nám ani neposlala žádnou zprávu.

T: Nechala nás jen tak být.

M: Mohla nám napsat nebo nastoupit do vlaku a přijet až sem. Vždyť má jen dva rodiče.

T: Je pitomá. Přibrála vůbec?

M: Nemám zdání. Doufám. Měli bychom nasednout na vlak a vyrazit se za ní podívat.

T: Vyrazíme.

M: Třeba už příští týden.

T: Třeba ... Zatím jsme jen my dva. *(políbí ji)* Vzpomínáš si ...

M: Jakýho lidstva přišlo na pohřeb pana Marka ...

T: Jo. A neměli ponětí, že to byl pedofil. Libili se mu kluci z pátý, šestý třídy.

M: Tys to věděl, ale neřek'.

T: Jasně, že věděl. Učil mě hudebku od šestý do osmý. Říkal, že jsem velmi nadaný.

M: Bývals' ... Tak mladý ... 18 let ... Byl to tvůj první hrob.

T: Nikdy jsem nebyl tak šťastný, jako když jsem ho zakopal.

M: Já vím. Bylo ti to vidět na očích. Zářily. Bývals' divoký a krásný. Držel jsi lopatu v ruce jak nějaký meč.

T: A tys byla velkolepá. Páni, jak jsi byla tlustá. Nemoh' jsem odtrhnout oči od tvých špiček. Jeden faldík za druhým. Trásly se jak listí na stromě, když jsi plakala. Nebo jako nějaká křídla ...

M *(skromně) Ále ...*

T: Ano. Vlnily se jako voda v prudké řece. Byla to symfonie.

M: Měla jsem trojitou bradou.

T: Ještě i teď si s ní rád hraju. *(pošimrá ji na bradě, obejmě ji)* No tak, zamávej křídly, andílku ...

M: Mohli bychom letět, abychom se podívali za dcerou.

T: Poletíme.

M: Tak pojedme hned příští týden, co na to říkáš?

T: Pojedem.

M: Teď máme i peníze. Vydělali jsme majlant na senátorově pohřbu. Dělal jsem to jen pro prachy, neměla jsem z toho žádný potěšení.

T: Víam, jak to myslíš. Nemohla jsi lkát, jak jsi chtěla.

M: Snad pět chlapů mi kontrolovalo text. Vyškrtali mi všechno, co se týkalo žízal, červů, hniloby a jiných důležitých slov.

T: Cenzurovali tě.

M: Nejde provozovat řemeslo za takových podmínek. Není z toho žádná radost. Udělala bych líp, kdybych se stala operní zpěvačkou, výsledek by byl stejný.

T: Nelituj toho. Bylas' nejlepší v zemi.

M: Ty taky ... *(políbí ho)* Byli jsme úžasná dvojka.

T: Ta nejúžasnější.

M: Měli bychom jet a podívat se na vnuka.

T: Pojedem.

(Otevře láhev šampaňského a nalije do skleniček. Zvedne se a klekne si na jedno koleno před M)

T: Na lásku a na smrt.

M: Jsi stále opravdový kavalír.

(Vyndá z kabelky dvě lahvičky s tabletami na spaní a tůknou si jimi jako dvěma skleničkami)

T: Řekls' jim, že nechceme nic z betonu, plastu nebo jiných umělých materiálů?

M: Ovšem, miláčku.

T: 25 let, to není málo ...

M: Je to čtvrt století ...

(Drží se za ruce a polykají jednu tabletku za druhou, pomalu usrkávají šampaňské)

Scéna 6

Večer. Domácí prostředí. Přichází ON a sedá si ke stolu. Následuje obvyklý domácí rituál - manželka, která nejprve naservíruje jídlo manželovi, až poté sobě. Rozhovor bude probíhat po dobu večeře, velmi klidným tónem.

Z: Umyl sis ruce?

O: Ovšem. (pauza)

Z: Kam jsi ho odnesl?

O: Vyhodil jsem ho.

Z: Kam?

O: Do záchodu.

Z: Měli jsme ho křesťansky pohřbít.

O: Kdo by ho pohřbil, nějaký amatér? Kdyby tvůj táta nezemřel ...

Z: Mohl jsi vykopat hrob vzadu za domem.

O: Zničil bych záhon s narcisy.

Z: Zasloužil by si mít hrob s narcisy.

O: Nezaslouží si nic. Neměl oči. Neměl nos. Neměl pusu ...

Z: Měl uši. Mohla jsem mu zpívat.

O: Nemáš hezký hlas. Po matce jsi ho nezdědila.

Z: Mohla jsem pro něj plakat. Smát se pro něj. Vyprávět mu vtipy.

O: Nemysli už na to, cos mu mohla dělat. Konec. Zapomeň na něj. Je mrtvý.

Z: Nebylo nutný házet ho do záchodu.

O: Takhle je to lepší. Spláchnul jsem a hotovo, odplul. Kdybych ho pohřbil na zahradě, neustále bychom na něj mysleli.

Z: To je to samý. Budeme na něj myslet pokaždý, když půjdem na záchod.

O: Není to to samý. Jedna věc je mít ho za barákem, pod zemí. Jiná že ho odnese voda, Bůh ví kam.

Z: Do kanalizace.

O: Nikdo doopravdy neví, kde je kanalizace.

Z: Tak proč jsi víckrát splachoval? Nezmizel napoprvý?

O: Nevešel se.

Z: Rozřezal jsi ho?

O: Lehce.

Z: Na kolik kusů?

O: Jen na čtyři.

Z: Mohls' mi nechat alespoň hlavu.

O: K čemu by ti byl?

Z: Udělala bych si z ní vázu. A dávala bych do ní kytky.

O: Koupím ti vázu z křišťálu. Nebo z černé keramiky. Nebo z porcelánu. Z čeho ty budeš chtít. Jenom už na něj nemysli. Konec. Odešel. Je pryč. Tam, odkud přišel. ... Byl to zmetek.

Z: Neodešel by, kdyby nebylo tebe.

O: Trochu jsem mu pomohl, to je pravda.

Z: Mohl žít.

O: Nemohl. Neměl nos, neměl pusy, neměl jak dýchat.

Z: Však by se adaptoval. Všechny organismy se adaptují na svoje životní prostředí, v němž jsou nuceny žít.

Dýchal by ušima. Mluvil by rukama. Nohama. Prsty. Kdo ví, třeba by byl ... Měl naprosto zdravé nohy. Ty nemáš ponětí o tom, jaký kopance mi dával v břiše. Mohl se z něj stát tanečník. Nebo fotbalista! Vydělal by hromadu prachů. Cestoval by. Koupil nám taky auta, koláče, kožichy, zájezdy. Bylo to dobré dítě. Starostlivé.

O (hodí klidně talířem proti zdi): Byl mrtvý. Mrtvý. Mrtvý. M.R.T.V.Ý. Mrtvý. ... *(pokračuje stejným způsobem po celou dobu jejího monologu)*

Zozo vyleze na stůl a tancuje řecký tanec s nožem v ruce.

Z: Co ty víš. Před tebou jsem poznala jednoho týpka. Pod jedním stolem v Řecku. Neviděla jsem mu do tváře. Vlastně jsem ho neviděla vůbec. Ležela jsem v Řecku pod stolem s tváří na podlaze. Z podlahy bylo cítit pot, sperma a červené víno. Nevím, kde se tam vzal. Nebo jestli tam spadnul. Měla jsem dlouhé vlasy. Necítila jsem ani jeho dech na čele. Ha ha, něco jsem přece cítila. Jednou. Dvakrát. Devětkrát. Sedmdesátkrát. Sedmdesát! S tebou jsem nikdy nic necítila. Nadarmo jsem ti viděla do tváře. Nadarmo vím, jak se jmenuješ. Nadarmo jsem si s tebou povídala. Nadarmo jsem tě hladila. Nadar ...

O: Moje zlatá, tys v životě nebyla v Řecku.

Z *(z výšky hodí nožem)*: Mlč. Ty mlč. *(třese s ním, škrtil ho, aby kývl hlavou na souhlas)* Nebyl mrtvý, rozumíš. Nebyl mrtvý. Hýbal se. Uznej, že se hýbal. Nebyl mrtvý, rozumíš. Nebyl mrtvý. Hýbal se. Přiznej, že se hýbal.

Tma

Scéna 7

Kabina průvodčího. Láhve s minerální vodou, limonádou, pivem, v nějakých bednách. Průvodčí souloží se Zozo v pozadí, ona se rukama opírá o okno, pohled upírá přímo na zavřené okno. Při každém zásunu je slyšet rachot sklenic, které o sebe cinkají. Přítímí.

Z: padesát pět ... padesát šest ... padesát sedm ... *(čím dál hlasitěji)* ... padesát osm ... jo ... padesát devět ... šedesát ... nepřestávej ... šedesát jedna ... šedesát dva ... šedesát tři ... ještě kousek ... šedesát čtyři ... šedesát pět ... šedesát šest ... jo ... šedesát osm ... šedesát devět ... teď ... *(řev)* sedmdesát!!!

Tma

Scéna 8

Kabina průvodčího. Zozo, zády ke zdi, bodne vícekrát nožikem do průvodčího. Při každém zabodnutí je slyšet rachot láhvi. Přítímí. Zozo počítá jednotlivá bodnutí..

Z: ... deset ... devět ... osm ... sedm ... šest ... pět ... čtyři ... tři ... dva ... jedna ... *(zastaví se)* nula ... *(překvapeně)* nula ... *(usmívá se)* nula ... *(otevře okno, zakřičí)* nula ... *(tmavý tunel, Z blbne, hlasem předstírá ducha)* nula... *(světlo, Z už není v kabině)*

Tma

Konec

2. Bogdan Georgescu: *Rape* (Znásilnění)

ONA: 28 let

ON: 35 let (přátelé)

Místo: léto, pozdě v noci, osvětlená alej v Central parku v NYC, obklopená reklamními billboardy – osvětlené, otáčivé

Čas: teď (současnost)

On(zpívá): *And I said<What about Breakfast at Tiffany's>, She said*

Ona(zpívá): *I think I remember the film. And as I recall I think, we both kinda liked it*

On: *And I said <Well, that's one thing we've got>*

Ona: A vanilkový rum s colou.

On: Ano. A také mentolové cigarety.

Ona: I kečup na pizze.

On: Fuj! To teda ne!

Ona: Ale jo, i kečup! No tak! Chyť mě! Lazy bastard.

(mužským hlasem)

Ona: No tak, dělej! Ty a já si teď uděláme tu nejdelší procházku parkem. (předstírá) AAAAAAAAAAAAAAAAAA.

On: Konec hraní. Vyděsíme všechny feťáky parku.

Ona: Buď v klidu.

On (tiše šeptá): Jenom jdi. Ano. Jdi. Procházej se. Ty a já si teď dáme tu nejdelší procházku parkem.

(ona se směje, jde čím dál rychleji)

On: Dnes večer vypadáš báječně, má milá. Ale už jsem ti říkal, že bys neměla nosit vysoké podpatky, když máš v plánu courat po nocích na podobných místech.

(ona lehce zvolní)

On: To není dobrý. Blbě. Úplně blbě. Pokračuj v chůzi. Hejbej se. A prosím tě, nenut' mne zvyšovat hlas.

Nechceme, aby nás někdo viděl. Nechceme, ne?

(on se přiblíží, obejmě ji, oba se smějí)

On: Už tam skoro jsme. V téhle části parku je až moc světla. Christina Ricci tam, Isabella Rossellini sem. Tak rychle se to mění. A teď dokonce plešatá O'Connor, blondatý anděl bez vlasů. Je taaak sexy. "hit me, hit me, ano, prodáváme" (oba se smějí). Musíme si poradit i s tím vším okolo, musíme to zvládnout. Nechceme, aby nás někdo viděl. Mám pravdu? No tak. Vzrušujete mne, dámy. Vy všechny. Nedívej se dozadu. Ne. Ještě nejsem připravený. Potřebuju se ještě víc nažhavit.

(ona se směje)

On (ztěžka dýchá): Hýbej se. Teď se hýbej. Řekl jsem ti, že se máš zastavit? Řekl jsem ti to? Prosím tě, odpověz.

(ona pustí kabelku na zem a vyzuje střevíce)

On (směje se): Wow, wow, wow! Teď neběhat, prosím Teď ne. (šeptá) Tohle mi nedělej. Ne teď. Jestli mě donutíš běhat za tebou a ztratit energii, přísahám, že toho budeš dlouho litovat. Nedokážeš si představit, jak moc toho budeš litovat. Neběhej. Nemůžu si dovolit přijít o erekci. wow, wow, wow!

(ona se posadí)

s ní pomiloval. Každý den, až do konce našich dnů. Já ... cítím k tobě něco jedinečného. Prosím. Neplač. Neudělal bych ti za nic na světě nic zlého, jenom že ...

(Ona bez žádné reakce)

On: Víš, co mi připadá opravdu zábavné? Mám ti to říct? Je to tak zvláštní shoda náhod. Tohle je shoda. Shoda mého života. Přisahám ti, že jsem na to nemyslel. Prostě a jednoduše se stalo, že právě dnes mám narozeniny. Přesně před 30 lety tekla mezi jejíma nohama krev, stejně jako u tebe. Myslím tím máminy nohy. Přesně před 30 lety... Všechna ta krev jen proto, abych se narodil já. Myslíš si, že jsem nákej úchyl,co? Klidně si to mysli. Jsi na mě tak hodná, tak křehká a zranitelná, krása té krve, která třísni bělost tvého prádla... Jsi velkorysá, protože tato krev tě činí tak mocnou ... Měl bych tě od této chvíle vídat každý den... Abych tě, nějakým způsobem, měl vedle sebe navždy. Dáš mi prosím svůj zapalovač?

On(vyndá z kapsy mobila): Tohle si musím natočit.

(na billboardech v pozadí je vidět, co si natáčí: detailní záběr na její nohy s kapkami krve, jeden chlup na noze)

On: Nemusíš se bát, nikomu to neukážu. Mohla by ses trochu pohnout? Tak. Ať se stane, co se stane. Co jiného by mohlo přinášet tolik radosti? Je ti dobře?

(On manipuluje jejím tělem. Ona reaguje jako nafukovací panna.)

On: Prosím tě, řekni něco. Tímhle mlčením se mi strašně odcizuješ. Prosím tě, jen něco řekni. Miluju tě.

Ona: Ty? Myslím, že nerozumím příliš dobře tomu, co se tu děje.

On: Nemám poněti. Ani já jsem nečekal, že to takhle dopadne. Dalo by se říct, že to bylo něco zvláštního, třeba tvoje překvapení k mým narozeninám. Teď mi došlo, žes nikdy nevěděla, kdy mám narozeniny. (Dej) Pravou nohu před levou. Tak. Paže ... Na prsa... Jsi tak krásná, že by tě už neměl nikdo vidět. Nikdo. Zázrak tvého těla. Toto požehnání. Chtěl bych si přát něco za nás oba. A ještě ...

Ona (začne potichu zpívat): Hodně štěstí zdraví, Hodně štěstí zdraví, Hodně štěstí milý ...

On: Nevyslovuj moje jméno. Zapomeň ho, prosím, a zpívej. Zpívej pro mne. Jenom zpívej. Nepřestávej. Zpívej. Dýchej. Dýchej. Do píči, přestat už nemůžu.

(Pohybuje se kolem ní, dělá fotky. Blesk jí ozařuje tvář. Ostýchavě se obléká, chce odejít)

On: Asi bych se měl, do hajzlu, zabít. Nezasloužím si to, co se mi stalo. Měl jsem raději oslepnout. Tvá krev září jako radioaktivní. Zatančuj si se mnou. Drž mě. Obejmi mě.

(Ona vůbec nereaguje)

On: Myslím, že tohle je číslo jedna na vrcholku té hromady hovadin, které jsem v životě napáchal. Někdo by mě měl potrestat. (směje se) Ani to si nezasloužím. Zabij mě ty. Prosím tě. Prosím. Nikdo se to nedozví. Necháš mě tady. Nemám nikoho, žádného příbuzného. Nebudu ti dělat žádné problémy. Zastav ty tohle podělaný trápení. Já ani toho nejsem schopen.

(Vyndá z kapsy kudlu. Ona si ji vezme.)

On: Zavřu oči a budu počítat až do desíti. Musíš bodnout přesně sem, kam ti ukazuju prstem. Drž telefon. Natoč si to. Nebo ti to můžu točit já, až do jisté chvíle. Prosím tě. Udělej to. Začínám počítat. Až se dostanu k 10, můj krk bude naprosto uvolněný, jen lehce bodneš. Pak odejdeš. Je to tak jednoduchý. A jinde, jindy, se znovu potkáme, abys mě soudila a poslala k čertu. A to fakt udělej ... na.

10, 9, 8, 7, 6, 5

myslím, že jsem nikdy nepotkal

4, 3

odpusť mi
nechápu, co se stalo
pomoz my, ať se zbavím sám sebe
toť vše. Pomoz mi
toť vše

1

(ona si vezme kabelku, dlouze ho políbí)

Ona: Odpouštím ti.

On: Počkej. Ne. Prosím tě. Udělej to. Zab mě. Odpuštění nepotřebuju. Nepotřebuju.

(on zůstane ležet na zemi, pláče)

(ona se obléká a odchází)

On: Tohle mi nemůžeš udělat. Nemůžeš. Prosím tě. Je mi to tak líto. Fakt toho lituju.

(tma)

(obrazy na reklamních bilboardech: ona sedí na schodech v metru. Nějaký potkan jí přeběhne přes nohu. Bez reakce.)

Konec.

* repliky psané kurzívou jsou citované z písně "Breakfast at Tiffany's", Deep Blue Something.

3. Lia Bugnar: *Fir'mituri* (Drobky)

VEŘEJNÝ TELEFON

CELLA (*mluví do sluchátka.*)

...a víš, co jsem mu řekla...? To mi neuvěříš... (*Odmílčí se, je vzrušená a pyšná sama na sebe.*) Řekla jsem mu: „Tak dobře! Já volím jeho! Nepotřebuju od tebe nic... ani od vás... Nic nepotřebuju... a když teda chcete, do toho domu už nikdy nevkročím. (*Rozohní se.*) Ta vaše láska je jenom lež... Chtěli byste mě jen dusit a nenechat mě, abych byla šťastná... Staráte se víc o gynekologické detaily, než o to, co se děje v mojí duši... A to všechno jen proto, že VY už se nemilujete a já ani nevím, jestli jste se vůbec někdy milovali... Už jen když se na vás podívám, je mi zle! Smrdíte lhostejností! Tam, kde není láska, se můj organismus brání... Odcházím, abych nedopadla tak jako vy...“ Co jsi říkal? Haló! Neslyším tě... Haló!

(*Bouchne několikrát do telefonu, pak zavěsí a vytočí znovu číslo.*)

Haló! Přestala jsem tě slyšet, přerušilo se to a mluvila jsem naprázd... Haló! Haló! Miláčku!

(*Zavěsí a znovu stále netrpělivěji vytáčí číslo.*)

Haló! Já nevím, co s tímhle krámem je... (*Zmlkne.*) Prosím? (*Poslouchá a potom změněným hlasem*) Miláčku... já nechápu, co...

(*Zůstane chvíli stát se sluchátkem v ruce, potom zavěsí. Dívá se do prázdna. Její oči se najednou podobají kluzišti. Ale nesteče jediná slza, anebo možná steče. Po chvíli zvedne znovu sluchátko a vytočí nějaké číslo.*)

Haló, tati? To jsem já... (*Chvilí poslouchá, v jeden okamžik odtáhne sluchátko od ucha, protože z druhého konce drátu se ozývá řev.*) Haló! Haló! (*Zavěsí.*)

TMA

(*Meza vstoupí s Ottem na vodítku, je to vlastně provaz. Je velice podivně oblečena. Všechno, co má na sobě je z milodarů. Vstoupí hlavním vchodem z Greenu. Dívá se na diváky, kteří se na ni pochopitelně dívají taky.*)

MEZA (*mává kapesníkem na kterém je uzel.*)

Mám peníze! Já mám peníze! Mám peníze, že bych si mohla koupit celej tenhle bar...! Co se tak díváte? Co je?! Že jsem přišla se psem? On má taky peníze! Ukaž peníze, Otto! (*Za chůze k baru*) Jednu vodku! (*k Ottovi*) Chceš taky jednu? Tak dvě! On chce taky. Doneste mi je ke stolu...! Tak kam si sedneme?! Koukni na ně, Otto, jak se po nás koukají...? Jako bysme smrděli... (*Ne chvilku se zastaví u jednoho stolu.*) Co je?! Hnusím se ti? (*Hlasitě se zasměje.*) No no, já tě neukousnu! (*Najde volnou židli a sedne si, s Ottem vedle sebe. Spokojeně se rozhlíží kolem.*) Člověk si zaplatí, ale zato sedí vepředu! (*Prudce se zvedne a křikne k baru*) Kde se couráš s tou vodkou?! (*Přinesou jí vodky, napije ze své sklenky, Ottovu postaví vedle a vytáhne z pytlíku masíčko, namočí ho do Ottovy sklenky a pak mu ho dá sežrat.*) Vem si, když budeš pít na prázdný žaludek, dostaneš vředy. (*Strídavě upijí ze své sklenky a z druhé dává Ottovi.*) Ta je ale hezounká! (*Ukáže na jednu dívku v sále.*) Vid', že je pěkná? Já moc hezounká nejsem, ale jsem panna. Ona je hezounká, ale nevěřím, že je panna. Já jsem panna. Mám na to potvrzení. (*Vytáhne ho ze spousty igelítek a mává s ním.*) Kdo tady má něco takového?! No?! Vzácnost!! Poklad!!! Hlouposti až po svatbě! (*Znovu ukazuje osvědčení.*) A nedá se říct, že bych byla ošklivá! Podívej tady, ty oči modrý jako nebe! (*Zase dá Ottovi vodku.*) A kolik jich to zkouší! Tady ne, tady je plno těch zkažených děvenek a já nejsem hezounká, ale tam, kde spím, za mnou pořád někdo chodí a zkouší to. Štěstí, že mám Otta.

(Přítukne si s Ottovou sklenkou.) Na zdraví! On chrání mou nevinnost celou noc a pak si ve dne taky trochu zdřímne. Ale v noci oko nezavře! Nemá tady někdo housle? Nemá. Něco bychom vám zahráli. Sonátu! *(Zasměje se a udělá gesto, že je blázen.)* Kdybych to věděla, přišla bych s houslemi, ale takhle... Nenosím je s sebou, protože by mi je ukradli... Já jsem tak docela nepadla z Měsíce. Když člověk vyjde s houslemi ven, chňap a hned mu je někdo ukradne. Mám je na nádraží. Schovává mi je tam jedna paní ze ztrát a nálezů. A když mám koncert, tak si je vezmu. Kolik je hodin? A? What time is it? *(Někdo odpoví.)* *(K Ottovi)* Dopijeme a půjdeme. Máme koncert. Kdo si mě chce poslechnout, ať přijde v deset na nádraží. Do čekárny. Přijďte dřív, ať se na vás dostane místo. Lalo. Eduard Lalo, Španělská symfonie pro housle a orchestr. Nikdo ji neumí zahrát tak jako já. Otto to ví. Řekni Otto, jestli lžu?! *(Kopne do sebe sklenku.)*

TMA

(Světla na scéně se rozsvítí. Jsme v pokoji se stolem s dvěma židlemi. Hraje hudba, třeba i 9. symfonie D dur. MiHu prostírá v rytmu hudby. Tanečním krokem stále něco přináší z kuchyně a prostírá na stůl nebo, případně, může mít tyto věci po ruce. Zřejmě jde o slavnostní večeři. Krásné talíře, příbory, svícen, sklenky na šampaňské. Je to přímo taneční číslo, na jehož konci je stůl prostřen. MiHu ztlumí hudbu.)

MIHU *(zazvoní na zvonek.)*

Královna mého srdce je očekávána...

(Vstoupí Otta. Má na sobě šaty, zapnuté hustou řadou knoflíků až ke krku. MiHu kolem ní poskakuje jako tajtrlík, ona je ztuhlá jako kus dřeva. MiHu ji usadí na židli a pak před ní položí krásně zabalený balíček převázaný červenou stuhou. Tiše a rychle zpívá „Hodně štěstí, zdraví...“, všechny verše, ale jako by mu přeskakovala jehla na gramofonu, zvláště v té pitomé části „moje milá, milá“. Otta se trochu křečovitě usmívá a rozbalí dárek. Venku se objeví kousek něčeho z červené krajky. Přestane rozbalovat a úsměv jí zmizí z tváře. Dívá se na MiHa. MiHu se dál usmívá.)

MIHU

Chci, abys mi slíbila, že si to po večeři vyzkoušíš... *(Obejde stůl, položí ji ruce na ramena a skloní se nad ní.)*

Slibuješ mi to?!

(Otta se upjatě odtáhne.)

OTTA

Posaď se, miláčku. Víš přece, že s tebou nemohu mluvit, když tě nevidím.

(MiHu se sedne na druhou židli u stolu.)

OTTA

Já mám pro tebe taky dárek...

MIHU

Na tvé narozeniny?! Proč jsi mi koupila dárek na své narozeniny?!

OTTA

Vlastně je to dárek, který dáš ty mně... *(Je rozpačitá.)*

MIHU *(Také se rozpačitě usměje.)*

No, dáváš ho sobě nebo mně? Ale... vždyť na tom nezáleží... co je moje, je i tvoje... nakonec to stejně zůstane v domě, co?! *(Odmlčí se.)* Tak, nedáš mi ho?!

OTTA

Co?

MIHU

Ten dárek! Neříkala jsi, že jsi mi koupila dárek?

OTTA

Ah! Ale ovšem... Miláčku... Ty víš, že já jsem šťastná, když ty jsi šťastný... a... ne... ne... chci, abys... Mně totiž napadlo... Já vím... já vím, že... ty si možná myslíš, že já to nevím, že si toho nevšímám, ale... já vím, že... ty máš některé touhy a já... tedy i já cítím... Objednala jsem ti na několik hodin ženu.

MIHU

Co že jsi udělala?

OTTA

Zaplatila jsem ti na několik hodin ženu. U jedné profesionální agentury. Lékařská kontrola každý den, čistý trestní rejstřík, zaručená diskrétnost.

MIHU

Ty jsi mi objednala prostitutku?

OTTA

Když chceš používat to slovo... tak ano. Objednala jsem ti prostitutku. Chci, abys měl s ní sex všemi možnými způsoby, jak budeš chtít, celé tři hodiny a v případě vis maior se to může i prodloužit. Takhle mi to řekli v agentuře.

MIHU

Ale já nechci žádnou jinou ženu... Co je to za hloupost?! Chci, abychom se spolu navečeřeli, jak se patří/ a... ano! A potom chci, aby sis na sebe vzala (*ukáže na dárek, který jí přinesl*)... no prostě tyhle věci... a pak abychom se milovali.

OTTA

Já tohle nechci. Přijde sem jedna žena. Žádala jsem, aby byla nádherná. Uvidíš. Budeš mít takový sex se ženou, jaký budeš chtít.

(Dívají se navzájem do očí a chvíli nic neřeknou.)

OTTA

Já vím, že to chceš. Našla jsem časopisy na záchodě. Víím že ne-... prostě, že...že to není zrovna můj obor... tím myslím erotiku... Nemusíš mi nic říkat, oba vííme, že mám pravdu.

MIHU

Časopisy nic neznamenají. Všichni muži si listují v takové makulatuře.

OTTA

Stránky jsou slepené, miláčku, už se v nich nedá listovat.

(Odmilka, během níž se oba na sebe dívají.)

MIHU *(svěší hlavu.)*

... kdybys byla i ty trochu... jen trochu... nepotřeboval bych žádný časopis. Já miluju tebe...

OTTA

Já vím, že chyba je ve mně, miláčku. Právě proto se chci na své narozeniny... revanšovat... Chci jenom, abys mě nechal, ať se na vás dívám...

MIHU

Prosím?! Co že chceš dělat?!

OTTA

Chci se dívat... Nikdy jsem neviděla někoho... víš... jak doopravdy... Možná, kdybych to viděla... třeba bych lépe pochopila, jak to funguje... já nevím... připadám si tak provinile proto, že..ne... ne, v tomhle se nevyznám... určitě ne. Řekni mi, že to přijímáš...

MIHU

Počkej, ať to zrekapituluji. Ty máš narozeniny a chceš, abych se vyspal s nějakou kurvou u nás v ložnici a ty se na to budeš dívat?

OTTA

Zformuloval... jsi to... přesně.

(Mihu se dlouze dívá na Ottu.)

MIHU

Dobře. Mohu otevřít šampaňské?

OTTA

Ano.

(Mihu otevře láhev, nalije do sklenek a připijí si. Dívají se přitom navzájem do očí. Pijí šampaňské. Potom jde Mihu ke kazetofonu a zapne ho. Obřadným gestem vyzve Ottu k tanci. Ona vstane a oba tančí něco jako valčík, při kterém ji on zakloní dozadu a ona se trochu křečovitě směje.)

(Zazvoní zvonek. Oba se zastaví. Otta přiskočí a vypne hudbu. Ona je rozčilená.)

OTTA

Už přišla! To je ta žena. Hotovo! Přišla...

(Mihu se podívá ke dveřím a pak zase na Ottu.)

OTTA

Otevři jí! Já si zajdu na chvíli do pracovny, abych... abych... dokud se neseznámíte... Tak už jí konečně otevři!

MIHU *(Chytne ji za ruku.)*

Nemusíme jí otevřít... Já tě miluju. Nenuť mě, abych to dělal...

OTTA *(Křečovitě se zasměje.)*

Ale my jí musíme otevřít. Zaplatili jsme zálohu a musíme jí dát i zbytek peněz. *(Krátce ho políbí na čelo.)*

Nebud' směšný! Otevři jí! *(Odejde.)*

Mihu zůstane v pokoji sám a po krátké přestávce pomalu zamíří ke dveřím. Otevře. Je slyšet hlas Celly.

CELLA

Vy jste si mě objednal?

MIHU

Ano. Manželka... tedy, ano. Objednali. Pojd'te dál.

(Vstoupí Cella. Je křiklavě naličená, dost vyzývavě oblečená a působí poněkud kýčovitě.)

(Cella dojde doprostřed pokoje, podívá se na krásně prostřený stůl a svíci, která stále ještě hoří.)

CELLA

My něco oslavujeme?

MIHU

Ano, manželka má narozeniny. Je jí... prostě má narozeniny.

CELLA

Počkej, a koho mám udělat? Tebe nebo ji?

MIHU

Jak jako?

CELLA (*popuzeně*)

Koho mám udělat? Tvou ženu?!

MIHU (*začne chápat*)

Aha! (*A pak pochopí úplně.*) Nee! V žádném případě! Ne! ...Mně.

CELLA

Aha! (*Po krátké odmlce.*) Počkej chvilku... Takže ty přivedeš své ženě domů k narozeninám děvku?

MIHU

Ne, ale... vlastně...

CELLA

Tak tohle jsem teda ještě neviděla... Nebo to chceš dělat ve třech? Jo? Budeme to dělat ve třech?

MIHU

Ne. Budeme to dělat ve dvou... (*Náhle se rozhodne.*) Vlastně si myslím, že to nebudeme dělat vůbec. Nechtěl bych, abyste si to špatně vysvětlila nebo... jste moc hezká... moc přitažlivá... ale... není... vlastně jde o nedorozumění mezi mnou a manželkou... Nechcete sklenku šampaňského?

CELLA

To chceš říct, že jsem se sem táhla zbytečně? Tobě to možná není jasný, ale i pro kurvy čas jsou peníze.

MIHU

Ale to se nebojte! Zaplatíme všechno. Zaplatíme jako kdyby... tedy... jako by se to stalo. Kolik vám mám dát? Vlastně, já radši zavolám manželku, ona to platí a... už zaplatila něco jako zálohu... já nevím... ona to ví lépe. (*Je velice rozrušený.*)

(*Cella si nalije šampaňské a pije.*)

CELLA

Přestaň se tak nervovat nebo mě taky vynervuješ. Hezky si sedni, protože já chci pochopit, co tobě a tvý ženě straší ve věži.

(*Mihu se posadí, rychle si nalije sklenku a naráz ji vypije.*)

CELLA

Proč si nechceš zaprcat?

MIHU (*se zalkne šampaňským.*)

Ne že bych nechtěl... Říkal jsem vám, že jste moc hezká... a přitažlivá. Máte v sobě něco (*přihlouple se zasměje*)... Sláva Bohu! Nejen že manželku velice miluji a... myslím, že bych nemohl... Vlastně...to byl její nápad. Ona je... ona si není jistá, že...

(*Cella mu nalije další sklenku. Mihu ji rychle vezme a hodí do sebe.*)

MIHU

... ona je nejistá. Myslí si, že není dost dobrá... (*Zoufale hledá nějaké slovo.*)...v posteli!

CELLA

A je dost dobrá? (*Mihu mlčí.*) Myslím v posteli. Je dost dobrá?

MIHU *(po odmlce)*

Ne. Není to příliš její obor.

CELLA

A jaký je její obor?

MIHU *(najednou se rozzáří)*

Óóó! Všechno ostatní!

CELLA

Tak u mě je to přesně naopak. *(Napije se.)* Jak vás napadlo si mě objednat?

MIHU

Mne ne. Manželku. Dělá si starosti. Ona... ona totiž... není příliš eroticky založená a chtěla by se zlepšit i po této stránce... Uvědomuje si své nedostatky a... a... proto ji napadlo, že by se mohla poučit u nějaké profesionálky. *(Rychle dodá.)* To myslím v tom nejlepší slova smyslu. Myslela si, že kdyby to viděla na vlastní oči... pochopila by lépe... proces... *(Rozpačitě se odmlčí.)*

CELLA

A jak seš na tom s tím procesem ty?

MIHU

...Normálně. Nemám problémy... Mám ji rád... víš...pardon, víte... ona je velice krásná a... strašně mě přitahuje. *(Dolije si zbytek šampaňského a vypije naráz.)* Jenomže je stydlivá... a moc mi nedovolí, abych se jí dotýkal... abych ji viděl... abych... Stává se to málokdy a... je to pořád stejné, máme přes sebe milión prostěradel... a...

CELLA

Vykouřila ti ho někdy?

MIHU *(zalkne se šampaňským)*

Jak se můžete na něco takového ptát? Nikdy bych o takových intimnostech nemohl mluvit... Jistě, možná to, proč jste přišla do tohoto domu, vám jaksi dává právo, abyste se chovala poněkud familiérně, ale všechno má své meze! Tu svou otevřenost si klidně projevujte, kde chcete, ale tady bydlí slušní lidé.

CELLA

Takže ti ho nikdy nekouřila.

MIHU

Ne.

(Cella vstane ze židle a přistoupí zepředu k Mihovi. Položí mu ruku na tvář. Mihovi na chvíli zavře oči a pak je otevře.)

CELLA

Nech mě, ať ti to udělám... Umím to. Je to úplně jednoduchý... žádná filozofie v tom není... Některý ženský to dělají, jiný ne... Ale každý mužský na to má nárok aspoň jednou za život... *(Zatímco mluví, hladí ho.)* Necháš mě?

MIHU *(se nervózně zasměje)*

Přestaňte, prosím vás, s těmi hloupostmi... prosím tě... sedni si... Jestli chceš, tak ještě přinesu šampaňské... Ještě nám zbyla láhev od Silvestra... Nepřišli čtyři hosté, které jsme pozvali a... *(Cella ho dál hladí. Mihovi se stále více zadržává.)* ...zůstala nám... jedna... láhev... Když se vrátíte zpátky na židli... já vstanu... a odejdu

odtud... a vrátím se s lahví a... se svou manželkou... je ve své pracovně... přivedu ji a představím vás... ona je... je to nádherná žena... Mohla bys mi ho trochu kouřit...?

(Cella poklekne a do dveří vstoupí Otta. Na tváři má úsměv, který však rychle zmizí, když spatří Cellu.)

OTTA

Cella?!

(Mihu vyskočí jako opařený ze židle a nechtěně strčí do Celly. Cella spadne na podlahu a dívá se na Ottu.)

CELLA

Otto!

MIHU

Miláčku... podívej, slečna právě... Vy se znáte?

CELLA *(Dívá se upřeně na Ottu)*

Ta distingovaná dáma je moje ségra.

OTTA

Co ty tady děláš?

CELLA

Právě jsem chtěla udělat orál drahému švagrovi.

OTTA

Vypadáš příšerně.

CELLA

Jsem v pracovním... *(odmlka)* Tak na zdraví! Vůbec jsem nevěděla, že je patnáctýho srpna.

OTTA

Jdi do koupelny a umyj si obličej! Jsi pomalovaná jako Indián na válečné stezce.

CELLA

Nemůžu zákazníka nechat jen tak a odejít. I tyhle věci mají svůj rytmus... Erekcce ne...

OTTA

Přestaň s těmi pitomostmi!

CELLA *(obrátil se k Mihuovi)*

Říkal jsi, že se chce učit. Já jí prodávám obchodní tajemství a ona ze mě dělá blbce. A ty se potom divíš, že leží v posteli jako kus dřeva.

MIHU

Jak si můžeš dovolit takhle mluvit? Otto, řekni mi, co se tady, ksakru, děje? Tahle ženská je opravdu tvoje sestra?

OTTA

Ano. Je to moje mladší sestra. Cella. Pět let jsem ji neviděla.

MIHU *(po chvílce mlčení)*

Tak to je hezké. Máš narozeniny a přišla k nám tvoje sestra. Proč tady stojíte jako dvě kočky, které se chtějí poprat? Přinesu ještě jeden příbor.

(Zazvoní zvonek. Mihu jde ke dveřím a otevře. Je slyšet hlas Mezy.)

MEZA

Kde je Cella? Zavolej mi Cellu!

(Cella a Otta se na sebe podívají a téměř současně řeknou)

CELLA a OTTA

Meza!

(Obě najednou vyrazí ke dveřím. U dveří Otta popadne Mezu za ruku a vtáhne ji dovnitř. Meza zase za sebou vtáhne Otta. Meza má v ruce i houslové pouzdro.)

MEZA (nadšeně)

Otto! Jak se máš?

OTTA

Proč chodíš po ulici sama?

MEZA

Já nejsem sama, mám s sebou Otta. To je můj hlídací pes, je čistokrevný.

CELLA

Mezo, holčičko moje!

MEZA

Otto! Dobře si to zapamatuj, tohle je moje starší sestra, jmenuje se Cella. A tohle je moje ještě starší sestra a jmenuje se Otta. Pojmenovala jsem tě podle ní, protože je hodná a chytrá.

OTTA

Mezo, jak jsi věděla, kde bydlím?

MEZA

Viděla jsem Cellu a šla jsem za ní.

CELLA

Proč jsi na mně nezavolala?

MEZA

Protože jsem už trochu stará a myslela jsem si, že to není Cella. A když jsem viděla, že se nevracíš, něco se ve mně sevřelo, chtělo se mi plakat a došlo mi, že jsi Cella. Jen ať Otto řekne.

OTTA

A kde jsi sebrala tohohle čokla?

MEZA

To není žádný čokl. To je můj hlídací pes a je čistokrevný. *(K Mihovi)* A kdo jsi ty? *(K Celle)* Kdo je to?

OTTA

To je můj muž.

MEZA *(přistoupí k Mihovi, táhne Otta za sebou, a zblízka si ho prohlíží.)* Nezlob se, ty jsi Otin muž?

MIHU

Ano. Jmenuji se Mihu.

(Napřáhne ruku k Meze. Meza zůstane stát a upírá oči na jeho ruku. Po chvíli si utře ruku o zadek a napřáhne ji k němu. Mihu se sklóní a ruku jí políbí. Meza zůstane stát s nataženou rukou, pak se náhle rozklepe, začne podupávat, mluví rychle a její řeč přerušuje sípění a vzlyky.)

MEZA

Hlouposti až po svatbě...po svatbě... Ty ty ty! Lidi by si na mě kvůli vám ukazovali... Hlouposti až po svatbě... Jednou ti přetáhl sukni přes hlavu a vrazil ti ho tam... malá cyklistka šlapala do pedálů bez kalhotek a všichni se smáli... hlouposti...

(Cella se přiblíží k Meze zezadu a znehybní jí ruce. Pak k ní mluví do ucha.)

CELLA

Tak už dost, Mezo, holčičko... Už dost... To jsem já, Cella. A je tady i Otta. Nikdo ti nic neudělá. Jsme tady všechny tři. Otta je tady taky, podívej.

(Meza se pomalu uklidňuje. Podívá se na Miha.)

MEZA

A ty jsi kdo?

MIHU

Já jsem Miha.

MEZA

Chceš, abych ti zahrála Španělskou symfonii pro housle a orchestr od Lala? Eduard Lalo. Nikdo ji neumí zahrát tak jako já. Otta ti to potvrdí.

OTTA

Mezo, jak ses dostala sem? Jak ses dostala do Bukurešti? Jak se ti podařilo odtamtud odejít?

(Meza se dívá do země a kroutí špičkami boti dovnitř.)

OTTA

Mezo, ty jsi odtamtud utekla, vid'?

MEZA (stále s pohledem do země)

Dávali nám oranžový karfiol. *(Zvedne oči.)* Máš dort?

(Otta se upřeně dívá na Mezu, pak obrátí pohled k Celle.)

CELLA

Mezo, proč by měla mít Otta dort? Proč ses ptala na dort? Mezo, podívej se na mně! Odkud víš, že Otta má dort?

MEZA *(zamračeně)*

Protože je patnáctého srpna a ona má narozeniny.

MIHU

Máme dort.

(Meza zvedne šťastně oči k Mihovi a zešíroka se usměje.)

MEZA

Čokoládovej?

MIHU

Samozřejmě.

MEZA

A jeden kousek taky pro Otta.

MIHU

Samozřejmě. Jeden kousek pro každého hosta. A kdo bude chtít, může dostat i přidáno.

MEZA

Já a Otta můžeme každý dva kousky.

MIHU *(k Ottě)*

Miláčku, mám přinést dort? Nebo si dáme všichni nejdřív předkrm?

MEZA

Nejdřív si dáme všichni dort.

(Mihu se podívá na Ottu, která přikývne, že souhlasí. Mihu odejde do kuchyně. Hned nato vystrčí hlavu zpátky do pokoje.)

MIHU *(počítá, aby věděl, kolik talířků má přinést. Pohledem se zastaví u Otty a zeptá se jí s posmutnělým úsměvem)*

Máš ještě nějaké další sourozence?

OTTA

Ne. To jsme všechny.

(Mihu odejde. Otta, Cella a Meza zůstanou samy a dívají se po sobě. Nastane tíživé ticho.)

MEZA *(k Ottovi, který klidně leží)*

Buď hodný, Otto. Povídám, nezlob. Opovaž se tady něco provést. *(K ostatním)* On je hodný. Moc nevyvádí.

OTTA

A kde přespáváš, Mezo? Kdy jsi odtamtud utekla?

MEZA *(k Ottovi)*

Buď hodný, když budeš vyvádět, tak nám nedají dort.

CELLA

Mezo, já ti slibuju, že tě neodvezu zpátky. Řekni mi, kdy jsi odtamtud odešla.

MEZA

Otto! Sedni...

(Cella přiskočí k Meze a chytne ji za ramena.)

CELLA

Odpověz mi, Mezo! Přestaň se tvářit, že mluvíš s Ottem.

MEZA

To bylo ještě v zimě.

OTTA

Ty jsi odtamtud utekla už před šesti měsíci?!!! A kde... Mezo, teď mě pořádně poslouchej... Když jsi odtamtud odešla, byla zima?

MEZA *(chce se jí plakat)*

Ano.

OTTA

Jak víš, že to bylo v zimě?

MEZA

Protože nám dali dárek k Vánocům. Podívej. *(Z množství igelitek vytáhne pár pletených rukavic.)*

CELLA

A kde jsi od té doby spala?

MEZA

Nejvíc u té své paní ve ztrátách a nálezech. Ona mi ráno otevře a já chodím po nádraží a hraju. Když mám koncert. A když je ona doma, ta druhá paní mě dovnitř nevezme. Říká, že by mě tam vzala, ale bez Otta. Říká, že to by jí tak ještě scházelo. Ona je tak trochu blázen. Ale my si stejně poradíme, když na to přijde, třeba i v parku v aleji. Jen ať vám Otto řekne.

Vstoupí MiHu s talířky, lžičkami a dortem. Všechno přinese najednou na podnose. Postaví dort doprostřed stolu a před každého položí talířek. V dortu je svíčka a MiHu ji zapálí. Meza nepustí provaz z ruky a táhne za sebou Otta. (Kam se hne, nosí s sebou nosí i housle. I když si je postaví k noze, při každém kroku je přesune za sebou.) Všichni se shromáždí kolem stolu. Meza začne zpívat s pusou od ucha k uchu „Hodně štěstí, zdraví!“ MiHu a Cella se k ní připojí. Otta velice vážně poslouchá a občas se pokusí usmát. Když zpěv skončí, Otta vezme nůž, aby nakrájela dort, ale ruce se jí dost chvějí. MiHu jí vezme nůž z ruky.

MIHU

Tak se podíváme, pro koho je ten největší kus...

(MiHu ukrojí pořádnou porci. Meza se chvěje vzrušením. Celá se rozklepe a rozšíří se jí oči, když sleduje Mihovy pohyby. MiHu položí ukrojený kus na talířek a po menším eskamotérském čísle ho podá Meze. Meza vezme talířek a položí ho Ottovi před čumák. Otto se okamžitě pustí do dortu. Meza opět upře pohled na Mihovu ruku, která porcuje dort. MiHu ukrojí ještě jednu velkou porci a podá ji Meze. Od té chvíle Meza přestává úplně komunikovat a zajímá ji jen dort. Všichni dostanou svou porci a sednou si kolem stolu. Tiše jedí.)

MIHU (po dlouhém mlčení)

Hmm... Je dobrý, žádné umělé přísady... Objednal jsem ho v cukrárně, kde mají svou vlastní výrobu. A také jsem se té paní zeptal: „Řekněte mi poctivě, jestli mléko je mléko a vejce vejce. A máslo máslo. Jestli do toho dáváte nějaké prášky a éčka... To si raději vezmu krabici marcipánu.“ „Ne, ne, pane,“ řekla mi, „nic umělého do toho nedáváme. My neděláme něco takového, že to tady sníte a doma umřete.“ *(Krátce se zasměje a pak, když vidí, že se k němu nikdo nepřidal, taky jí mlčky.)*

MEZA (dojedla)

Já bych si dala ještě kousek.

CELLA

Aby se ti neudělalo špatně, Mezo. Opravdu ještě můžeš?

MEZA

Já i Otto můžeme každý ještě dva.

(MiHu ukrojí jeden kousek dortu pro Mezu a druhý pro Otta. Potom jedí dál. Nějakou dobu je slyšet jen cinkání lžiček.)

MEZA (potichu k Ottovi)

Koukej hezky jíst. Ne abys tady vyváděl, to by nás vyhodili.

(Když to Meza říká, zjevně zápolí s ospalostí, protože je v teple a najedla se. Zavírají se jí oči, ale přesto bojuje s dortem. Nakonec ji přemůže spánek. Meza podržuje a občas si udobne kousek dortu.)

MIHU (usměje se na ty dvě a mluví o Meze.)

Je jako dítě.

CELLA (zřetelně a hlasitěji, než je obvyklé)

Je jí šestadvacet let.

MIHU

Vážně? Nevypadá na ně.

CELLA

Ovšemže nevypadá. Je vyšinutá.

MEZA (*otevře oči, vezme si ještě jednu lžičku dortu a rukou naznačí, že je blázen.*) Já jsem cvok.

OTTA

Mezo! Nemluv tak ošklivě!

(Cella chvíli upírá pohled na Ottu, nedotkne se už dortu a pak se rozesměje. Meza položí hlavu na stůl, chce se jí strašně spát. Mihů se rozpačitě usmívá, dokonce se i trochu zasměje. Po nějaké době (až příliš dlouhé) se Cella přestane smát a utírá si slzy, které jí vyhrkly, když se smála. Dál upírá pohled na Ottu.

CELLA

Jak je možný, že se mu tolik podobáš! Jsi úplně stejná jako on... distingovaný plaz... stejně přísně hlas a stejnej studenej čumák

MEZA (*zvedne hlavu ze stolu*)

Nesmí se říkat „studenej čumák“.

CELLA

Ty si to neuvědomuješ, vid'?' Ani teď si to neuvědomuješ? Neuvědomuješ si, že nás všechny zničil?!

OTTA

Tak tohle si odříkáváš každý večer, abys mohla usnout? „Já za to nemůžu, že jsem kurva. Prožila jsem nešťastné dětství.“ Když ti to takhle vyhovuje... klidně lži sama sobě. Ale náš otec nechtěl nic jiného, než aby z nás byly slušné ženy. Abychom měly svůj domov.

CELLA

Neopovažuj se tvrdit, že já jsem jeho dcera. A ani Meza. Jen se na ni podívej! Podívej se na ni! Proč je taková? Nejkrásnější a nejtalentovanější dítě! To byla Meza. Nejkrásnější dívka na gymnáziu... Jen se podívej... Hrála nádherně na housle. Proč takhle dopadla? Kdy se to stalo?

OTTA

Přehnalas to s přípravou na konzervatoř... Víš dobře, že to tak bylo...

CELLA

Víš dobře, že to tak nebylo! Víš až moc dobře, že to tak nebylo! (*Na chvíli se odmlčí.*) Když jsem odešla z domova, maminka za mnou několikrát přišla, aby o tom nikdo nevěděl. A všechno mi vyprávěla.

OTTA

Co ti vyprávěla?

CELLA

Vyprávěla mi, jak se zbláznila Meza.

OTTA

Vykládáš hlouposti. Neměla ti co vyprávět.

CELLA

Ale ano. Vyprávěla mi, jak po tom, co jsem já odešla z domova, byl celý posedlý tím, že Meza udělá totéž a... řekla mi taky o tom chlapci, který ji připravoval na konzervatoř... a pověděla mi všechno... jak otec vstoupil oblečený do těch svých šatů... do pracovní uniformy, do toho popskeho hávu... se všemi těmi kříži, které mu visely na krku... a když vešel dovnitř... ten chlapec stál za zády Mezy, měl ruku, na její ruce, ve které držela

smyčec a... otec jí vytrhl housle z ruky a praštil s nimi o zeď, až se rozbily na kousky. Toho kluka se nejdřív pokusil vzít pod krkem a pak ho vyhodil ven. A Mezu odvedl k lékaři. Ke gynekologovi. Odvedl ji na vyšetření. Jí bylo jednadvacet let. Byla už dospělá.

OTTA

On jen chtěl, abychom byly slušné ženy, abychom měly svou rodinu.

CELLA

Nemůžu uvěřit, že se ho ještě zastáváš. Víš, že maminka umřela, protože se trápila tím, jak to dopadlo s Mezou. Jak to, že ho nemůžeš nenávidět?

OTTA

Nemáš právo takhle mluvit. Nemáš právo přijít sem ke mně domů a odsuzovat mě. To všechno, VŠECHNO, milimetr po milimetru se stalo jen kvůli tobě. Nikdy jsi neuměla nic jiného, než plést klukům hlavu a házet očima! A když se některý z nich opovážil víc než tě štípnout do zadku, skočila jsi mu do postele a naplivala rodičům od obličejů! Jak by se člověk nezbláznil, když mu jeho vlastní dítě řekne to, co jsi mu řekla ty v ten den?! Víš přece, že jsi byla jeho miláček, pánbůh ví proč... nikdy jsi k ničemu nebyla... já jsem mohla nosit domů samé jedničky, ale to neznamenal nic vedle jeho radosti, když jsi dostala tu pitomou dvojku z angličtiny. Dokonce ani když se Meza s houslemi v rukou dostala až před papeže, to nebylo takové, jako když ty jsi dostala dvojku z angličtiny.

CELLA

V životě jsem neměla lepší známku než trojku.

OTTA

Z angličtiny jsi dostala dvojku. To mi věř. Na to nemůžu zapomenout. V ten den, po bohoslužbě mluvil o dětech a o učení a o tom, jaké štěstí mohou přinést děti rodičům a pak řekl v kostele nahlas, že jsi dostala dvojku z angličtiny a že si myslí, že se z tebe stane učitelka angličtiny. Miloval tě k zbláznění.

CELLA

Už jen když si na něj vzpomenu, se mi chce zvracet... Ta jeho láska byla samý jed a žluč. Ten jeho odpor ke všemu... ke všemu, co je krásné... *(Odmílí se.)* To, jak si ošklivil... lásku... Viděla jsi někdy jeho a maminku, že by se dotýkali?! Já se jen ptám, jak nás udělali. Ztracenej úchylák... Mě jen tak nepřevez... Vsadím se, že pod tou svou sutanou onanuje, vždycky když přijde nějaká mladá holka, aby se mu vyzpovídala, že zhřešila.

(Otta přiskočí a vrazí Celle facku. Meza vyděšeně vyskočí. Otto se také poleká. Mihu se bezradně dívá na to, co se děje.)

OTTA *(když nafackovala Celle)*

On umřel! Nedovolím, abys takhle mluvila o našem otci, ty blbečku! Zemřel, už jsi šťastná?! On zemřel!

CELLA *(po delší odmlce)*

Doufám, že se oběsil.

OTTA

Přesně to udělal.

(Obě se upřeně dívají navzájem do očí, zatímco Meza hlasitě pláče s Ottem na provaze a s houslemi v náručí. Pak jako na znamení po sobě obě skočí a začnou se fackovat a bušit do sebe pěstmi. Perou se naslepo. Meza mezi ně s pláčem skočí a mezi vzlyky vykřikuje, že má potvrzení. Strašný rámus. Mihu se na ně chvíli dívá, pak se pomalu zvedne, jde k vypínači a zhasne světlo.)

TMA

Hlas MIHU

Chci, abyste mě v klidu vyslechli. Jsem velice rád, že mě pokládáte za člena rodiny a že se přede mnou neostýcháte. Chápu, že pan otec je poněkud kontroverzní osoba, ale když zemřel... měli bychom ho nechat odpočívat v pokoji. Chápu, že každý z vás si připadá jako oběť, možná až na Mezu...

Hlas MEZA

Já mám potvrzení

Hlas MIHU

...takže kromě Mezy, která má potvrzení. Přiznávám, že váš způsob, jak slavit narozeniny, je na mne trochu moc, ale... jak už jsem řekl, miluju Ottu, takovou, jaká je, pro mne je ta nejkrásnější žena. A nejlepší a má smysl pro humor. A vím, že i ona mě miluje a právě proto se stalo, že jsi sem k nám domů přišla ty, Cello a pak přišla i Meza.

Hlas MEZA

I s Ottem.

Hlas MIHU

I s Ottem. Kdybyste nechtěli za každou cenu vidět jen prázdnou polovinu sklenky, uvědomili byste si, že to všechno má svou krásu. Jaký hezčí dárek by si mohla Otta přát narozeninám, než...

Hlas CELLA

...než najít svou sestru před tvým rozepnutým poklopcem.

(Světlo se rozsvítí.)

MIHU

Co proti nám máš?! Co?! Ošklivě jsi to schytala v životě a už se ti nikdo nemůže zavděčit? A proč, proboha? Že vás váš otec držel zkrátka? Víš, jaká je ta druhá možnost? Mám ti vyprávět o svém otci? Který mě prohrál v kartách? *(Pitvoří se, hraje znepokojení.)* Cože? Jak tooo? Prostě tak. Jednoduše. Neměl už co vsadit, všechno prohrál, nezbylo mu nic, a pak mě uviděl – maminka mě poslala, abych ho přivedl domů, a já jsem podřimoval na židli vedle něho – tak mě vsadil do hry. A prohrál. Prohrál v kartách devítiletého kluka. Ne tak docela. Prohrál mě na jeden rok. Tolik vsadil. Jeden rok za tohohle prcka. Ani on nebyl z kamene. Přišel o jeden rok mého života a uvědomil si, že už nic nezmůže a zastavil se. Mohl mě klidně prohrát na celý zbytek života. Přece jsem mu patřil. Vrátil se domů beze mne. Maminka od něho odešla a on si tu noc pustil plyn. Ahoj, tati, vybral sis, jako vždycky to nejjednodušší řešení. Takhle mi to řekl on sám, když mi vypáčil prsty z ruky, za kterou jsem se ho držel, a předal mě z ruky do ruky Dobreovi. „Tak ahoj kluku a nezlob Dobreu!“ „Já nechci jít s Dobreou!“ Koukej s ním, do prdele, mazat a nechci slyšet, že jsi Dobreu zlobil!“ Maminka nepřestala, dokud mě nenašla. Bohužel nebyla žádný Sherlock Holmes a našla mě až po roce a půl. Jestli tě tolik štvě život, když jsi měla tátu, který se před ikonami chlubil tvými známkami, tak bych chtěl vědět, jak by ses tvářila po roce a půl s Dobreou. Nemyslím si, že bys po celý zbytek života byla žhavá po sexu, ale nebudu vám povídat i o tom, jak byl Dobreo něžný, abych svými vzpomínkami nezastínil všechno, co jste tady líčily. A co mám teď dělat? Posmívat se i tomu kusu života, který mi zbyl? A vidíte, já jsem tak zatraceně divný a chci být šťastný! Chci milovat Ottu, i když v posteli je to s ní katastrofa, chci mít děti, které by se jí podobaly, chci vedle ní zestárnout, chci vidět, jak

jí to sluší, až bude mít úplně šedivé vlasy... a je mi jedno, jestli ty jsi prostitutka nebo... *(zoufale hledá nějaký protikladný výraz)* zeměměřička... Prostě jsi sestra mé ženy a na tom záleží.

MEZA

A ještě jsem tady já a Otto.

MIHU

A ještě je tady Meza a Otto.

CELLA

Kolik si vydělá takový zeměměřič?

OTTA

Určitě méně než ty. Ta tvoje agentura mě pěkně obrala.

CELLA

Můžu ti dát slevu. Protože tě znám. Odmalička. A stejně jsem ti nepřinesla žádný dárek.

MEZA *(prohrabuje se v igelitkách)*

Já a Otto jsme ti přinesli dárek.

(Vydá pytlík s bonbony. S malými, černými, čokoládovými bonbony.)

(Otta si vezme pytlík a pozorně se na ně zadívá.)

OTTA

Ty jsou pro mne? Moc a moc ti děkuji, Mezo, Jak sis mohla pamatovat... Ale co je to na těch bonbonech?

MEZA

Cukr a ořechy. Posbírala jsem je na zádušní mši.

CELLA

Mezo, ty jsi kradla bonbony v kostele?

MEZA

Ne. Jedna moje paní mě nechala, ať si je vezmu, protože jsem jí krásně zahrála na housle v kostele.

OTTA

Určitě jsi je neukradla?

MEZA

Otto ti to potvrdí.

CELLA a OTTA *(se zároveň k sobě otočí a řeknou)*

Ještě se pamatuješ, jak jsme kradly bon... *(a vyprsknou smíchem.)*

MIHU

Co je? Čemu se smějete?

CELLA

Když jsme byly malé, kradly jsme bonbony při všech zádušních mších v kostele a otec pěníl. Vzpomínáš si, jak jsme mu vypily všechno mešní víno *(je mrtvá smíchem)* a objevily jsme se na večerní bohoslužbě v pyžamech a zpité po obraz...? *(Obě se smějí, div neodlí.)*

OTTA *(směje se tak, že ze sebe sotva dokáže vypravit):*

Meza tam byla taky s housličkami... *(Zalývá se smíchem.)* Upustil kadidelnici, vyrval jí housle a začal nás mlátit smyčcem po nohou... Celý kostel se popadal smíchy...

MEZA *(úplně hystericky)*

Ještě se pamatujete, jak jsme přišly všechny tři do kostela s vyhrnutými kalhotami a s hadry na podlahu, ze kterých crčela voda. „Tati, je povodeň!“ V kostele byla svatba a všichni se hnali ven vytírat vodu. I nevěsta...
(Už nemůže dál, jak se zalyká smíchem.)

MIHU

A opravdu byla?

CELLA, OTTA a MEZA *(se unisono smějí)*

Neee! Podfoukly jsme ho!

(Všichni se hlasitě smějí, dokud smích sám od sebe neztichne. Smějí se dokud mohou, pak se uklidní a nastane mlčení, které nějakou dobu trvá. Po chvíli se Mihu zvedne a pustí hudbu. Obrátí se k nim.)

MIHU *(s úklonou a nataženou rukou)*

Smím prosit, děvčata?

MEZA *(se zvedne a napřáhne ruku s provazem, na kterém je Otto, k Celle)*

Podrž mi ho. Otto, opovaž se vyvádět nebo nás vyhodí ven.

(Přistoupí k Mihovi a vloží ruku do jeho dlaně.)

MIHU

A teď si tě přitáhnou k sobě a budeme tančit. Slibuješ, že nezačneš křičet?

(Meza přikývne a začne tančit s Mihem, který se s ní točí v kole.)

TMA

(Světlo se rozsvítí a vidíme Cellu, jak tančí s Mihem.)

TMA

(Světlo se rozsvítí a vidíme Ottu, jak tančí s Mihem.)

TMA

(Světlo se rozsvítí. Hudba přestala hrát. Všichni sedí na židlich kromě Mezy.)

MEZA

Chcete, abych vám zahrála Španělskou symfonii od Lala. Eduarda Lalo? Nikdo ji neumí zahrát tak, jako já. Jen ať vám Otto řekne.

(Meza otevře houslové pouzdro, ve kterém nejsou žádné housle, zato je plné třešní (nebo ořechů, pokud není sezóna třešní), které se vysypou na jeviště. V tu chvíli se rozezní Španělská symfonie pro housle a orchestr od Eduarda Lalo.)

KONEC